

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W KIELCACH

LKI-4108-05

Nr ewid. 168/2005/P/05/132/LKI

I n f o r m a c j a **o wynikach kontroli** **gospodarowania przez starostów** **nieruchomościami stanowiącymi** **własność Skarbu Państwa**

K i e l c e k w i e c i e Ń 2 0 0 6 r .

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Informacja o wynikach kontroli gospodarowania przez starostów nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach

Tadeusz Poddębniak

Akceptuję:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Jezierski

Zatwierdzam:

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Mirosław Sekuła

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel/fax 0-prefiks-22-825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Podsumowanie wyników kontroli	6
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	6
2.2. Synteza wyników kontroli	7
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	13
3. Ważniejsze wyniki kontroli	18
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	18
3.1.1. Zasady prowadzenia ewidencji gruntów i budynków	18
3.1.2. Gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa	19
3.1.3. Zasób nieruchomości Skarbu Państwa	20
3.1.4. Zasady zbycia, oddania w trwałe zarząd, wieczyste użytkowanie, w najem, dzierżawę lub w użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa	22
3.1.5. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego i innych praw oraz władztwa faktycznego przysługujących osobom fizycznym w prawo własności	24
3.1.6. Dochody budżetu państwa z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa	25
3.1.7. Odpowiedzialność za niezgodne z przepisami ewidencjonowanie i dochodzenie należności budżetowych oraz udzielanie i wykorzystanie dotacji budżetowych	26
3.1.8. Zasady ewidencjonowania należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa	27
3.1.9. Nadzór i kontrola	28
3.1.10. Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	28
3.2. Istotne ustalenia kontroli	29
3.2.1. Starostwa powiatowe i urzędy miast na prawach powiatu	29
3.2.1.1. Ewidencja nieruchomości	29
3.2.1.2. Zbywanie i udostępnianie nieruchomości Skarbu Państwa	34
3.2.1.3. Ewidencja należności	37
3.2.1.4. Windykacja należności	42
3.2.1.5. Planowanie i sprawozdawczość	44
3.2.1.6. Odprowadzanie dochodów	48
3.2.2. Urzędy wojewódzkie	49
3.2.2.1. Nadzór i kontrola	49
3.2.2.2. Planowanie i sprawozdawczość	53
3.2.3. Główny Urząd Geodezji i Kartografii	57
3.2.3.1. Dokonywanie ocen realizacji zadań związanych z modernizacją ewidencji geodezyjnej, zapewnienie warunków wykonania tych zadań	57
3.2.3.2. Sporządzanie krajowych zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków	60
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	61
4.1. Przygotowanie kontroli	61
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	61
5. Załączniki	65
5.1. Wykresy i tabele	65
5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów i jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrolę oraz lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność	80
5.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	83

1. Wprowadzenie

Temat: Gospodarowanie przez starostów nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa.

Numer kontroli: P/05/132 – kontrola koordynowana.

Przeprowadzenie kontroli uzasadniały wyniki wcześniejszych kontroli NIK wskazujące na występowanie nieprawidłowości w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa¹.

Wyniki tych kontroli były podstawą krytycznych ocen kontrolowanej działalności. Starostowie między innymi nierzetelnie ewidencjonowali nieruchomości Skarbu Państwa, podejmowali niewystarczające działania w zakresie uregulowania stanu prawnego nieruchomości oraz na rzecz zwiększenia dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Wojewodowie nie posiadali rzetelnych informacji o wielkości zasobów nieruchomości Skarbu Państwa oraz w niewielkim stopniu kontrolowali starostów w zakresie gospodarowania nieruchomościami skarbowymi. Działania organów Służby Geodezyjnej i Kartograficznej były niewystarczające między innymi w zakresie zakładania i prowadzenia ewidencji gruntów i budynków.

Podjęcie kontroli uzasadniała ponadto ranga problematyki dotyczącej pozyskiwania dochodów budżetu państwa.

Dochody pozyskiwane przez starostów w związku z realizacją zadań zleconych w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, stanowiły w latach 2003 i 2004 odpowiednio 50,0% i 61,1% ogólnej kwoty dochodów zrealizowanych przez budżety wojewodów.

Celem kontroli było dokonanie kompleksowej oceny (w odróżnieniu od kontroli dotychczas przeprowadzonych) realizacji przez starostów i prezydentów miast na prawach powiatu zleconych im ustawowo zadań z zakresu administracji rządowej dotyczących gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Badania kontrolne dotyczyły rzetelności ewidencjonowania nieruchomości Skarbu Państwa, prawidłowości zbywania i udostępniania tych nieruchomości, określania na podstawie umów i decyzji, należności z tytułu udostępniania i sprzedaży nieruchomości, a także pozyskiwania i przekazywania wojewodom dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

¹ Kontrole nr: P/00/017-Realizacja należności z tytułu sprzedaży i odpłatnego udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa, P/02/081-Prawidłowość tworzenia i gospodarowania zasobem geodezyjnym i kartograficznym, P/04/147-Gospodarowanie przez starostów nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2001 – 2004 (I kwartał), R/03/005-Zaspokojenie przez Skarb Państwa roszczeń osób z tytułu pozostawionego mienia zabużańskiego.

W urzędach wojewódzkich badano aktualność i rzetelność posiadanych informacji o nieruchomościach Skarbu Państwa oraz skuteczność sprawowanego nadzoru i kontroli w zakresie gospodarowania nieruchomościami skarbowymi.

Kontrola koncentrowała się również na ujawnianiu mechanizmów korupcyjnych, powstających na tle nieprawidłowości polegających na niezgodnym z zasadami prawidłowej gospodarki zaniechaniu aktualizacji stawek opłat rocznych z tytułu udostępniania nieruchomości oraz zbywaniu i udostępnianiu nieruchomości, a także udzielaniu ulg w spłacie należności z tytułu udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa, z naruszeniem obowiązujących przepisów.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 28 marca 2005 r. do 14 listopada 2005 r.

Badaniami kontrolnymi objęto lata 2003 – 2005 (do 30 kwietnia).

Kontrolą objęta została realizacja przez starostów zadań w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, wynikających z ustaw: z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami², z 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności³ i z 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości⁴.

Kontrolę przeprowadzono w 53 jednostkach, z tego we wszystkich urzędach wojewódzkich, 17 starostwach powiatowych, 16 urzędach miast na prawach powiatu oraz w 4 jednostkach miejskich prowadzących ewidencję nieruchomości lub gospodarujących nieruchomościami Skarbu Państwa.

W *Informacji* wykorzystano ustalenia kontroli przeprowadzonej przez Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego w zakresie zintegrowanego system katastralnego w latach 2000-2005 (I półrocze)⁵.

Szczegółowy wykaz jednostek objętych kontrolą zamieszczono w załączniku – p. 5.2.

Kontrola przeprowadzona została w starostwach i urzędach miast na prawach powiatu pod względem legalności, gospodarności i rzetelności, a w urzędach wojewódzkich pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

² Dz.U. z 2004 r. nr 261, poz. 2603 ze zm.

³ Dz.U. z 2001 r. nr 120, poz. 1299 ze zm.

⁴ Dz.U. nr 113, poz. 1209 ze zm.

⁵ P/05/105.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sposób gospodarowania przez skontrolowanych starostów⁶ nieruchomościami Skarbu Państwa.

Starostowie nie posiadali udokumentowanych informacji o wszystkich nieruchomościach, w stosunku do których, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, są reprezentantami Skarbu Państwa. Prawie połowa ze skontrolowanych starostów (47%) nielegalnie i nierzetelnie ewidencjonowała nieruchomości Skarbu Państwa.

W okresie objętym kontrolą, starostowie powszechnie nie korzystali z uprawnienia do przeszacowania wartości udostępnianych nieruchomości i aktualizowania opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego i trwałego zarządu nieruchomościami. Zaniechanie podjęcia działań w tym zakresie tylko przez 34 objętych kontrolą starostów⁷, spowodowało, że Skarb Państwa nie uzyskał dochodów w wysokości co najmniej 24 mln zł.

Jedną z ważnych przyczyn niewywiązywania się przez starostów z obowiązków gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki (art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami), były zbyt niskie kwoty dotacji celowych z budżetu państwa przekazanych na realizację tych zadań.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sprawowanie przez wojewodów kontroli nad gospodarowaniem przez starostów nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa.

Działania Głównego Geodety Kraju i wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego podejmowane w ramach nadzoru nad prowadzeniem ewidencji gruntów i budynków, nie sprzyjały prawidłowemu gospodarowaniu przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa.

Sporządzane przez Głównego Geodetę Kraju krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków, były częściowo nieprawdziwe. Wynikało to z tego, że prawie połowa skontrolowanych starostów nierzetelnie opracowywała powiatowe zbiorcze zestawienia danych objętych tą ewidencją.

⁶ Tego rodzaju ogólne określenie oznacza, że dotyczy ono również prezydentów miast na prawach powiatu.

⁷ Tego rodzaju zapis oznacza również dyrektora Biura Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa.

2.2. Synteza wyników kontroli

Starostwa powiatowe

Większość skontrolowanych starostów w sposób nielegalny, nierzetelny i niegospodarny gospodarowało nieruchomościami, tj. z naruszeniem zasady prawidłowej gospodarki określonej w art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Z 34 objętych kontrolą starostów w przypadku 29 (85,3%), stwierdzono istotne nieprawidłowości w zakresie gospodarowania nieruchomościami skarbowymi (*str. 29 – 49 informacji*).

1. Kontrolowani starostowie nie posiadali wiedzy o wszystkich nieruchomościach, w stosunku do których reprezentują Skarb Państwa w sprawach gospodarowania. Przyczyną tego stanu było nieprowadzenie przez nich ewidencji tych nieruchomości. Wprawdzie starostowie prowadzili, stosownie do przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne⁸ oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków⁹, ewidencję gruntów i budynków, ale programy komputerowe obsługujące te ewidencje, uniemożliwiały wyodrębnienie z niej nieruchomości, którymi powinni gospodarować.

Ponieważ 16 spośród 34 objętych kontrolą starostów (47%) posiadało nierzetelne dane dotyczące nieruchomości Skarbu Państwa, sporządzali oni zbiorcze powiatowe zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków, niezgodnie ze stanem faktycznym (*str. 29 – 32 informacji*).

2. Pomimo obowiązku wynikającego z art. 23 ust. 1 pkt 8 ustawy o gospodarce nieruchomościami, działania w zakresie regulacji stanu prawnego nieruchomości Skarbu Państwa podejmowało w badanym okresie tylko 12 starostów (35,3%). Tymczasem, co najmniej 25% nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, którymi gospodarowali starostowie nie posiadało uregulowanego stanu prawnego. Uwzględniając fakt, że 8 starostów (23,5%) nie było w stanie podać żadnych danych odnośnie nieruchomości, których stan prawny nie jest uregulowany, faktycznie odsetek takich nieruchomości jest jeszcze większy (*str. 32 – 33 informacji*).

3. Spośród ponad 160 tys. ha nieruchomości gruntowych, którymi na 1 stycznia 2005 r. gospodarowali kontrolowani starostowie, tylko ok. 93 tys. ha (58%) zostało udostępnionych, z tego 43 tys. ha – do odpłatnego korzystania (26,9% ogólnej powierzchni nieruchomości oraz 46% nieruchomości udostępnionych). Zwraca uwagę skala rozpiętości w tym zakresie, gdyż w niektórych starostwach nieudostępnione nieruchomości stanowiły poniżej 1% ogólnej ich powierzchni, a w innych – ponad 70% (*str. 34 – 36 informacji*).

⁸ Dz.U. z 2005 r. nr 240, poz. 2027.

⁹ Dz.U. nr 38, poz. 454.

4. Działaniem niegospodarnym było zaniechanie udostępniania nieruchomości będących w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa.

Starostowie 19 powiatów (55,9%) nie sporządzali planów wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, a 5 starostów (14,7%) nie prowadziło nawet ewidencji tego zasobu. Świadczy to również o nielegalności działania, wynikającego z naruszenia przepisów art. 23 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, przewidujących obowiązek ewidencjonowania nieruchomości należących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa oraz planowania wykorzystania tego zasobu, jak również o naruszeniu zasady prawidłowego gospodarowania nieruchomościami, wynikającej z art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami (*str. 33 informacji*).

5. Prawidłowo dokonywano przekształcania prawa użytkowania wieczystego i innych praw w prawo własności. Jedynie 8 kontrolowanych starostów (23,5%) nie dotrzymało wynikających z art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego terminów załatwienia wniosków w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Wnioski w ww. sprawach oczekiwały na załatwienie nawet przez ponad 2,5 roku. Starostwie nie poinformowali wnioskodawców o przyczynach zwłoki oraz nie wskazali nowych terminów załatwienia spraw (*str. 36 – 37 informacji*).

6. Starostowie nie wykorzystywali możliwości znacznego zwiększenia dochodów budżetu państwa i budżetów powiatów.

Starostowie 5 powiatów (14,7%) nie naliczyli opłat rocznych w wysokości 309 tys. zł dla 7 podmiotów korzystających z nieruchomości Skarbu Państwa. Również 7 starostów (20,6%) nierzetelnie prowadziło ewidencję księgową należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Stwierdzono występowanie znacznych rozpiętości w wysokości stosowanych opłat rocznych w ramach tych samych obrębów ewidencyjnych.

Skontrolowanych 18 starostów (52,9%) nie korzystało z uprawnienia do aktualizacji opłat z tytułu trwałego zarządu i użytkowania wieczystego nieruchomości.

Przeprowadzona w starostwach analiza porównawcza wartości 1 m² 1.284 działek o łącznej powierzchni 2.680,3930 ha oddanych w trwały zarząd oraz w użytkowanie wieczyste i wysokości dotychczasowych stawek opłat rocznych, z aktualnymi cenami (na poziomie minimalnym) 1 m² gruntów w każdej miejscowości przyjmowanymi do rozliczeń podatkowych przez właściwe miejscowo urzędy skarbowe, wykazała, że w przypadku przeprowadzenia aktualizacji w 2005 r., łączna kwota opłat rocznych z tytułu opłat za trwały zarząd oraz użytkowanie wieczyste mogłaby wzrosnąć szacunkowo co najmniej o 24 mln zł (*str. 42 – 54 informacji*).

7. Przyznane starostom w latach 2003 – 2005 dotacje na finansowanie zadań zleconych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* w wysokości

29.344 tys. zł były niższe o 15.407 tys. zł (52,5%) od zgłoszonych potrzeb wynoszących 44.751 tys. zł i nie pozwalały na sfinansowanie wielu wydatków niezbędnych do prawidłowego gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie przez starostów dotacji celowych przeznaczonych na finansowanie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. **Przeprowadzona analiza wykazała, że wydatkowanie jednej złotówki ze środków dotacji celowych na finansowanie aktualizacji opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu i wieczystego użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa, przyniosło wpływy w wysokości 66,20 zł (str. 44 – 46 informacji).**

8. Kontrolowani starostowie nie wykazali należytej staranności w zakresie realizacji planowanych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

NIK negatywnie ocenia niewykonanie we wszystkich kontrolowanych jednostkach należnych dochodów z tytułu udostępniania nieruchomości skarbowych.

Podejmowane przez starostów działania zmierzające do wyegzekwowania należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, nie zawsze były terminowe, skuteczne, legalne i gospodarne.

Obok trudnej sytuacji ekonomiczno-finansowej wielu dłużników (podmioty w upadłości, w likwidacji), istotny wpływ na niewykonanie należnych dochodów miały niedostateczne działania starostów w podejmowaniu czynności windykacyjnych.

W 167 przypadkach, 14 starostów (41,2%) pobrane dochody w kwocie 4.273 tys. zł przekazało z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 300 dni (str. 47 – 48 informacji).

9. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące udostępniania i zbywania nieruchomości, aktualizacji stawek opłat rocznych za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa, naliczania i poboru wierzytelności, umarzania i naliczania odsetek wskazują – zdaniem NIK – na możliwość istnienia lub powstania mechanizmów korupcyjnych, polegających zwłaszcza na nierówności w dostępie do informacji o zbywanych i udostępnianych nieruchomościach oraz na dowolności w postępowaniu urzędników (str. 35 – 36, 38 – 40, 29 – 44 informacji).

Urzędy wojewódzkie

1. Przepisy prawne określające kompetencje wojewodów w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, nie sprzyjają sprawowaniu kontroli i nadzoru nad realizacją przez starostów zadań w zakresie gospodarowania nieruchomościami skarbowymi, jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej. Brak jest chociażby ustawowo określonego obowiązku przekazywania wojewodzie informacji o nieruchomościach Skarbu Państwa, którymi starostowie gospodarują na terenie województwa. Wyniki kontroli wskazują jednocześnie, że wojewodowie i tak w znacznej

mierze nie wykorzystywali przysługujących im uprawnień i albo w ogóle nie wykazywali inicjatywy w celu zebrania takich informacji, albo ich działania w tym zakresie (poza wojewodami lubelskim i pomorskim) były ograniczone i niesystematyczne. Zdecydowana większość wojewodów nie posiadała zatem rozeznania z tytułu jakich należności można planować dochody, jakie rezerwy tkwią w udostępnianiu nieruchomości Skarbu Państwa, jak też w zakresie potrzeb dotowania realizacji zleconego zadania. Nie byli w związku z tym również w stanie sprawować w sposób właściwy kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa.

Zgodnie z przepisem § 53 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego przechowywali kopie baz danych ewidencji gruntów i budynków, przekazywanych przez starostów. Nie dokonywali jednak analizy otrzymanywanych baz danych w celu sprawdzenia:

- prawidłowości wykazywania danych nieruchomości w ewidencji,
- czy prowadzona ewidencja spełnia wymogi określone podczas uzgadniania projektu jej założenia lub projektu modernizacji,
- możliwości udostępniania przez starostę danych ewidencyjnych w formie plików komputerowych oraz możliwości wymiany danych ewidencyjnych pomiędzy prowadzoną ewidencją, a innymi ewidencjami i rejestrami,
- czy wyeliminowano nieprawidłowości ujawnione w czasie kontroli prowadzenia ewidencji gruntów i budynków,
- czy w przypadku stwierdzenia nieodpowiednich stanów operatów ewidencyjnych nie zachodzi potrzeba skorzystania z uprawnienia do zarządzenia weryfikacji danych ewidencyjnych (*str. 49 – 52 informacji*).

2. Wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego uzgadniali (poza jednym wyjątkiem) z Głównym Geodetą Kraju roczne plany kontroli. Wyniki kontroli NIK przeprowadzone w starostwach wskazują, że wpływ kontroli wojewódzkich inspektorów na gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa był niezauważalny, mając na uwadze skalę stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ewidencji gruntów i budynków (*str. 29 – 32, 51 – 52 informacji*).

3. Wojewodowie nierzetelnie, w wysokościach nieodzwierciedlających faktycznych, możliwych wielkości ich uzyskania, zaplanowali na lata 2003 - 2005 dochody z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Plany dochodów wojewodowie ustalali uwzględniając jedynie ich wykonanie za lata poprzednie oraz w niewielkim zakresie propozycje przedkładane przez starostów (*str. 53 informacji*).

4. Zaplanowane na lata 2003 i 2004 dochody budżetów województw z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa w wysokości 577.845 tys. zł i 527.499 tys. zł zostały wykonane w wysokości 641.927 tys. zł oraz 725.624 tys. zł.

W 2003 r. planowanych dochodów nie wykonało 5 wojewodów, a w 2004 r. – 2. Świadczy to o nierzetelnym planowaniu dochodów (*str. 54 – 54 informacji*).

5. Działania kontrolne wojewodów skupiały się przede wszystkim na pozyskiwaniu i odprowadzaniu dochodów budżetowych z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz na prawidłowym wykorzystaniu dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej (*str. 51 informacji*).

6. Terminowo przekazywano starostom informacje o kwotach dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej, kwotach dochodów, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa przyjętych w projektach ustaw budżetowych i wynikających z układów wykonawczych budżetów wojewodów oraz o zmianie kwot dotacji celowych przyznanych powiatom na finansowanie zadań w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* (*str. 54 informacji*).

7. Planowane na lata 2003 - 2004 dotacje celowe na finansowanie zadań zleconych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* w kwocie 88.335 tys. zł, zaspokajały zgłoszone potrzeby określające wysokość planowanej dotacji budżetowej w wysokości od 22 do 90%. Starostwie wielokrotnie informowali wojewodów, że brak środków nie pozwala im w pełni realizować zadania wynikające z ustawy o gospodarce nieruchomościami, w tym aktualizacji opłat oraz regulacji stanów prawnych nieruchomości Skarbu Państwa. Wykorzystano dotacje w kwocie 85.878 tys. zł (97,2%). Niewykorzystane dotacje dotyczyły w 75,5% środków przeznaczonych tylko na wypłatę odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości, ze względu na niezakończenie procedur wywłaszczeniowych (*str. 45 – 46, 54 – 55 informacji*).

Główny Urząd Geodezji i Kartografii

1. Wdrażanie komputerowej ewidencji gruntów i budynków, na podstawie ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz rozporządzenia Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków¹⁰, a następnie rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r., nie uwzględniało potrzeby jednoznacznego zdefiniowania danych i wprowadzenia ujednoczonych baz danych.

W konsekwencji, na koniec 2004 r. starostowie do prowadzenia ewidencji gruntów i budynków wykorzystywali na terenie kraju 31 różnych programów komputerowych.

Budowa tych programów i opis zawartych w nich danych uniemożliwiały łatwe i powszechne udostępnianie przez starostów danych ewidencyjnych w formie plików

¹⁰ Dz.U. nr 158, poz. 813 ze zm.

komputerowych oraz wymiany danych ewidencyjnych pomiędzy prowadzoną ewidencją, a innymi ewidencjami i rejestrami – § 51 ww. rozporządzenia z 29 marca 2001 r. (Szansę na spełnienie powyższych wymogów, stworzy być może budowany obecnie w Centralnym Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie, Zintegrowany Systemem Informacji o Nieruchomościach i tworzona Integrująca Platforma Elektroniczna) Dlatego też do tej pory nie ma systemowych możliwości monitorowania/kontrolowania tych danych na szczeblu wojewódzkim – marszałek, wojewoda czy krajowym – Główny Geodeta Kraju (*str. 57 – 57 informacji*).

2. Główny Geodeta Kraju w niewielkim zakresie zapewniał warunki techniczno-organizacyjne do wykonywania przez starostów modernizacji ewidencji gruntów i budynków.

Główny Geodeta Kraju podejmował niewystarczające działania w celu zapewnienia realizacji przez starostów dyspozycji art. 21 ust. 1 ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne, tj. aby dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków stanowiły podstawę gospodarki nieruchomościami.

Mimo dokonania z dniem 22 września 2004 r. nowelizacji art. 21 ustawy o gospodarce nieruchomościami, zmieniającej definicję zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, do czasu zakończenia kontroli nie dokonano nowelizacji rozporządzenia z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, uwzględniającej tę zmianę (*str. 58, 60 informacji*).

3. Główny Geodeta Kraju sporządzał nierzetelne krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków, gdyż ich podstawą były powiatowe zbiorcze zestawienia, w których niektórzy starostowie wykazywali dane niezgodne ze stanem rzeczywistym (*str. 60 – 60 informacji*).

4. Główny Geodeta Kraju oraz wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego nieskutecznie monitorowali realizację przez starostów obowiązku utrzymania operatów ewidencyjnych w stanie aktualności i prowadzenia modernizacji ewidencji (*str. 58 informacji*).

5. Najwyższa Izba Kontroli uznaje za niewystarczające liczbę i zakres tematyczny szkoleń zorganizowanych przez Głównego Geodetę Kraju dla pracowników wojewódzkiej i powiatowej służby geodezyjnej i kartograficznej, w ramach zapewnienia warunków do wykonania przez starostów modernizacji ewidencji gruntów i budynków (*str. 59 informacji*).

6. Finansowe rezultaty kontroli obejmują nieprawidłowości w wymiarze finansowym w kwocie 131.566 tys. zł oraz korzyści finansowe w kwocie 5.231 tys. zł (*str. 65 informacji*).

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, skala i rodzaj nieprawidłowości stwierdzonych w gospodarowaniu przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa, wyraźnie wskazują na potrzebę podjęcia wielokierunkowych działań w celu poprawy gospodarowania tymi nieruchomościami.

Konieczne jest, zdaniem NIK, dokonanie rozstrzygnięć systemowych i wdrożenie ich w drodze wprowadzenia zmian w obowiązujących przepisach prawa.

Ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw, znowelizowano ustawę o gospodarce nieruchomościami z dniem 22 września 2004 r. W wyniku nowelizacji, istotnej zmianie uległa definicja zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, tj. zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 21 ustawy, do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa. Z przepisu tego wynika, że poza zasobem nieruchomości Skarbu Państwa aktualnie pozostają tylko nieruchomości skarbowe trwale rozdysponowane (poprzez oddanie w użytkowanie wieczyste).

W stanie prawnym obowiązującym do 21 września 2004 r., do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa wchodziły m.in. nieruchomości, które w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1998 r.) były własnością Skarbu Państwa i nie znajdowały się w użytkowaniu wieczystym lub trwałym zarządzie oraz nie były obciążone prawem użytkowania.

Znowelizowanie ustawy o gospodarce nieruchomościami w powyższym zakresie, spowodowało jednak, iż aktualnie przepisy rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. regulujące zasady ewidencjonowania nieruchomości, w tym stanowiących własność Skarbu Państwa, nie są w pełni skorelowane z przepisami ww. ustawy.

Mianowicie, po nowelizacji ustawy o gospodarce nieruchomościami, poza zasobem nieruchomości Skarbu Państwa pozostają tylko nieruchomości oddane w użytkowanie wieczyste, tym samym do zasobu „weszy” m.in. nieruchomości oddane w trwały zarząd państwowym jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej. Zgodnie z ww. rozporządzeniem w sprawie ewidencji gruntów i budynków, nieruchomości pozostające w trwałym zarządzie powinny być ewidencjonowane w podgrupie rejestrowej 1.3. Jednak w aktualnym stanie prawnym nieruchomości takie powinny być ewidencjonowane w podgrupie 1.4, do której zalicza się grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, gdyż fakt ewidencjonowania w tej podgrupie

nieruchomości powinien być następstwem zdefiniowania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa w ustawie o gospodarce nieruchomościami.

Ponadto, od 22 września 2004 r., w trwałe zarząd mogą być oddawane nieruchomości nie tylko stanowiące własność Skarbu Państwa ale również pozostające w użytkowaniu wieczystym Skarbu Państwa. Mogą zatem pojawić się wątpliwości, czy nieruchomości, których wieczystym użytkownikiem jest Skarb Państwa oddane w trwałe zarząd należy ewidencjonować w podgrupie 1.3, czy też 1.4, a może w podgrupie rejestrowej 5.4 lub 12.4 albo 14.4 (grunty – odpowiednio – gmin i związków międzygminnych, powiatów i województw przekazane w użytkowanie wieczyste innym osobom niż wymienione w pozostałych podgrupach grup rejestrowych 5, 12 i 14, w zależności od tego czyją własność stanowią grunty, które wieczystie użytkuje Skarb Państwa). Mając na uwadze, że nieruchomość pozostająca w użytkowaniu wieczystym Skarbu Państwa stanowi nadal własność gminy, powiatu lub województwa, należy uznać, że nieruchomości takie powinny być ewidencjonowane we właściwych dla tych jednostek samorządu terytorialnego grupach i podgrupach rejestrowych. Wynika jednak z tego, że wbrew postanowieniom rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, nie wszystkie nieruchomości wchodzące w skład zasobu Skarbu Państwa będą ewidencjonowane w podgrupie 1.4.

Podobnie w wyniku omawianej nowelizacji ustawy o gospodarce nieruchomościami również nieruchomości Skarbu Państwa obciążone ograniczonym prawem rzeczowym użytkowania na rzecz innych osób, zaliczone zostały do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa. Dotychczas tego rodzaju nieruchomości powinny być wykazywane w podgrupie rejestrowej 1.7, do której zaliczano pozostałe niezaliczone do podgrup 1.1 – 1.6, grunty Skarbu Państwa spośród gruntów zaliczonych do 1 grupy rejestrowej. Obecnie nieruchomości te należałoby jednak ewidencjonować w podgrupie 1.4 dotyczącej zasobu nieruchomości Skarbu Państwa.

Konsekwencją powyższych, niedostosowanych do siebie, uregulowań prawnych jest w szczególności to, że opracowywane powiatowe, wojewódzkie i krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków, nie przedstawiają rzetelnych informacji dotyczących nieruchomości pozostających m.in. w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa.

Niezależnie od powyższych okoliczności, bezpośredni wpływ na rzetelność sporządzanych przez Głównego Geodetę Kraju krajowych zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków ma fakt, że blisko połowa skontrolowanych starostów w sposób nierzetelny sporządzało powiatowe zestawienia zbiorcze. Zwrócenia uwagi wymaga, że dane wynikające z krajowych zestawień zbiorczych, stanowią podstawę określenia powierzchni gruntów wchodzących w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa w corocznych sprawozdaniach o stanie mienia Skarbu Państwa sporządzanych

przez Ministra Skarbu Państwa. Biorąc to pod uwagę, należy przyjąć, iż dane w tym zakresie wykazywane w sprawozdaniach Ministra Skarbu Państwa również nie są prawidłowe.

Przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami przewidują obowiązek ewidencjonowania tylko nieruchomości pozostających w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa (art. 23 ust. 1 pkt 1). Obowiązek ewidencjonowania nie dotyczy już nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, a znajdujących się poza zasobem (tj. oddanych w użytkowanie wieczyste), jak również przykładowo takich nieruchomości, których właściciele nie są znani, a znajdujących się we władaniu na zasadach samoistnego posiadania państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. Stan taki, w ocenie NIK, nie sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu przez starostów nieruchomościami skarbowymi, tym bardziej w sytuacji gdy – jak wynika z ustaleń kontroli – starostowie nie zawsze posiadali w pełni rozeznanie w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa, którymi powinni gospodarować. Uzasadnieniem do ewidencjonowania również nieruchomości, które znajdują się tylko w posiadaniu państwowych jednostek organizacyjnych, może być także przepis art. 11a (obowiązujący od 22 września 2004 r.), stanowiący m.in., że przepis art. 11 ust. 1 stosuje się do czynności prawnych lub czynności procesowych podejmowanych na rzecz lub w interesie Skarbu Państwa. Przepis ten rozszerzył kompetencje starosty w zakresie reprezentacji Skarbu Państwa, gdyż daje podstawę do podejmowania również czynności w sprawach dotyczących nieruchomości, których właścicielem jeszcze nie jest Skarb Państwa, ale ma w tym interes prawny.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie określa w jaki sposób nieruchomości należące do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa mają być ewidencjonowane, nie określa nawet wprost, że nieruchomości te mają być odrębnie ewidencjonowane. W związku z tym starostowie stosowali różne rozwiązania w tym zakresie, bądź nawet w ogóle nie ewidencjonowali zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, poprzestając na prowadzeniu geodezyjnej ewidencji gruntów i budynków.

Wojewoda jako reprezentant Skarbu Państwa na terenie województwa, w art. 15 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie¹¹, zobowiązany został ogólnie do kontroli wykonywania przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej. Przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami przewidują wiele przypadków, w których starostowie podejmując czynności w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, zobowiązani są do uzyskania zgody wojewody.

¹¹ Dz.U. z 2001 r. nr 80, poz. 872 ze zm.

Wojewodowie generalnie nie posiadają jednak bieżącej i usystematyzowanej wiedzy na temat nieruchomości Skarbu Państwa oraz sposobu gospodarowania nimi przez starostów. Wynika to zarówno z braku inicjatywy wojewodów, jak i z obowiązujących uregulowań prawnych, które nie zobowiązują starostów do przekazywania wojewodom danych w tym zakresie. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, wskazanym jest aby wojewodowie, sprawując kontrolę nad realizacją przez starostów zadań w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, dysponowali wiedzą w szczególności w zakresie liczby i powierzchni nieruchomości znajdujących się na terenie województwa, sposobu ich zagospodarowania (udostępnienia) i uzyskiwanych z tego tytułu dochodów.

Mając powyższe na uwadze, Najwyższa Izba Kontroli zwraca się do Prezesa Rady Ministrów o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości, a w tym o rozważenie wskazania ministra lub ministrów właściwych do kompleksowego uporządkowania przepisów prawnych dotyczących gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa. W ocenie Izby konieczne wydaje się rozważenie przygotowania zmian w obowiązującym prawie poprzez:

- 1) opracowanie projektu ustawy zmieniającej ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, tak aby przepisy tej ustawy:
 - zobowiązały starostów do odrębnego ewidencjonowania wszystkich nieruchomości Skarbu Państwa, którymi gospodarują oraz określały jednolity sposób prowadzenia ewidencji, będący podstawą prawidłowego gospodarowania tymi nieruchomościami,
 - określały obowiązek opiniowania lub zatwierdzania planów wykorzystania zasobów nieruchomości Skarbu Państwa przez wojewodów,
 - zobowiązywały starostów do składania wojewodzie okresowych informacji o stanie nieruchomości Skarbu Państwa oraz sprawozdań z gospodarowania tymi nieruchomościami;
- 2) nowelizację przez Ministra Transportu i Budownictwa rozporządzenia z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, tak aby przepisy tego rozporządzenia:
 - dostosowały do przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami określających pojęcie zasobów nieruchomości, w tym zasobu Skarbu Państwa, sposób prowadzenia ewidencji gruntów i budynków, w zakresie wykazywania nieruchomości należących do zasobów nieruchomości w odpowiednich podgrupach rejestrowych,
 - zobowiązywały starostów do przekazywania wojewodzie zbiorczych powiatowych zestawień danych objętych ewidencją gruntów i budynków.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli niezbędne jest również rozważenie podjęcia przez Prezesa Rady Ministrów działań nadzorczych wobec wojewodów i zobowiązanie ich, do czasu wprowadzenia odpowiednich zmian w przepisach, do:

- ustalenia ilości, powierzchni oraz sposobu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa na terenie województw,
- prowadzenia kontroli starostów w zakresie gospodarowania przez nich nieruchomościami skarbowymi,
- podjęcia działań mających na celu rozeznanie możliwych do uzyskania dochodów z tytułu gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa,
- podjęcia działań mających na celu ustalenie kosztów dotacji z budżetu państwa, które umożliwią starostom pełną realizację zadań nałożonych na nich przez przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Wystąpienie do Prezesa Rady Ministrów o podjęcie niezbędnych działań koordynacyjnych w stosunku do ministrów oraz nadzorczych wobec wojewodów jest uzasadnione skalą stwierdzonych nieprawidłowości oraz tym, że zdaniem NIK, dotychczasowe działania tych organów nie gwarantują sprawnej realizacji wniosków pokontrolnych.

Prezes Rady Ministrów powinien również podjąć działania w celu zagwarantowania, w miarę możliwości budżetu państwa, środków na dotacje celowe dla starostów na realizację zadań określonych w art. 23 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, tak aby zapewniona została realizacja wymogu określonego w art. 49 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z którym jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone z zakresu administracji rządowej otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań.

Najwyższa Izba Kontroli uznaje także za niezbędne, aby Główny Geodeta Kraju:

- podejmował dalsze działania zapewniające udostępnianie przez starostów danych ewidencyjnych w formie plików komputerowych oraz wymiany danych ewidencyjnych pomiędzy prowadzoną ewidencją a innymi ewidencjami i rejestrami,
- zintensyfikował działalność szkoleniową pracowników nadzoru geodezyjnego i kartograficznego oraz administracji geodezyjnej i kartograficznej w zakresie całokształtu spraw związanych z prowadzeniem ewidencji gruntów i budynków,
- podejmował w daleko większym zakresie kontrole wojewodów oraz organów administracji geodezyjno-kartograficznej.

Ponadto, wyniki kontroli wskazują, że w celu poprawy efektywności gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz wyeliminowania występujących

w tym zakresie nieprawidłowości, konieczna jest pełna realizacja wniosków przekazanych przez NIK kontrolowanym jednostkom¹².

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

3.1.1. Zasady prowadzenia ewidencji gruntów i budynków

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne w art. 1 określa zakres regulacji tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem, ustawa reguluje m.in. sprawy ewidencji gruntów i budynków.

Dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków stanowią podstawę planowania gospodarczego, planowania przestrzennego, wymiaru podatków i świadczeń, oznaczania nieruchomości w księgach wieczystych, statystyki publicznej, gospodarki nieruchomościami oraz ewidencji gospodarstw rolnych (art. 21 ust. 1 ustawy).

Ewidencję gruntów i budynków oraz gleboznawczą klasyfikację gruntów prowadzą starostowie (art. 7d pkt 1, art. 22 ust. 1).

W wydanym na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, rozporządzeniu z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, Minister Rozwoju Regionalnego i Budownictwa określił m.in. sposób zakładania ewidencji gruntów i budynków, prowadzenia ewidencji, szczegółowy zakres informacji objętych ewidencją, sposób i terminy sporządzania powiatowych, wojewódzkich i krajowych zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją.

Ewidencję zakłada się i prowadzi w systemie informatycznym, którego podstawę stanowią komputerowe bazy danych ewidencyjnych (§ 3 ust. 1 rozporządzenia).

Starosta prowadząc ewidencję zobowiązany jest w szczególności do utrzymywania systemu informatycznego obsługującego bazy danych ewidencyjnych w ciągłej gotowości operacyjnej, utrzymania operatu ewidencyjnego w stanie aktualności (§ 44).

¹² Omówionych syntetycznie w pkt 4 ppkt 4.2 niniejszej *Informacji – Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli*.

Rozporządzenie, w § 17, określa grupy rejestrowe właścicieli i władających (o których mowa w § 10 ust. 1 pkt 2 oraz w ust. 2 rozporządzenia) będących podmiotami ewidencyjnymi. Z przepisu tego wynika, że Skarb Państwa został zaliczony do 1 grupy rejestrowej, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi lub do 2 grupy rejestrowej, jeżeli zbieg z użytkownikami wieczystymi zachodzi.

Zgodnie z art. 6 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach geodezji i kartografii jest Główny Geodeta Kraju, wykonujący swoje zadania przy pomocy Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. Główny Geodeta Kraju oraz wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora nadzoru geodezyjnego i kartograficznego jako kierownika inspekcji geodezyjnej i kartograficznej, są organami nadzoru geodezyjnego i kartograficznego o zadaniach określonych w art. 7a-7b ustawy.

Główny Geodeta Kraju m.in. nadzoruje realizację polityki państwa w zakresie geodezji i kartografii i pełni funkcję organu wyższego stopnia w stosunku do wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego oraz nadzoruje i kontroluje ich działania.

Wojewódzki inspektor nadzoru geodezyjnego i kartograficznego działający w imieniu wojewody, wykonuje zadania niezastrzeżone na rzecz organów administracji geodezyjnej i kartograficznej, tj. marszałka województwa i starosty. W szczególności kontroluje przestrzeganie i stosowanie przepisów ustawy, ewidencjonuje lokalne systemy informacji o terenie oraz przechowuje kopie zabezpieczające bazy danych, w tym w szczególności bazy danych ewidencji gruntów i budynków. Przeprowadza również kontrole działania administracji geodezyjnej i kartograficznej.

Szczegółowy zakres przeprowadzania kontroli oraz podział zadań kontrolnych między poszczególne organy Służby Geodezyjnej i Kartograficznej określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2001 r. w sprawie kontroli urzędów, instytucji publicznych i przedsiębiorców w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących geodezji i kartografii¹³.

W § 80 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, Główny Geodeta Kraju zobowiązany został do dokonywania corocznych ocen realizacji zadań w ramach prowadzonej modernizacji ewidencji gruntów i budynków i przedkładania ich ministrowi właściwemu do spraw architektury i budownictwa.

3.1.2. Gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa

Zasady gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zostały określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

¹³ Dz.U. nr 101, poz. 1090.

Nie jest to jedyny akt prawny dotyczący problematyki gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Gospodarowania takimi nieruchomościami dotyczą również ustawy wymienione w art. 2 ustawy.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest starosta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej. Z przepisu tego wynika również, że starosta nie jest jedynym organem reprezentującym Skarb Państwa w zakresie gospodarowania nieruchomościami. Inne organy w zakresie reprezentacji Skarbu Państwa, wskazuje zarówno omawiana ustawa (m.in. art. 57 – 60) jak i przepisy innych ustaw (w tym wymienionych w art. 2 ustawy).

Gospodarując nieruchomościami, starosta jest zobowiązany do przestrzegania zasad prawidłowej gospodarki (art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami)¹⁴.

3.1.3. Zasób nieruchomości Skarbu Państwa

W art. 4 pkt 2 ustawy, zdefiniowano pojęcie zasobu nieruchomości, a w art. 21 określono jakie nieruchomości wchodzi do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa. W brzmieniu obowiązującym do 21 września 2004 r., art. 21 ustawy stanowił, że do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa wchodzi nieruchomości, które w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1998 r.) były własnością Skarbu Państwa i nie znajdowały się w użytkowaniu wieczystym lub trwałym zarządzie oraz nie były obciążone prawem użytkowania.

Po istotnej nowelizacji art. 21 ustawy (z dniem 22 września 2004 r. ww. ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw), do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa. Z przepisu tego wynika, że poza zasobem nieruchomości

¹⁴ Pojęcie prawidłowej gospodarki (występujące również w przepisach innych aktów prawnych) nie zostało przez ustawodawcę zdefiniowane. Przy rozumieniu tego pojęcia należy posilkować się poglądami doktryny, tj. m.in.: *Treść pojęcia zasad prawidłowej gospodarki obejmuje czynności faktyczne i prawne. Do pierwszych należy zaliczyć czynności zabezpieczające nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, a więc zachowanie ich w stanie nie pogorszonym, z czym wiąże się obowiązek czynienia uzasadnionych gospodarczo inwestycji dla sprawnego spełniania funkcji, jakie wiążą się ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem nieruchomości. Chodzi tu przede wszystkim o utrzymanie nieruchomości w stanie zdolnym do dobrego użytku. Nieruchomości powinny przynosić korzyści przekraczające koszty utrzymania. Ma to być gospodarowanie efektywne z punktu widzenia oceny właściciela i z punktu widzenia interesu społecznego. Ujmując problem syntetycznie, sprowadza się on do możliwości osiągania maksymalnych korzyści i największej użyteczności społecznej przy małych nakładach pracy i środków finansowych, z wyłączeniem marnotrawstwa. Do zakresu prawidłowego gospodarowania można przykładowo zaliczyć czynności prawne zmierzające do ustalenia prawa własności, do ochrony własności nieruchomości w wypadkach jej naruszeń, rozgraniczenia nieruchomości, dokonywanie podziałów i scaleń oraz podziałów nieruchomości, jak również wyposażanie ich w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej. Powierzenie zarządu nad nieruchomością osobie legitymującej się licencjonowanymi kwalifikacjami oraz wyłonienie zarządcy w trybie zamówień publicznych może stanowić wyraz troski o prawidłowe gospodarowanie nieruchomością* (J. Szachułowicz, M. Krassowska, A. Łukaszewska, *Gospodarka nieruchomościami Komentarz*, Warszawa 2003, str. 55.).

Skarbu Państwa aktualnie pozostają tylko nieruchomości skarbowe trwale rozdysponowane (poprzez oddanie w użytkowanie wieczyste).

Stosownie do treści art. 23 ust. 1 ustawy, obowiązującego w wersji do 21 września 2004 r., zasobem nieruchomości Skarbu Państwa gospodarowali, z zastrzeżeniem art. 60 ustawy¹⁵, starostowie wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej.

Przepis ten wymieniał przykładowe czynności wchodzące w zakres gospodarowania przez starostów nieruchomościami, a mianowicie:

- ewidencjonowanie nieruchomości,
- wycenianie tych nieruchomości,
- sporządzanie planów wykorzystania zasobu,
- zabezpieczenie nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem,
- wykonywanie czynności związanych z naliczaniem należności za nieruchomości udostępniane z zasobu oraz prowadzą windykację tych należności,
- współpraca z innymi organami, które na mocy odrębnych przepisów gospodarują nieruchomościami Skarbu Państwa, a także z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- zbywanie, za zgodą wojewody, nieruchomości wchodzące w skład zasobu,
- podejmowanie czynności w postępowaniu sądowym w sprawach o własność lub inne prawa rzeczowe na nieruchomości, o roszczenia ze stosunku najmu lub dzierżawy, o stwierdzenie nabycia spadku, o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie oraz o wpis w księdze wieczystej lub o założenie księgi wieczystej.

Po nowelizacji ww. artykułu (z dniem 22 września 2004 r.) wprowadzono zastrzeżenie w zakresie gospodarowania nieruchomościami, dotyczące art. 43 ust. 2 i 3 ustawy¹⁶, co jest konsekwencją zaliczenia do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa nieruchomości przekazanych w trwały zarząd. Spośród innych zmian wprowadzonych do tego artykułu należy wskazać na uprawnienie (po wyrażeniu zgody przez wojewodę) do nabywania przez starostów, poza dotychczasowym prawem zbywania, nieruchomości wchodzących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, z zastrzeżeniem art. 17 ustawy¹⁷. Do katalogu czynności gospodarowania dodano także punkt dotyczący wydzierżawiania, wynajmu i użyczenia przez starostów nieruchomości wchodzących w skład zasobu, z zastrzeżeniem, iż zawarcie umowy na czas dłuższy niż 3 lata wymaga zgody wojewody.

¹⁵ Kompetencje ministra właściwego do spraw administracji publicznej w zakresie gospodarowania nieruchomościami na potrzeby wymienionych w tym przepisie jednostek organizacyjnych.

¹⁶ Zgodnie z tymi przepisami jednostce organizacyjnej, której oddano nieruchomość w trwały zarząd przysługują określone uprawnienia w zakresie gospodarowania taką nieruchomością (korzystania z niej w celu prowadzenia działalności, zabudowy, odbudowy itp., oddawania nieruchomości w najem, dzierżawę i użyczenie oraz wypowiedzania tych stosunków obligacyjnych).

¹⁷ Przepis ten daje prawo państwowym jednostkom organizacyjnym nieposiadających osobowości prawnej do nabywania nieruchomości na własność lub w użytkowanie wieczyste Skarbu Państwa.

Rozszerzone zostały także możliwości powierzenia niektórych czynności z zakresu gospodarowania osobom (fizycznym i prawnym) posiadających niezbędne kwalifikacje oraz wprowadzono wymóg, iż wybór takich osób następuje na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych.

3.1.4. Zasady zbycia, oddania w trwałe zarząd, wieczyste użytkowanie, w najem, dzierżawę lub w użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Ustawa, w art. 13 zawiera katalog czynności, na podstawie których nieruchomości skarbowe mogą być przedmiotem obrotu. W szczególności mogą one być przedmiotem sprzedaży, zamiany i zrzeczenia się, oddania w użytkowanie wieczyste, w najem lub dzierżawę, użyczenia, oddania w trwałe zarząd, a także mogą być obciążane ograniczonymi prawami rzeczowymi, wnoszone jako wkłady niepieniężne (aporty) do spółek, przekazywane jako wyposażenie tworzonych przedsiębiorstw państwowych oraz jako majątek tworzonych fundacji.

Umowy sprzedaży, najmu, dzierżawy, użyczenia, zamiany to umowy uregulowane w księdze trzeciej Kodeksu cywilnego¹⁸ (odpowiednio – art. 535 – 602, 659 – 692, 693 – 709, 710 – 719, 603 – 604). Użytkowanie wieczyste zostało również uregulowane w Kodeksie cywilnym (art. 232 – 243). Zasady władania nieruchomością przez jednostkę organizacyjną w formie trwałego zarządu, określają przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami. Przepisy dotyczące ograniczonego prawa rzeczowego jakim jest użytkowanie, zawarte zostały w Kodeksie cywilnym (art. 252 – 284).

Zgodnie z przepisami art. 13 ust. 2-3 ustawy, nieruchomość może być przedmiotem darowizny dokonanej przez starostę za zgodą wojewody na cele publiczne określone w art. 6 ustawy a także darowizny dokonywanej między Skarbem Państwa, a jednostką samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 14 ustawy, nieruchomości skarbowe mogą być sprzedawane jednostkom samorządu terytorialnego za cenę niższą niż ich wartość rynkowa lub oddawane tym jednostkom w użytkowanie wieczyste bez pobierania pierwszej opłaty. Zawarcie umów w tych sprawach może nastąpić po uzyskaniu uprzedniej zgody wojewody.

Ustawa w art. 15 daje podstawę do dokonywania zamiany nieruchomości skarbowych na nieruchomości stanowiące własność osób fizycznych lub osób prawnych.

W art. 18 ustawy, przewidziano formy udostępniania nieruchomości skarbowych jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej na cele związane z ich działalnością, tj. oddawanie w trwałe zarząd, najem i dzierżawę oraz użyczenie.

Zgodnie z art. 27 ustawy, sprzedaż albo oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej wymaga zawarcia umowy w formie aktu notarialnego.

¹⁸ Dz.U. z 1964 r. nr 16, poz. 93 ze zm.

Z art. 28 ustawy wynika, że sprzedaż nieruchomości albo oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej następuje w drodze przetargu lub w drodze bezprzetargowej. Oddawanie nieruchomości Skarbu Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem na czas dłuższy niż 3 lata również następuje w drodze przetargu. Odstąpienie od przetargowego trybu zawarcia tych umów wymaga uzyskania zgody wojewody (art. 37 ust. 4).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 stycznia 1998 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania przetargów na zbycie nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy¹⁹, obowiązywało do 21 września 2004 r. Aktualnie (od 22 września 2004 r.) szczegółową regulację w zakresie przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego, zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości²⁰.

Stosownie do przepisów art. 71 ustawy, za oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste pobiera się opłatę pierwszą i opłaty roczne. Opłaty roczne wnosi się przez cały okres użytkowania wieczystego, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, z góry za dany rok. Starosta (w przypadku nieruchomości Skarbu Państwa) na wniosek użytkownika wieczystego może ustalić inny termin zapłaty opłaty rocznej, nieprzekraczający danego roku kalendarzowego. Od 22 września 2004 r. powyższy wniosek należy złożyć nie później niż 14 dni przed upływem terminu płatności. Opłaty ustala się według stawki procentowej od ceny nieruchomości gruntowej (art. 72 ustawy).

Wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej może być aktualizowana, nie częściej niż raz w roku, jeżeli wartość tej nieruchomości uległa zmianie.

W przepisach art. 43 – 50 ustawy, uregulowano zasady i tryb oddawania nieruchomości w trwały zarząd jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej. Za nieruchomość oddaną w trwały zarząd pobiera się opłaty roczne. Opłaty te pobiera się przez cały okres trwałego zarządu, w terminie do 31 marca każdego roku, z góry za dany rok.

Na wniosek jednostki organizacyjnej, złożony nie później niż 14 dni przed upływem terminu uiszczenia opłaty (od 22 września 2004 r.) właściwy organ może ustalić inny termin uiszczenia opłaty nieprzekraczający danego roku kalendarzowego. Wysokość opłaty ustala się według stawki procentowej od ceny nieruchomości. Wysokość opłaty rocznej z tytułu trwałego zarządu nieruchomości może być aktualizowana, nie częściej niż raz w roku, jeżeli wartość tej nieruchomości uległa zmianie (art. 82, 83, 87).

¹⁹ Dz.U. nr 9, poz. 30 ze zm.

²⁰ Dz.U. nr 207, poz. 2108.

Stosownie do treści art. 23 ust. 3 ww. ustawy, od wpływów osiągniętych ze sprzedaży, opłat z tytułu trwałego zarządu, użytkowania, użytkowania wieczystego, czynszu dzierżawnego i najmu nieruchomości Skarbu Państwa, potrąca się 25% środków, które stanowią dochód powiatu, na którego terenie znajdują się te nieruchomości. Przed 1 stycznia 2004 r. potrąceniu podlegało (w okresie objętym kontrolą) 5% środków.

Kodeks cywilny dla roszczeń o świadczenia okresowe przewiduje trzyletni okres przedawnienia (art. 118). Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 Kodeksu). Bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia oraz przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje (art. 123 § 1 pkt 1 i 2).

3.1.5. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego i innych praw oraz władztwa faktycznego przysługujących osobom fizycznym w prawo własności

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności, ustawa ta dotyczyła m.in. osób fizycznych, które nabyły prawo użytkowania wieczystego przed dniem 31 października 1998 r., a także osób fizycznych będących ich następcami prawnymi i złożyły odpowiednie wnioski do dnia 31 grudnia 2002 r.²¹ Przepisy ustawy miały też odpowiednie zastosowanie do osób fizycznych, którym przysługuje prawo zabudowy nieruchomości ustanowione przed dniem wejścia w życie dekretu z dnia 26 października 1945 r. o prawie zabudowy²² oraz do osób fizycznych, które nabyły gospodarstwo rolne na podstawie aktu nadania, albo do ich następców, będących posiadaczami tych gospodarstw, jeżeli osoby te złożyły stosowne wnioski do 31 grudnia 2002 r. (art. 1 ust. 3 – 4). Ponadto ustawa miała odpowiednie zastosowanie do osób fizycznych będących właścicielami lokali, którym przysługuje udział w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej jako w prawie związanym z własnością wyodrębnionego lokalu, jeżeli wniosek o przekształcenie złożyli wszyscy współużytkownicy wieczystości do 31 grudnia 2002 r. i wszyscy współużytkownicy wieczystości nabyli prawo do przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności (art. 1 ust. 5 pkt 1 i 2a).

²¹ Termin ustalony przez art. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o zmianie ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności Dz. U. nr 72, poz. 749.

²² Dz.U. nr 50, poz. 280.

Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności mogło się odbywać również na podstawie ustawy z dnia 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy, osoby fizyczne będące w dniu 26 maja 1990 r. oraz w dniu wejścia w życie ustawy (24 października 2001 r.) użytkownikami wieczystymi lub współużytkownikami wieczystymi nieruchomości zabudowanych na cele mieszkaniowe lub stanowiących nieruchomości rolne, nabywali z mocy prawa własność tych nieruchomości z dniem, w którym decyzja o nabyciu stała się ostateczna. W rozporządzeniu z dnia 25 listopada 2003 r. (wydanym na podstawie art. 1 ust. 7 ustawy) Minister Skarbu Państwa określił szczegółowy tryb wydawania decyzji o nabyciu przez użytkowników lub współużytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości zabudowanych na cele mieszkaniowe lub stanowiących nieruchomości rolne²³.

Podstawę do nabywania przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości zawiera również art. 217 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Wymienione ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności oraz z 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości utraciły moc obowiązującą z dniem 13 października 2005 r., na podstawie art. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości²⁴.

3.1.6. Dochody budżetu państwa z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa

Zgodnie z art. 62 pkt 8 i pkt 15 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych²⁵ (uchylonej z dniem 31 grudnia 2005 r.), dochodami budżetu państwa są m.in. dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze, składników majątkowych Skarbu Państwa, o ile przepisy szczegółowe nie stanowią inaczej, oraz inne dochody publiczne. Pobieranie dochodów budżetowych, zgodnie z art. 92 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów.

W rozporządzeniu z dnia 10 listopada 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad, trybu i terminów opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych

²³ Dz.U. nr 205, poz. 1991 ze zm.

²⁴ Dz.U. nr 175, poz. 1459.

²⁵ Dz.U. z 2003 r. nr 15, poz. 148 ze zm.

zadań²⁶, w § 7 określono, że zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje pobrane dochody budżetowe związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami, pomniejszone o określone w odrębnych przepisach (omówiony wyżej art. 23 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami) dochody przysługujące jednostce samorządu terytorialnego z tytułu wykonywania tych zadań, na rachunek bieżący subkonto dochodów dysponenta części budżetowej przekazującą dotację, według stanu środków określonego w ust. 1, w terminach odpowiednio do 15 i 25 dnia danego miesiąca.

Po upływie terminu zapłaty, nieuiszczone należności z tytułu nabycia nieruchomości Skarbu Państwa, oddania w użytkowanie wieczyste, w użytkowanie lub oddanie w trwałe zarząd, stają się zaległościami budżetowymi, które powinny być dochodzone przez starostów realizujących te dochody budżetowe.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, spłata należności pieniężnych, do których nie stosuje się przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa, przypadających na podstawie przepisów szczególnych państwowym jednostkom sektora finansów publicznych, może być, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umarzana, odraczana lub rozkładana na raty. Zasady udzielania tego rodzaju ulg określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności pieniężnych, do których nie stosuje się przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa²⁷.

Zgodnie z zasadą gospodarki finansowej określoną w art. 92 pkt 9 ustawy o finansach publicznych, dotacje celowe przyznane jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, niewykorzystane w danym roku, podlegają zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zadanie nie zostało zrealizowane.

3.1.7. Odpowiedzialność za niezgodne z przepisami ewidencjonowanie i dochodzenie należności budżetowych oraz udzielanie i wykorzystanie dotacji budżetowych

Zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą ponosi kierownik jednostki, w tym z tytułu nadzoru, również w przypadku gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości - z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury - zostaną powierzone innej osobie za jej zgodą.

²⁶ Dz.U. nr 100, poz. 1077 ze zm.

²⁷ Dz.U. nr 6, poz. 54 ze zm.

Przepisy dotyczące odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (do dnia 30 czerwca 2005 r.) zawarte były w dziale V ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych.

Z dniem 1 lipca 2005 r. weszła w życie ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁸. Ustawa ta określa zasady i zakres odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, organy właściwe oraz postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (art. 1 ustawy). Katalog czynów stanowiących naruszenie dyscypliny finansów publicznych określony został w art. 5-18 ustawy. Zgodnie z art. 199 ustawy, nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, jeżeli czyn stanowiący naruszenie dyscypliny finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, popełniony przed dniem wejścia w życie omawianej ustawy, nie jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych w rozumieniu tej ustawy. Art. 200 stanowi natomiast, że postępowanie w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, prowadzone jest według przepisów tejże ustawy, chyba że przepisy dotychczasowe są korzystniejsze dla obwinionego.

Stosownie do art. 82 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy²⁹, narażenie finansów publicznych na uszczuplenie poprzez nienależną wypłatę, pobranie lub niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji lub subwencji, zagrożone jest karą grzywny.

3.1.8. Zasady ewidencjonowania należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³⁰ ma zastosowanie do gmin, powiatów, województw i ich związków, a także państwowych, gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych, gospodarstw pomocniczych, zakładów budżetowych, funduszy celowych, z zastrzeżeniem art. 80 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z art. 10 ustawy, jednostki powinny posiadać dokumentację opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych³¹, określa zasady ewidencjonowania operacji finansowych i funkcjonowania kont.

²⁸ Dz.U. z 2005 r. nr 14, poz. 114 ze zm.

²⁹ Dz.U. nr 83, poz. 930 ze zm.

³⁰ Dz.U. z 2002 r. nr 76, poz. 694 ze zm.

³¹ Dz.U. nr 153, poz. 1752 ze zm.

W rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³² określono m.in. rodzaje, formy, terminy i zasady sporządzania sprawozdań budżetowych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

3.1.9. Nadzór i kontrola

Reprezentantem Skarbu Państwa na terenie województwa jest wojewoda, zgodnie z art. 7 pkt 5 ustawy o administracji rządowej w województwie.

Działania starosty w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, podlegają kontroli wojewody. Na podstawie art. 15 pkt 2 ww. ustawy, wojewoda zobowiązany jest bowiem do kontroli wykonywania przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej.

Art. 91 ustawy o finansach publicznych nakłada na dysponentów części budżetowych obowiązek nadzoru i kontroli realizacji budżetu i dokonywania nie rzadziej niż raz na kwartał okresowych ocen przebiegu wykonania zadań oraz dochodów i wydatków (ust. 3 pkt 1). Przedmiotem tych ocen jest w szczególności prawidłowość i terminowość pobierania należnych budżetowi państwa dochodów (ust. 4 pkt 1), jednakże odnosi się to do podległych jednostek organizacyjnych i nie może być wprost odnoszone do starostw powiatowych.

3.1.10. Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Dochodami budżetu państwa są m.in. dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze, składników majątkowych Skarbu Państwa.

Z ustaleń kontroli w urzędach wojewódzkich wynika, że w 2003 r. dochody budżetu państwa w dziale 700 – *Gospodarka mieszkaniowa* z tytułu gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa zrealizowano w wysokości 641.927 tys. zł (111,1% planowanych).

Zrealizowane w 2004 r. dochody budżetu państwa w dziale 700 z tytułu gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa wynosiły 725.624 tys. zł (137,6% planowanych).

Dochody należne w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* za 2003 r. wynoszące 1.329.478 tys. zł wykonano w wysokości 48,3%, natomiast w 2004 r. należne dochody wynoszące 1.454.567 tys. zł wykonano w wysokości 49,9%.

W wyniku dokonanej z dniem 1 stycznia 2004 r. zmiany wysokości udziału powiatów we wpływach osiągniętych ze sprzedaży, opłat z tytułu trwałego zarządu, użytkowania, użytkowania wieczystego, czynszu dzierżawnego i najmu nieruchomości

³² Dz.U. nr 24, poz. 279 ze zm.

Skarbu Państwa z 5% do 25%, znacznie wzrosły dochody własne powiatów z tego tytułu. W 2003 r. odpisano na dochody własne powiatów kwotę 31.684 tys. zł, natomiast w 2004 r. 182.831 tys. zł.

Zaległości w dochodach związanych z realizacją zadań zleconych do wykonania jednostkom samorządu terytorialnego wynosiły na koniec 2004 r. 612.202 tys. zł, w porównaniu do 2003 r. zaległości te były niższe o 10.988 tys. zł (1,8%).

Grunty Skarbu Państwa zajmowały na koniec 2004 r. 11.957 tys. ha, tj. 38% terytorium kraju. Szacunkowa wartość tych gruntów wynosiła około 246 mld zł. Na koniec 2004 r. w porównaniu do 2003 r. powierzchnia gruntów Skarbu Państwa zmniejszyła się o 133 tys. ha, głównie w wyniku zbywania gruntów przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Powiększył się natomiast obszar gruntów Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu. Cenne grunty wykorzystywane lub przeznaczone pod zabudowę stanowią tylko niewiele ponad 1% gruntów Skarbu Państwa.

Wysoki jest udział Skarbu Państwa w terenach komunikacyjnych (drogowych 47% i kolejowych 90%) oraz pokrytych wodami (93%).

Zasób nieruchomości Skarbu Państwa, którym gospodarują starostowie wynosił na koniec 2004 r. – 321 tys. ha, z tego 10,4 tys. ha, stanowiły grunty zabudowane i przeznaczone pod zabudowę³³.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Starostwa powiatowe i urzędy miast na prawach powiatu

3.2.1.1. Ewidencja nieruchomości

Z 34 objętych kontrolą starostów w przypadku 29 (85,3%), stwierdzono istotne nieprawidłowości w zakresie gospodarowania nieruchomościami, w stosunku do których są reprezentantami Skarbu Państwa³⁴.

Starostowie nie dysponowali jednoznacznymi i rzetelnymi danymi dotyczącymi liczby i powierzchni nieruchomości Skarbu Państwa, którymi powinni gospodarować zgodnie z zasadą prawidłowej gospodarki, określoną w art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Niezbędne dla celów niniejszej kontroli wykazy wszystkich nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa oraz nieruchomości udostępnionych i nieudostępnionych, opracowywano ręcznie poprzez długotrwałą analizę wypisów z komputerowych ewidencji gruntów i budynków. Stwierdzono również rozbieżności

³³ Sprawozdania o stanie mienia Skarbu Państwa na dzień 31.12.2003 r. i 31.12.2004 r., Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2003 i 2004.

³⁴ Nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w urzędach miast: Gorzowa Wielkopolskiego i Rzeszowa oraz w starostwach powiatowych w Głogowie, Mielcu i Iławie.

danych w zakresie powierzchni zasobu nieruchomości Skarbu Państwa zawartych w ewidencji gruntów i budynków, a samą ewidencją zasobu nieruchomości Skarbu Państwa.

Ustawa o gospodarce nieruchomościami nie przewiduje obowiązku odrębnego ewidencjonowania nieruchomości Skarbu Państwa przez starostów, gospodarujących tymi nieruchomościami na podstawie art. 11 ustawy. Dlatego też, do celów gospodarowania tymi nieruchomościami wykorzystywana była komputerowa ewidencja gruntów i budynków, dostosowana do wymogów ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

Prowadzone przez 16 spośród 34 kontrolowanych starostów³⁵ (47%) ewidencje, nie pozwalały na:

- wyodrębnienie nieruchomości, w stosunku do których starosta jest organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania tymi nieruchomościami,
- wykorzystanie bazy danych do prowadzenia monitoringu nieruchomości,
- przeglądanie zbiorów nieruchomości zakwalifikowanych do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych oraz prezentowanie danych według stanu na dany dzień analizowanego okresu.

W trakcie badań kontrolnych nie stwierdzono przypadków nieruchomości budynkowych lub lokalowych.

Badanie dokumentacji 2.755 działek o największej powierzchni, wybranych z grupy działek Skarbu Państwa, którymi gospodarowali kontrolowani starostowie, wykazało, iż w 16 starostwach 884 działki (32,1%) były ewidencjonowane nierzetelnie i nielegalnie.

Dokumentacja dotycząca tych działek wykazywała bowiem braki albo zawierała nieprawidłowe lub nieaktualne dane, a mianowicie:

- nie ujmowano w ewidencji wszystkich nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa,
- w ewidencji wykazywano jako grunty Skarbu Państwa, działki stanowiące własność osób fizycznych,
- nieprawidłowo kwalifikowano grunty Skarbu Państwa do poszczególnych podgrup rejestrowych,
- błędnie ewidencjonowano zasób nieruchomości Skarbu Państwa,
- nieprawidłowo ewidencjonowano nieruchomości oddane w trwały zarząd,
- nie wykazywano w ewidencji działek, za które pobierane były opłaty roczne z tytułu trwałego zarządu i wieczystego użytkowania.

³⁵Miasta: Dąbrowa Górnicza, Łódź, Łomża, Poznań, Radom, Szczecin, Tarnów, Włocławek, Wrocław oraz powiaty: bydgoski, hajnowski, kielecki, sandomierski, tarnogórski, tatrzański i tomaszowski.

W Starostwie Powiatowym w Tarnowskich Górach w podgrupie rejestrowej 1.3. dotyczącej trwałego zarządu nie ujęto żadnej z 16 działek, wobec których – w kontrolowanym okresie – Starosta Tarnogórski, ustanowił trwały zarząd i pobierał z tego tytułu opłaty roczne. Działek tych nie zaewidencjonowano także (po nowelizacji ustawy o gospodarce nieruchomościami) w podgrupie 1.4., w której wykazuje się nieruchomości ujęte w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa.

W Starostwie Powiatowym w Sandomierzu spośród objętych analizą 60 działek Skarbu Państwa, aż 26 działek (43,3%) zaewidencjonowano niezgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, tj. do niewłaściwych podgrup rejestrowych; w podgrupie 1.3 dot. państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej zaewidencjonowano 6 działek pozostających we władaniu jednostek samorządowych, będące w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych 3 działki zaewidencjonowano w podgrupie 1.7 dotyczącej pozostałych gruntów Skarbu Państwa niezaliczanych do innych podgrup rejestrowych, zamiast w podgrupie 2.1. dot. gruntów Skarbu Państwa przekazanych w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym; trzy działki oddane w trwały zarząd Wojewódzkiej Komendzie Policji i Wojewódzkiej Komendzie Państwowej Straży Pożarnej, nie zostały zaewidencjonowane w podgrupie 1.3., lecz w podgrupie 1.7.; oddane w użytkowanie wieczyste 4 spółkom prywatnym 7 działek zaewidencjonowano w podgrupie 2.2. dotyczącej gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste państwowym osobom prawnym, zamiast w podgrupie 2.4., do której zalicza się grunty oddane w użytkowanie wieczyste innym osobom; w podgrupie 2.4. zaewidencjonowano 2 działki oddane w użytkowanie wieczyste państwowym osobom prawnym, podczas gdy prawo użytkowania wieczystego gruntów przysługujące tym podmiotom winno być wykazane w podgrupie 2.2.

W Starostwie Powiatowym w Bydgoszczy spośród 60 zbadanych działek w podgrupie 1.7. dotyczącej pozostałych działek Skarbu Państwa zaewidencjonowano 3 działki, których właścicielem był Zakład Energetyczny S.A., natomiast w podgrupie 2.3. dotyczącej wieczystego użytkowania gruntów przez spółdzielnie mieszkaniowe, wpisano 3 działki będące własnością Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w Lucimiu.

Prezydent Miasta Wrocławia nie posiadał rozeznania w zakresie zasobu nieruchomości Skarbu Państwa. Oględziny 28 nieruchomości ujętych w ewidencji jako zasób Skarbu Państwa wykazały m.in., że 10 nieruchomości (35,7%) było użytkowane przez różne podmioty bez posiadania tytułu prawnego oraz wnoszenia opłat, a Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta nie posiadał informacji na ten temat. Dotyczyło to: części nieruchomości zlokalizowanej przy ul. Modlińskiej 28 zajmowanej przez Firmę „PROJEKT-BUD” Sp. z o.o. z Warszawy pod bazę transportowo-biurową; nieruchomości położonej przy ul. Prusickiej 13, zabudowanej budynkiem mieszkalnym użytkowanym przez 2 rodziny; 7 działek położonych w rejonie ul. Działkowej i Trawnej użytkowanych przez osoby fizyczne; nieruchomości położonej przy ul. Kwidzyńskiej 3-5 zabudowanej 3 budynkami administracyjno-biurowymi i magazynowymi użytkowanymi przez „RUCH” S.A., która wynajmowała ww. nieruchomości innym 11 firmom, uzyskując z tego tytułu w badanym okresie nienależne wpływy w kwocie 390.706 zł.

Z powyższych względów starostowie nierzetelnie sporządzali zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków przesyłane do marszałków województw. Ponadto, w 11 przypadkach (32,3%) starostowie w zestawieniach za lata 2003 i 2004, niezgodnie ze stanem faktycznym wynikającym z prowadzonych ewidencji, wykazywali nieruchomości w podgrupach 1.4 (zasób Skarbu Państwa), 1.7 (pozostałe grunty Skarbu

Państwa niezaliczane do innych podgrup rejestrowych) oraz w grupie 2 (wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa)³⁶.

Prezydent Miasta Szczecina wykazywał w powiatowych zestawieniach zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków w podgrupie rejestrowej 1.4. dotyczącej zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, wszystkie ujęte w ewidencji działki, dla których nie ustalono władającego, co uniemożliwiało wyodrębnienie nieruchomości faktycznie tworzących zasób Skarbu Państwa.

Starosta Powiatu Tatrzańskiego wykazał w powiatowym zestawieniu zbiorczym danych objętych ewidencją gruntów i budynków na 1 stycznia 2005 r., łączną powierzchnię nieruchomości Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste mniejszą o 59,2 ha od powierzchnia tych nieruchomości wynikającej z akt spraw prowadzonych w Wydziale Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami.

Starosta Powiatu Nowosolskiego wykazał w powiatowych zestawieniach zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków na 1 stycznia 2004 i 2005 r., powierzchnię gruntów Skarbu Państwa większą odpowiednio o 917 ha (27,6%) i 842 ha (28,5%) od wynikającej z prowadzonej ewidencji gruntów i budynków. Przyczynę ww. różnic wyjaśniono błędem komputerowym dotyczącym gruntów gminy Kolsko.

Starosta Powiatu Pilskiego wykazywał w powiatowych zestawieniach zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków na 1 stycznia 2003 r., 2004 r. i 2005 r. niezetelne dane dotyczące powierzchni działek w poszczególnych podgrupach rejestrowych. Największe różnice między stanem faktycznym, a wykazanym w zestawieniach wystąpiły w podgrupach 1.4 i 1.7. Łącznie powierzchnia nieruchomości Skarbu Państwa wykazana w zestawieniu na 1 stycznia 2005 r. była mniejsza o 1.260 ha. Przyczyną ww. rozbieżności było wadliwe działanie stosowanych do ewidencjonowania gruntów programów komputerowych EGB V i EGB 2000.

Istotną przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie ewidencjonowania nieruchomości Skarbu Państwa – jak wynikało z wyjaśnień skontrolowanych starostów – był brak środków na sfinansowanie kompleksowej weryfikacji danych ewidencyjnych przejętych przez starostów z dniem 1 stycznia 1999 r. od kierowników byłych urzędów rejonowych.

Starostowie powszechnie nie wykonywali obowiązku regulacji stanu prawnego nieruchomości Skarbu Państwa, wynikającego z art. 23 ust. 1 pkt 8 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Spośród działek o powierzchni ok. 160 tys. ha, którymi na dzień 1 stycznia 2005 r. gospodarowali kontrolowani starostowie, co najmniej 40 tys. ha (ok. 25%) nie posiadało uregulowanego stanu prawnego. Faktycznie nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym jest dużo więcej, gdyż 8 starostów³⁷ nie potrafiło podać nawet w minimalnym zakresie danych o nieruchomościach niemających uregulowanego stanu prawnego.

Na podstawie danych przekazanych przez kontrolowanych starostów (dane według stanu na początek 2005 r. lub w trakcie kontroli) ustalono, że o ile na terenie miasta

³⁶Starostowie powiatów: hajnowskiego, kieleckiego, nowosolskiego, pilskiego, tatrzańskiego i tomaszowskiego oraz prezydenci miast: Białej Podlaskiej, Łomży, Szczecina i Włocławka.

³⁷Starostowie powiatów: puckiego, zakopiańskiego, mieleckiego i głogowskiego oraz prezydenci miast: Dąbrowy Górniczej, Poznania, Wrocławia i Gorzowa Wielkopolskiego.

Rzeszowa tylko 1 działka, w powiecie piaseczyńskim – 0,2%, a na terenie miast Łódź i Tarnów, tylko 1% powierzchni gruntów Skarbu Państwa nie posiadało uregulowanego stanu prawnego, to najgorzej pod tym względem jest w powiatach olsztyńskim i kieleckim oraz na terenie miasta Szczecina, gdzie odsetek nieruchomości skarbowych o nieuregulowanym stanie prawnym wynosił odpowiednio 63, 71 i 73%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały na wykresie nr 1, stanowiącym załącznik do *Informacji*.

Działania w zakresie regulacji stanu prawnego nieruchomości Skarbu Państwa podejmowało w badanym okresie tylko 12 (35,3%) spośród skontrolowanych starostów³⁸. Przyczyną tego stanu były m.in. wieloletnie zaniedbania, niewystarczające środki otrzymane z dotacji budżetowej, pracochłonność tych spraw związana z koniecznością przygotowania wielu dokumentów przy niewielkim zatrudnieniu w komórkach zajmujących się ewidencją nieruchomości.

Prezydent Miasta Katowice podjął działania celem regulacji stanu prawnego nieruchomości, których stan prawny nie był dotychczas uregulowany i które w związku z tym nie zostały udostępnione. W ramach powyższych działań 44 sprawy zostały skierowane na drogę sądową. Jedynie w odniesieniu do 21 działek o powierzchni 1,01 ha nie podjęto jeszcze działań celem regulacji stanu prawnego.

Prezydent Miasta Opola pomimo zaleceń Wojewody Opolskiego nie podjął, w badanym okresie, działań zmierzających do uregulowania stanów prawnych nieruchomości Skarbu Państwa. Według geodezyjnej ewidencji gruntów i budynków 722 działki Skarbu Państwa nie posiadały uregulowanego stanu prawnego (brak księgi wieczystej).

Starosta Powiatu Kieleckiego w badanym okresie – w odniesieniu do objętych analizą 30 działek zaliczonych do zasobu Skarbu Państwa – wystąpił tylko z jednym wnioskiem uzyskując postanowienie sądu stwierdzające nabycie przez Skarb Państwa prawa własności przez zasiedzenie jednej działki o powierzchni 0,9 ha. Analiza 30 ww. działek wykazała, że aż 19 (63%) o powierzchni 187,4 ha nie posiadało uregulowanego stanu prawnego.

Spośród 34 skontrolowanych starostów, 5 nie realizowało obowiązku odrębnego ewidencjonowania nieruchomości należących do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa³⁹, przewidzianego w art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Natomiast 19 starostów⁴⁰ (55,9%) nie opracowywało planów wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, naruszając przez to dyspozycję art. 23 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy o gospodarce nieruchomościami. W trakcie kontroli, starostowie ci nie byli w stanie

³⁸ Prezydenci miast: Lublina, Łodzi, Katowic, Radomia i Włocławka oraz starostowie powiatów: bydgoskiego, kamieńskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, kieleckiego, nowosolskiego, olsztyńskiego i sandomierskiego.

³⁹ Starostowie powiatów: kamieńskiego, kieleckiego, tomaszowskiego, tatrzańskiego oraz prezydent miasta Szczecina.

⁴⁰ Starostowie powiatów: bydgoskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, zakopiańskiego, hajnowskiego, tomaszowskiego, kamieńskiego, puckiego i sandomierskiego oraz prezydenci miast: Włocławka, Katowic, Szczecina, Tarnowa, Gorzowa Wielkopolskiego, Białej Podlaskiej, Łomży, Poznania, Lublina, Opola i Gdańska.

sporządzić, na dzień 1 stycznia 2005 r., zestawienia działek ujętych w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa (z podaniem ich numerów i powierzchni).

Zaniechania te świadczą o niepodjęciu czynności warunkujących w istotny sposób prawidłowe gospodarowanie tymi nieruchomościami.

Analiza 1.020 działek zaewidencjonowanych przez kontrolowanych starostów w komputerowych ewidencjach gruntów i budynków w podgrupie rejestrowej 1.4 dotyczącej gruntów wchodzących w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, wykazała m.in., że:

- niezgodnie z art. 228 ustawy o gospodarce nieruchomościami, kwalifikowano do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa 66 działek, które z mocy prawa stały się własnością jednostek samorządu terytorialnego, lecz co do których nie zostały wydane ostateczne decyzje potwierdzające nabycie własności,
- niezgodnie z § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, w zasobie nieruchomości Skarbu Państwa ewidencjonowano 79 działek będących własnością osób fizycznych lub prawnych oraz pozostających w wieczystym użytkowaniu,
- niezgodnie z art. 21 ustawy o gospodarce nieruchomościami do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa zaliczano 75 działek, które nie posiadały uregulowanego stanu prawnego, tj. nie stanowiły własności Skarbu Państwa.

3.2.1.2. Zbywanie i udostępnianie nieruchomości Skarbu Państwa

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia niski stopień udostępnienia nieruchomości Skarbu Państwa. Spośród ok. 160 tys. ha nieruchomości gruntowych, którymi na 1 stycznia 2005 r. gospodarowali kontrolowani starostowie tylko ok. 93 tys. ha (58%) zostało udostępnione, w tym nieco ponad 43 tys. ha (46%) do odpłatnego korzystania. Z danych przekazanych przez starostów wynika, że w powiecie bydgoskim wszystkie nieruchomości Skarbu Państwa zostały udostępnione, a najniższe wskaźniki nieudostępnienia nieruchomości wystąpiły na terenie miasta Rzeszowa oraz w powiatach głogowskim i sandomierskim, które wyniosły, odpowiednio: 01, 0,7 i 1%. Natomiast najmniej nieruchomości udostępniono w powiatach: kieleckim i tarnogórskim oraz na terenie miasta Szczecina, gdzie wskaźnik nieudostępnienia wyniósł odpowiednio – 71,6, 76,5 i 83,4%. Najniższe wskaźniki odpłatnego udostępnienia wystąpiły w powiatach: hajnowskim (1,1%), kamieńskim (2,8%), sandomierskim (7,7%) oraz na terenie Szczecina (7,9%), a najwyższe (ponad 80%) w powiatach: bydgoskim, głogowskim, zakopiańskim oraz na terenie Łodzi, Rzeszowa i Tarnowa.

Głównymi przyczynami niskiego poziomu udostępnienia nieruchomości Skarbu Państwa był brak ewidencji zasobu Skarbu Państwa i niesporządzenie planów jego

wykorzystania, a w przypadku oddawania nieruchomości w trwałe zarząd lub w użytkowanie wieczyste, także nieuregulowany stan prawny znacznej liczby działek.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania starostów w zakresie zbywania nieruchomości Skarbu Państwa. W okresie objętym kontrolą 30 (88,2%) kontrolowanych starostów sprzedało 380 działek Skarbu Państwa. Uchybienia i nieprawidłowości, które wystąpiły w 5 starostwach⁴¹ (16,7%) dotyczyły: nieogłaszania w prasie lokalnej informacji o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń starostwa wykazów nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży (art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami), niezamieszczenia w wykazie nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży danych dotyczących terminu zagospodarowania nieruchomości (art. 35 ust. 2 pkt 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami), wykazania w ogłoszeniu o przetargu ceny wywoławczej innej niż w wykazie nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży oraz zbycia z naruszeniem zasad gospodarności 1 działki o powierzchni 0,6188 ha.

Starosta Powiatu Mieleckiego w lutym 2004 r. sprzedał działkę nr 67 o powierzchni 0,6188 ha, położoną w Mielcu, na rzecz jej dotychczasowego użytkownika wieczystego, za cenę znacznie niższą od wartości przyjmowanej jako podstawa do ustalenia opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego. Działkę sprzedano za cenę 28.128 zł, zaś wartość tej nieruchomości przyjęta do ustalenia opłaty z tytułu użytkowania wieczystego wynosiła 119.428 zł. Sprzedaż została dokonana na rzecz osoby spokrewnionej ze starostą.

Sprzedaż ww. nieruchomości znacznie poniżej jej wartości, naruszała art. 67 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami stanowiący, że przy sprzedaży nieruchomości w drodze bezprzetargowej, jej cenę nieruchomości ustala się w wysokości nie niższej niż jej wartość.

Powyższe działanie było działaniem na szkodę Skarbu Państwa i w związku z tym zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 Kodeksu karnego, tj. działania na szkodę interesu publicznego w wyniku niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego (starostę).

Z naruszeniem przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami udostępniono w 8 starostwach (23,5%) 125 działek Skarbu Państwa⁴².

Stwierdzone, w tym zakresie uchybienia i nieprawidłowości dotyczyły:

- nieokreślenia w decyzjach o ustanowieniu trwałego zarządu czasu (oznaczonego lub nieoznaczonego), na który został on ustanowiony (art. 45. ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami),
- zawierania bez zgody wojewody umów dzierżawy na czas dłuższy niż 3 lata (art. 23 ust. 1 pkt 7a ustawy o gospodarce nieruchomościami),
- niezamieszczania w wykazach nieruchomości przeznaczonych do wydzierżawienia, sprzedaży, oddania w trwałe zarząd lub użytkowanie wieczyste wszystkich elementów określonych w art. 35 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami,

⁴¹ Miasto Tarnów oraz powiaty: bydgoski, mielecki, tarnogórski i tomaszowski.

⁴² Miasta: Gorzów Wielkopolski, Łomża, Opole, Tarnów i Wrocław oraz powiaty: piaseczyński, pucki i tarnogórski.

- nieogłaszania w prasie lokalnej, informacji o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń starostwa wykazów nieruchomości przeznaczonych do udostępnienia (art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami).

W kontroli Urzędu Miasta Wrocławia stwierdzono nieprawidłowości przy zawieraniu umów dzierżawy, najmu i użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa. Ustalono, że nie został sporządzony, wymagany art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, wykaz tych nieruchomości oraz nie dokonano stosownego ogłoszenia. Wadą tą dotkniętych było 6 z 11 badanych umów dzierżawy (54,5%) oraz 5 z 6 badanych umów najmu (83,3%). Stwierdzono także, iż nie dbano o dochody Skarbu Państwa z tytułu dzierżawy, najmu i użytkowania nieruchomości, gdyż nie dokonywano na bieżąco waloryzacji stawek czynszu dzierżawnego o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłaszany przez Prezesa GUS, mimo iż możliwość waloryzacji czynszu była zastrzeżona w umowach. Brak waloryzacji czynszu umownego stwierdzono w 6 z 19 zbadanych przypadków.

W kontroli Starostwa Powiatowego w Piasecznie stwierdzono, że w wykazach wszystkich nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę nie zamieszczono informacji dotyczących terminów wnoszenia opłat i zasad ich aktualizacji, pomimo iż obowiązek taki wynika art. 35 ust. 2 pkt. 9 i 10 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W objętych kontrolą starostwach nie stwierdzono zbywania i udostępniania nieruchomości budynkowych i lokalowych.

Zdaniem NIK, nieprawidłowości polegające na nieogłaszaniu w prasie lokalnej informacji o wywieszeniu na tablicach ogłoszeń w starostwach, wykazów nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży lub udostępnienia, mogą wskazywać na występowanie korupcyjnego mechanizmu nierówności w dostępie do informacji.

Uzyskane w czasie kontroli od starostów dane w zakresie powierzchni działek Skarbu Państwa, ich udostępnienia (w tym relacje odpłatnego i nieodpłatnego udostępnienia z uwzględnieniem działek ujętych w zasobie Skarbu Państwa), przedstawiono w szczegółowych zestawieniach (tabele nr 1-3) oraz w formie wykresów (nr 2-4) stanowiących załączniki do *Informacji*.

Przekształcenia prawa użytkowania wieczystego i innych praw, w prawo własności dokonywano zgodnie z ustawami z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności, z dnia 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości i z art. 217 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W okresie od 1 stycznia 2003 r. do 30 kwietnia 2005 r. wpłynęło do kontrolowanych starostów 3.820 wniosków dotyczących przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności, z tego rozpatrzono 2.577 wniosków (67,5%), a 1.243 wnioski (32,5%) nadal oczekuje na rozpatrzenie. Spośród rozpatrzonych 2.577 wniosków, pozytywnie załatwiono 982 wnioski (38,1%), negatywnie załatwiono 581 wniosków (22,5%), natomiast umorzono postępowania lub wnioski zostały wycofane przez wnioskodawców w przypadku 1.014 wniosków.

Wszystkie decyzje o przekształceniu prawa wieczystego użytkowania w prawo własności były poprzedzone sporządzeniem operatów szacunkowych ustalających wartości prawa własności gruntów oraz prawa użytkowania wieczystego na dzień wydania tych decyzji.

W 8 (23,5%) przypadkach starostowie⁴³ nie dotrzykali wynikających z art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego⁴⁴, dwumiesięcznych terminów załatwienia wniosków w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Wnioski w ww. sprawach oczekiwały na załatwienie nawet przez 2,5 roku (Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, Urząd Miasta Wrocławia). Z uzyskanych w trakcie kontroli wyjaśnień wynika, że zwłoka w załatwianiu wniosków przez Urząd Miasta Stołecznego Warszawy spowodowana była przyznaniem przez Wojewodę Mazowieckiego tylko 1 etatu na rozpatrzenie 1.230 wniosków oraz zaniedbaniami w załatwianiu wniosków przez były Urząd Rejonowy w Warszawie i Starostwo Powiatu Warszawskiego, które w okresie 5 lat wydało tylko 147 decyzji. W Urzędzie Miasta Wrocławia zwłoka spowodowana była m.in. długim oczekiwaniem na wgląd do ksiąg wieczystych oraz oczekiwaniem na uzupełnienie wniosków przez wnioskodawców.

Starostwie nie poinformowali wnioskodawców o przyczynach zwłoki oraz nie wskazali nowych terminów załatwienia spraw, stosownie do obowiązku wynikającego z art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego.

W Urzędzie Miasta Szczecina w sposób przewlekły prowadzono postępowania administracyjne w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Z badanych 25 spraw zakończonych uwzględnieniem złożonych wniosków, żadna nie została rozpatrzona w terminie określonym w art. 35 ust. 1 i 3 Kodeksu postępowania administracyjnego. Urząd w 10 sprawach nie dopełnił obowiązku, określonego w art. 36 ww. Kodeksu, wydania postanowienia o wyznaczeniu nowego terminu na rozpatrzenie sprawy.

Czterech starostów nie skorzystało z możliwości ustanowienia hipoteki przymusowej na nieruchomościach objętych przekształceniem, celem zabezpieczenia – rozłożonych na raty – opłat z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, wynoszących 527,3 tys. zł⁴⁵. Możliwość ustanowienia hipoteki przymusowej wynika z art. 7 ust. 1 ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności.

3.2.1.3. Ewidencja należności

Zgodnie z wymogami załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa,

⁴³ Prezydenci miast: Gorzowa Wielkopolskiego, Rzeszowa, Szczecina, Warszawy i Wrocławia oraz starostowie powiatów: kieleckiego, nowosolskiego i tatrzańskiego.

⁴⁴ Dz.U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 ze zm.

⁴⁵ Prezydenci miast: Gorzowa Wielkopolskiego, Szczecina, Włocławka i Wrocławia.

budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych starostowie prowadzili, głównie w formie elektronicznej, analityczną ewidencję księgową należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa z wyodrębnieniem każdego użytkownika wieczystego i trwałego zarządcy. W większości kontrolowanych starostw ewidencja powyższa prowadzona była na bieżąco, umożliwiając terminowe sporządzenie wymaganej sprawozdawczości.

Ustalono, że tylko w 4 powiatach ewidencja księgowa należności była oparta (kompatybilna) na bazie danych ewidencji gruntów i budynków⁴⁶.

W 7 skontrolowanych powiatach (20,6%) nierzetelnie prowadzono ewidencję księgową należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa⁴⁷.

W Starostwie Powiatowym w Tarnowskich Górach w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 30 kwietnia 2005 r. zawyżono należności z tytułu opłat rocznych od 59 użytkowników wieczystych gruntów Skarbu Państwa (wraz z odsetkami) łącznie o 1.033.823 zł, jednocześnie należności oraz odsetki naliczane 98 użytkownikom wieczystym zaniżono o kwotę 3.299.218 zł.

W Starostwie Powiatowym w Sandomierzu nie naliczono i nie ujmowano w księgach rachunkowych na koniec każdego kwartału odsetek od należności i zobowiązań, w tym również od zaległości z tytułu opłat za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa. Obowiązek ewidencjonowania odsetek na koniec każdego kwartału wynika z § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych.

Starostowie 5 powiatów zaniechali ustalenia i naliczenia opłat rocznych w wysokości 309 tys. zł dla 7 podmiotów korzystających z nieruchomości Skarbu Państwa⁴⁸, naruszając przez to przepisy art. 71 ust. 1 i art. 82 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Z kontroli Zarządu Geodezji i Katastru Miejskiego „Geopoz” w Poznaniu wynika, że decyzją byłego kierownika Urzędu Rejonowego w Poznaniu z 1992 r., ustalono trwałemu zarządcy, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, opłatę roczną w wysokości 823,14 zł. Do czasu kontroli NIK, Dział Księgowości Dochodowej nie przypisał temu podmiotowi ww. należności. Uszczuplone, w związku z tym, dochody budżetu państwa wyniosły 8.347,46 zł. Dochody te dopiero w trakcie kontroli zostały właściwie przypisane w ewidencji księgowej. Ponadto, do rozpoczęcia czynności kontrolnych NIK, niezgodnie z art. 71 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, od 5 użytkowników wieczystych nie pobierano opłat za użytkowanie wieczyste gruntu, pomimo że prawo to ustanowione zostało w październiku i grudniu 2003 r. (w przypadku 4 użytkowników) oraz w lipcu 2004 r. (w przypadku 1 użytkownika).

Z kontroli Starostwa Powiatowego w Zakopanem wynika, że w latach 2003 - 2005 nie naliczono firmie „Orbis” S.A. w Warszawie - „Hotele Kasprowy-Giewont” opłat w wysokości 1.250 zł z tytułu wieczystego użytkowania 2 działek, położonych w Zakopanem o powierzchni 0,2756 ha.

⁴⁶ Miasta: Gdańsk, Gorzów Wielkopolski, Łomża i Rzeszów.

⁴⁷ Miasta: Radom, Szczecin i Włocławek oraz powiaty: sandomierski, tatrzański, tarnogórski i tomaszowski.

⁴⁸ Prezydenci miast: Poznania i Wrocławia oraz starostowie powiatów: tarnogórskiego, tatrzańskiego i tomaszowskiego.

Zaniechanie ustalenia należności Skarbu Państwa stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, a obecnie stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych przewidziane w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, istniały możliwości znacznego zwiększenia uzyskiwanych przez Skarb Państwa dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami skarbowymi, poprzez zaktualizowanie wysokości opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu i użytkowania wieczystego nieruchomości.

Starostowie nie wykazywali należytej staranności w zakresie możliwości korzystania z uprawnienia do aktualizacji opłat z tytułu użytkowania wieczystego i trwałego zarządu nieruchomości Skarbu Państwa. Nie prowadzono udokumentowanego monitoringu rynku nieruchomości obejmującego dynamikę wzrostu cen na danym terenie. Głównym kryterium wyboru nieruchomości do aktualizacji wartości, był upływ czasu od ostatniej wyceny, a dodatkowymi – powierzchnia czy położenie nieruchomości.

Starostowie nie dysponowali dokumentacją wskazującą na planowanie zadań dotyczących aktualizacji opłat rocznych i określania potrzeb finansowych niezbędnych do ich wykonania.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła jako niegospodarne działania 18 kontrolowanych starostów (52,9%) w zakresie możliwych do przeprowadzenia aktualizacji opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu i wieczystego użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa⁴⁹. W przypadku tych starostów znaczna liczba nieruchomości Skarbu Państwa, które zostały oddane w trwały zarząd lub pozostają w wieczystym użytkowaniu, opłaty roczne nie były aktualizowane nawet od 1991 r. (miasto Poznań, powiat tatrzański).

Pozostałych 13 (38,2%) starostów działania dotyczące aktualizacji opłat z tytułu odpłatnego użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa podejmowało również w niedostatecznym zakresie⁵⁰.

Z kontroli Urzędu Miasta Katowice wynika, że według przeprowadzonych szacunków, w przypadku dokonania aktualizacji opłat w odniesieniu do wszystkich nieruchomości skarbowych zlokalizowanych na terenie miasta Katowice oddanych w użytkowanie wieczyste, uzyskane przez Skarb Państwa dochody byłyby w okresie lat 2001 – 2004 wyższe od faktycznie zrealizowanych o ok. 72,8 mln zł (w tym ok. 6,7 mln zł wyniósłby udział budżetu miasta).

⁴⁹ Prezydenci miast: Białej Podlaskiej, Gdańska, Lublina, Łomży, Poznania, Radomia, Szczecina, Warszawy, Włocławka i Wrocławia oraz starostowie powiatów: bydgoskiego, hajnowskiego, kamieńskiego, kieleckiego, olsztyńskiego, sandomierskiego, tarnogórskiego i tomaszowskiego.

⁵⁰ Prezydenci miast: Dąbrowy Górniczej, Gorzowa Wielkopolskiego, Katowic, Łodzi, Opola, Rzeszowa i Tarnowa oraz starostowie powiatów: głogowskiego, iławskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, mieleckiego, nowosolskiego, piaseczyńskiego, pilskiego, puckiego i tatrzańskiego.

Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego „Geopoz” w Poznaniu nie zaktualizował opłat za trwały zarząd i użytkowanie wieczyste 50 badanych działek (5 w trwałym zarządzie i 45 w użytkowaniu wieczystym), pomimo że od daty ostatniej aktualizacji tych opłat minęło od 5 do 13 lat. Przyjmując średnią wartość 1 m² niezabudowanych nieruchomości gruntowych, będących przedmiotem prawa własności, uzyskaną z Działu Udostępniania Danych Katastru Nieruchomości „Geopoz”, szacunkowe dodatkowe dochody roczne, jakie Skarb Państwa mógłby uzyskać przeprowadzając w 2005 r. aktualizację opłat za korzystanie z ww. 50 działek, wyniosłyby około 887 tys. zł.

Prezydent Miasta Lublina nie prowadził w sposób planowy i systematyczny przeszacowania wartości gruntów Skarbu Państwa w celu zaktualizowania opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego. Wartość 59 działek objętych analizą została ustalona przed 1998 r. Brak w latach 1999 – 2002 aktualizacji opłat spowodował, że zaktualizowane w 2003 r. opłaty roczne wzrosły nawet o kilkaset procent, na co większość użytkowników wieczystych nie wyraziło zgody i odwołało się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Lublinie, kwestionując tak znaczne podwyższenie opłat. W wyniku zawartych przed SKO ugód, wysokość opłat, wynikająca z propozycji Prezydenta Miasta wynosząca 491.164 zł, została zmniejszona do wysokości 418.229 zł (o 14,8%).

Starosta Powiatu Sandomierskiego niezgodnie z zasadą prawidłowej gospodarki określoną w art. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami, zaniechał dokonania aktualizacji stawek opłat poprzez niewprowadzenie od 1 stycznia 2003 r. nowych wyższych stawek opłat rocznych za wieczyste użytkowanie 44 nieruchomości Skarbu Państwa. Pomimo opracowania w listopadzie i grudniu 2002 r. (ostatni 16 grudnia) 44 operatów szacunkowych stanowiących podstawę aktualizacji opłat, Starosta dopiero w 2004 r. wystąpił zawiadomieniem o wypowiedzeniu nowych opłat z tytułu użytkowania wieczystego. Nowe stawki opłat zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2005 r. W wyniku dwuletniego opóźnienia nie uzyskano kwoty 39.094,20 zł. Powyższe działanie Starosty naruszało zasadę gospodarności.

W Urzędzie Miasta Tarnowa z 45 objętych analizą nieruchomości Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste, wartość aż 29 (64,4%) została zaktualizowana w latach 1994 – 1998, a wartość pozostałych 16 nieruchomości zaktualizowano w latach 2000 – 2002. Dokonane w toku kontroli wyliczenia aktualnej wartości ww. 45 działek gruntu, przy zastosowaniu minimalnych cen nieruchomości stosowanych dla celów podatkowych przez I i II Urząd Skarbowy w Tarnowie, wykazały, że ich wartość mogłaby wzrosnąć z obecnych 30.951 tys. zł do 141.272 tys. zł, tj. o 110.321 tys. zł (356,4%). Możliwa do uzyskania przez Skarb Państwa kwota dochodów z tytułu opłat za oddanie nieruchomości w wieczyste użytkowanie mogłaby wzrosnąć z obecnych 876 tys. zł do 4.247 tys. zł, tj. o 3.371 tys. zł (384,9%), z czego aż 842,8 tys. zł mogłoby zasilić budżet Miasta.

Obok występujących zaniedbań starostów, główną przyczyną braku systematycznej aktualizacji opłat była niewystarczająca – w stosunku do zgłaszanych przez starostów potrzeb – wysokość dotacji przyznanych na sfinansowanie zadań związanych z gospodarką nieruchomościami Skarbu Państwa.

Z otrzymanych przez kontrolowanych starostów, w latach 2003 i 2004, dotacji na gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa, na wycenę tych nieruchomości wydatkowano średnio jedynie około 20% otrzymanych środków. Z uzyskanych w trakcie kontroli wyjaśnień wynika, że wydatkowanie na wycenę nieruchomości skarbowych środków na powyższym poziomie spowodowane było ograniczoną ilością środków i finansowaniem w związku z tym w pierwszej kolejności zobowiązań Skarbu Państwa dotyczących wypłaty odszkodowań z tytułu zwrotów wywłaszczonych nieruchomości i za

wywłaszczone nieruchomości oraz związanych z zabezpieczeniem i bieżącym utrzymaniem nieruchomości skarbowych.

Przeprowadzona w toku kontroli, we wszystkich skontrolowanych starostwach, analiza porównawcza wartości 1 m² 1.284 działek o łącznej powierzchni 2.680 ha, oddanych w trwały zarząd oraz w użytkowanie wieczyste i wysokości dotychczasowych stawek opłat rocznych, z aktualnymi cenami (na poziomie minimalnym) 1 m² gruntów w danej miejscowości przyjmowanymi do rozliczeń podatkowych przez właściwe miejscowo urzędy skarbowe, wykazała, iż wartość powyższych działek wzrosła, a zatem zachodziły przesłanki do zaktualizowania wysokości opłat rocznych z tytułu wieczystego użytkowania i trwałego zarządu, zgodnie z art. 77 ust. 1 i 87 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Gdyby ustalona przez rzeczoznawców majątkowych, w trybie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, wartość analizowanych nieruchomości ukształtowała się na poziomie ww. cen stosowanych przez urzędy skarbowe i w przypadku przeprowadzenia aktualizacji w 2005 r., łączna kwota opłat rocznych mogłaby wzrosnąć szacunkowo nawet o 24.032,9 tys. zł.

Starostowie nie kwestionowali wykazanej przez Najwyższą Izbę Kontroli, poprzez przeprowadzanie analiz porównawczych wartości działek oddanych w trwały zarząd oraz w użytkowanie wieczyste z minimalnymi cenami gruntów przyjmowanymi do rozliczeń podatkowych przez urzędy skarbowe, potrzeby zaktualizowania opłat rocznych z tytułu udostępnienia nieruchomości w powyższych formach.

Wyjaśniając przyczyny dużych zaniedbań w aktualizacji opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu i wieczystego użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa, starostowie wskazywali głównie na przejęcie zaległości w aktualizacji opłat po byłych urzędach rejonowych, szczupłą, często jednoosobową, obsadę kadrową stanowisk zajmujących się tą problematyką oraz niewystarczającą – w stosunku do zgłaszanych przez starostów potrzeb – wysokość dotacji przyznanych na sfinansowanie tych zadań.

Kontrolowani starostowie w trakcie przygotowywania i prowadzenia aktualizacji stawek rocznych opłat z tytułu użytkowania wieczystego i trwałego zarządu, przestrzegali trybu i zasad określonych w art. 77, 78 i 87 ustawy o gospodarce nieruchomościami⁵¹. Wartość nieruchomości dla celów aktualizacji każdorazowo określana była na podstawie operatów szacunkowych, sporządzonych przez rzeczoznawców majątkowych wybranych, w przypadkach gdy wartość zamówień przekraczała 6.000 euro, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych⁵².

Prezydent Miasta Tarnowa zawarł jednak z użytkownikami wieczystymi 4 ugody w sprawie ustalenia wysokości opłat rocznych z tytułu wykorzystywania majątku Skarbu Państwa

⁵¹ Nieprawidłowości wystąpiły w Urzędzie Miasta Wrocławia.

⁵² Dz.U. nr 19, poz. 177 ze zm.

z pominięciem Samorządowego Kolegium Odwoławczego, co było niezgodne z wymogami art. 78 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Wnioski do SKO nie zostały złożone, a w takim przypadku, zgodnie z art. 78 ust. 4 ww. ustawy, właściwy organ oraz użytkownika wieczystego obowiązuje nowa wysokość opłaty zaoferowana w wypowiedzeniu. Opłaty roczne w pierwszym roku po ich zawarciu (2005 r.) uległy obniżeniu ze 101,5 tys. zł do 52,0 tys. zł, tj. o 49,5 tys. zł (o 48,8%). Ustalenie należności Skarbu Państwa w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, a przed 1 lipca 2005 r. stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych.

Występowały znaczne rozpiętości w wysokości stosowanych stawek opłat w ramach tych samych obrębów ewidencyjnych.

Z kontroli Starostwa Powiatowego w Kielcach wynika, że na przykład w obrębie nr 1 w Chmielniku za 1 m² nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, której wartość ustalono w 1995 r., Telekomunikacja Polska S.A. ponosiła opłatę roczną w kwocie 5,00 zł, natomiast PKN ORLEN S.A. – ze względu na ustalenie wartości w 2004 r. – ponosił opłatę roczną w wysokości 24,25 zł za 1 m².

Z kontroli Urzędu Miasta Wrocławia wynika, że m.in. w rejonie ul. Ruska obowiązywały opłaty roczne za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa w różnych wielkościach. Bank BPH S.A. wnosił opłatę z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości o powierzchni 416 m² ustaloną w styczniu 1994 r. w wysokości 0,50 zł za 1 m², a Zakłady Przemysłu Odzieżowego „Intermoda” S.A. za działkę o powierzchni 2.004 m², wносиły opłatę ustaloną w grudniu 1999 r. w wysokości 28,01 zł za 1 m².

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące aktualizacji stawek opłat rocznych za wieczyste użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa, wskazują – zdaniem NIK – na możliwość istnienia lub sprzyjają powstaniu mechanizmu korupcyjnego, polegającego na dowolności postępowania urzędników.

3.2.1.4 Windykacja należności

Zaległości z tytułu udostępniania i sprzedaży nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa wystąpiły we wszystkich 34 skontrolowanych starostwach. Według stanu na 31 grudnia 2004 r. zaległości wynoszące 500.999,4 tys. zł, były wyższe o 22.601 tys. zł (4,7%) w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2003 r. wynoszącym 478.398,4 tys. zł.

Podjęmowane przez większość kontrolowanych starostów postępowania windykacyjne wobec zaległości z tytułu udostępniania i sprzedaży nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, były niewystarczające i opieszale. W 31 kontrolowanych powiatach (91,2%) stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości w prowadzonych postępowaniach windykacyjnych, polegające na niedokonywaniu bieżącej kontroli stanu należności, wielokrotnym wysyłaniu dłużnikom wezwań do zapłaty i niepodejmowaniu czynności egzekucyjnych, opieszalym podejmowaniu poszczególnych czynności windykacyjnych, takich jak wysyłanie wezwań do zapłaty, sporządzanie pozwów do sądów,

występowanie o nadanie prawomocnym wyrokom klauzul wykonalności czy sporządzanie wniosków egzekucyjnych do komorników sądowych⁵³.

Prezydent Miasta Opola w przypadku 29 objętych analizą zaległości z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa wielokrotnie wysyłał dłużnikom wezwania do zapłaty i nie kierował spraw na drogę postępowania sądowego. Pozwy do sądów skierowano w odniesieniu do 5 dłużników dopiero po upływie od 259 do 408 dni od daty określonej w wezwaniach.

Prezydent Miasta Włocławka czynności windykacyjne wobec 30 objętych analizą największych dłużników podejmował z opóźnieniem wynoszącym do 1 roku i 11 miesięcy od terminu wniesienia opłaty za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa. W 23 analizowanych przypadkach (76,7%) opóźnienie w podejmowaniu czynności windykacyjnych przekraczało 88 dni.

W *Starostwie Powiatowym w Sandomierzu* postępowania windykacyjne ograniczono do wysyłania dłużnikom wezwań do zapłaty, które kierowano dopiero po upływie od 3 do 9 miesięcy od terminu płatności.

W *Urzędzie Miasta Gorzowa Wielkopolskiego* dopiero w trakcie kontroli NIK wystawiono 18 wezwań do zapłaty na łączną kwotę 808.993 zł, z której do dnia 8 września 2005 r. zapłacono 41.033 zł.

Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego „Geopoz” w Poznaniu opieszale kierował pozwy do sądu o wyegzekwowanie zaległych należności z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa, tj. nawet po upływie 3 lat od daty ich wymagalności. Tak było w przypadku zaległości na kwotę 186.205 zł, gdzie pozew został skierowany do sądu po 3 latach i 308 dniach oraz w przypadku zaległości na kwotę 16.588 zł, pozew został złożony do sądu po 3 latach i 94 dniach.

W *Urzędzie Miasta Szczecina*, pomimo iż 658 osób prawnych będących użytkownikami wieczystymi nieruchomości Skarbu Państwa, zalegało na 30 kwietnia 2005 r. z opłatami na łączną kwotę 24.738,6 tys. zł, to do 30 września 2005 r. wezwania do zapłaty wysłano tylko do 41 podmiotów (6,2%) na kwotę 2.297 tys. zł.

W *Starostwie Powiatowym w Tarnowskich Górach* wszystkie upomnienia wystawiane były na podstawie art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1996 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (i zawierały m.in. pouczenie o możliwości wszczęcia postępowania egzekucyjnego w trybie egzekucji administracyjnej), podczas gdy ww. ustawy nie stosuje się do egzekucji należności z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa (jako należności cywilnoprawnych). Ponadto, użytkowników wieczystych, do których kierowano upomnienie, obciążano kwotą 8,80 zł z tytułu kosztów upomnienia. Z dniem 30 czerwca 2005 r., w trakcie kontroli NIK, wyksięgowano naliczone koszty upomnień, figurujące na kontach poszczególnych kontrahentów (ogółem 165 pozycji na łączną kwotę 1.452 zł).

W 5 skontrolowanych starostwach na skutek niepodjęcia przez okres ponad 3 lat egzekucji, przedawnieniu, zgodnie z art. 118 Kodeksu cywilnego, uległy należności w łącznej kwocie 379 tys. zł⁵⁴.

Dopuszczenie do przedawnienia należności budżetowych, stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, a obecnie stanowi naruszenie z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

⁵³ Nieprawidłowości nie stwierdzono w powiatach: hajnowskim, iławskim i kędzierzyńsko-kozielskim.

⁵⁴ Miasta: Dąbrowa Górnicza, Opole i Włocławek oraz powiaty: bydgoski, nowosolski i sandomierski.

W ocenie NIK, istotny wpływ na niewykonanie należnych dochodów i wzrost zaległości miała nierzetelnie prowadzona windykacja oraz – jak wynika z wyjaśnień kontrolowanych starostów – również trudna sytuacja ekonomiczno-finansowa wielu dłużników.

Na podstawie art. 71 ust. 4 i art. 82 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w badanym okresie 11 starostów ustaliło, na wnioski podmiotów korzystających z nieruchomości Skarbu Państwa, inne terminy zapłaty opłaty rocznej⁵⁵.

Prezydent Miasta Biała Podlaska, rozpatrując wnioski dłużników wydał bez podstawy prawnej 6 decyzji o umorzeniu zaległości w opłatach za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa na łączną kwotę 8.882,7 tys. zł. W związku z pisemną interwencją Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego z 11 sierpnia 2005 r., w sprawie dotyczącej zaległości spółek: Korporacja Rozwoju Wschód – Zachód Sp. z o.o. oraz „EPIT” cofnięto decyzje o umorzeniach i dokonano ponownego przypisu należności w kwocie 8.848,4 tys. zł.

Zdaniem NIK, działania Prezydenta Miasta Biała Podlaska, dotyczące nielegalnego umorzenia zaległości w opłatach za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa, są przykładem mechanizmu korupcyjnego, polegającego na dowolności postępowania urzędników.

3.2.1.5. Planowanie i sprawozdawczość

Spośród objętych kontrolą 34 starostów, tylko 16 (47%), uczestniczyło w planowaniu przez wojewodów na lata 2003, 2004 i 2005 wysokości dotacji celowych przeznaczonych na finansowanie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa⁵⁶.

Udział ww. starostów w procesie planowania dotacji polegał na opracowywaniu i przesyłaniu wojewodom informacji o planowanych i niezbędnych do podjęcia w danym roku działaniach dotyczących gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, finansowanych z dotacji w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* (w tym niezbędnych do wykonania operatów szacunkowych, opinii biegłych sądowych, wszczęcia postępowań sądowych w zakresie nabycia przez Skarb Państwa prawa własności nieruchomości, uzyskania wpisów w księdze wieczystej, a także wysokości wypłat odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości oraz za wykup działek).

Planowane w ustawach budżetowych na lata 2003, 2004 i 2005 dotacje celowe na finansowanie realizowanych przez starostów zadań z zakresu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, nie uwzględniały wszystkich zgłaszanych potrzeb. Zgłaszane przez kontrolowanych starostów potrzeby były zaspokajane w wysokości od 20 do 90%.

⁵⁵ Prezydenci miast: Biała Podlaska, Łomża i Rzeszów oraz starostowie: hajnowski, kamieniecki, kielecki, mielecki, nowosolski, pucki, sandomierski i tomaszowski.

⁵⁶ Prezydenci miast: Dąbrowa Górnicza, Gdańsk, Katowice, Łomża, Rzeszów, Tarnów i Włocławek oraz starostowie: bydgoski, iławski, mielecki, olsztyński, piaseczyński, pilski, tatrzański, tarnogórski i tomaszowski.

W badanym okresie 25 kontrolowanych starostów (73,5%) występowało do wojewodów (w trakcie roku budżetowego) o zwiększenie kwot dotacji głównie na finansowanie wypłat odszkodowań za nieruchomości zajęte pod drogi. Wnioski starostów były załatwiane w miarę posiadanych możliwości z rezerw celowych budżetu państwa oraz ze środków wojewodów.

Zarządy kontrolowanych powiatów zgodnie z art. 126 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych oraz § 3 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad, trybu i terminów opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych zadań, opracowywały plany finansowe zadań z zakresu administracji rządowej. Jedynie w opracowanych w 2 powiatach planach finansowych zadań z zakresu administracji rządowej nie były wyszczególnione kwoty dochodów, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie przez kontrolowanych starostów dotacji na finansowanie zadań zleconych z zakresu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. W okresie objętym kontrolą 11 starostów (32,3%), nie wykorzystało łącznie dotacji w kwocie 459,5 tys. zł⁵⁷. Największe kwotowo zwroty niewykorzystanych dotacji obejmujące łącznie kwotę 423,8 tys. zł (92,2%), dokonane zostały przez 4 starostów⁵⁸. Prezydent miasta Szczecina dokonał zwrotu dotacji w kwocie 77 tys. zł, co spowodowane zostało zaniechaniem działań w celu jej wykorzystania. Natomiast 3 starostów zwróciło środki przeznaczone decyzjami wojewodów tylko na wypłatę odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości, ze względu na niezakończenie procedur wywłaszczeniowych.

Niewykorzystane dotacje zostały zwrócone do budżetu państwa w terminie do 15 stycznia roku następującego po roku budżetowym, tj. zgodnie z § 17 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa.⁵⁹

Urząd Miasta Gdańska niewykorzystane kwoty dotacji celowych w wysokości 189,6 tys. zł w 2003 r. i 24,1 tys. zł w 2004 r. zwrócił dysponentowi części budżetowej w obowiązujących terminach. Przyczyną niewykorzystania dotacji w 2003 r. był brak decyzji Wojewody Pomorskiego potwierdzającej nabycie przez Skarb Państwa nieruchomości, która stanowiłaby podstawę wypłacenia odszkodowania na rzecz osób fizycznych, natomiast w 2004 r. – brak planów zagospodarowania przestrzennego, uniemożliwiających zakończenie spraw, dla których należało sporządzić wyceny nieruchomości i ekspertyzy budowlane.

⁵⁷ Prezydenci miast: Gdańska, Lublina, Łodzi, Szczecina, Tarnowa, Warszawy i Wrocławia oraz starostowie powiatów: piaseczyńskiego, pilskiego, puckiego i sandomierskiego.

⁵⁸ Prezydenci miast: Gdańska (213,8 tys. zł), Wrocławia (81 tys. zł), Szczecina (77 tys. zł) i Lublina (52 tys. zł).

⁵⁹ Dz.U. nr 285, poz. 2854 ze zm.

Przyznane kontrolowanym starostom w latach 2003 – 2004 dotacje na finansowanie zadań zleconych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* w kwocie 29.344 tys. zł były niższe o 15.407 tys. zł (52,5%) od zgłoszonych potrzeb wynoszących 44.751 tys. zł. Przyznane dotacje nie pozwalały na sfinansowanie wszystkich wydatków niezbędnych dla prawidłowego gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Ze środków dotacji finansowano głównie wypłaty odszkodowań za grunty zajęte pod drogi publiczne oraz za grunty wywłaszczone.

Jedynie w niewielkim zakresie finansowano ze środków dotacji budżetowej wydatki związane z regulacją stanu prawnego. Kontrolowane starostwa wydatkowały na ten cel w latach 2003 i 2004 tylko około 4% przyznanych dotacji.

Zgłaszane przez Starostę Tatrzańskiego potrzeby w zakresie środków dotacji na finansowanie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa były realizowane tylko w 10-15%, co wpływało negatywnie na realizację zleconych zadań. Brak środków uniemożliwił m.in. prowadzenie zgodnie z planem wycen oraz regulacji stanów prawnych nieruchomości. Na finansowanie tych wydatków przeznaczano tylko niewielkie środki pozostające po sfinansowaniu wydatków obligatoryjnych takich jak wypłaty odszkodowań czy kosztów postępowań administracyjnych.

Przeprowadzona, w toku kontroli, analiza porównawcza wykazała, że wydatkowanie przez starostów 1 zł ze środków dotacji celowych na finansowanie aktualizacji opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu i wieczystego użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa, przynosiło wpływy w wysokości 66,20 zł.

Niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji, w kwocie 325 tys. zł, stwierdzono w 5 kontrolowanych starostwach⁶⁰.

Starosta Powiatu Hajnowskiego w latach 2003 – 2005 (I kwartał), z dotacji celowej przeznaczonej na wydatki bieżące rozdziału 70005 – Gospodarka gruntami i nieruchomościami wydatkował kwotę 102.591 zł, na zadanie inwestycyjne obejmujące modernizację kotłowni olejowej w budynku przy ul. Sportowej 1A w Czeremsze Osadzie. Sfinansowanie zadania inwestycyjnego ze środków dotacji przeznaczonej na wydatki bieżące, było niezgodne z zasadami ponoszenia wydatków, określonymi w art. 28 ust.1 ustawy o finansach publicznych.

Prezydent Miasta Tarnowa wydatkował ze środków dotacji celowej przeznaczonej na gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa kwotę 450 zł, na wykonanie operatu szacunkowego nieruchomości stanowiącej własność Miasta. Ponadto nie dokonał zwrotu na rachunek Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie niewykorzystanej części zaliczki w kwocie 2.100 zł, wpłaconej do Sądu na poczet prowadzonego przez Skarb Państwa postępowania.

Niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji celowej stanowiło, w świetle art. 138 ust. 1 pkt 4 ustawy o finansach publicznych, naruszenie dyscypliny finansów publicznych, a obecnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych przewidziane w art. 9 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

⁶⁰ Miasta: Tarnów i Włocławek oraz powiaty: hajnowski, tomaszowski tatrzański.

W planowaniu przez wojewodów dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa uczestniczyło – poprzez przesyłanie wojewodom informacji o przewidywanych do uzyskania w danym roku dochodach budżetowych w rozdziale 70005 - *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* – 6 kontrolowanych starostów (17,6%). W pozostałych starostwach przyjmowano w projektach planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej na lata 2003, 2004 i 2005 kwoty dochodów wynikające z projektów ustaw budżetowych przekazywane przez wojewodów.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez kontrolowanych starostów należnych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Za lata 2003 i 2004 żaden z 34 kontrolowanych starostów nie zrealizował należnych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami skarbowymi. W 2003 r. dochody należne w kwocie 777.439 tys. zł, wykonano w wysokości 309.596 tys. zł (39,8%), a w 2004 r. dochody należne w kwocie 862.809 tys. zł, wykonano w wysokości 376.670 tys. zł (43,6%).

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli kontrolowani starostowie nie wykazali należytej staranności w zakresie realizacji planowanych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. W 2003 r. planowanych dochodów nie wykonało 19 kontrolowanych starostów (55,9%), natomiast w 2004 r. – 13 (38,2%). Głównymi przyczynami niewykonania planowanych dochodów były niedostateczne działania starostów w zakresie podejmowania czynności windykacyjnych oraz – jak wynika ze złożonych w trakcie kontroli wyjaśnień – trudna sytuacja ekonomiczno-finansowa podmiotów korzystających z nieruchomości skarbowych.

Dane dotyczące planowanych i uzyskanych dochodów przedstawiono w szczegółowych zestawieniach (tabele nr 5 i 6) stanowiących załączniki do *Informacji*.

W 6 powiatach wykazano w sprawozdaniach Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego za lata 2003 – 2004 oraz za I kwartał 2005 r., dane niezgodne z ewidencją księgową⁶¹. W 11 przypadkach dane dotyczące dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej wykazane w sprawozdaniach Rb-27ZZ zostały zaniżone o 2.177,4 tys. zł, w stosunku do danych dotyczących tych dochodów wynikających z ewidencji księgowej. Natomiast w jednym przypadku zawyżono w sprawozdaniu Rb-27ZZ dane dotyczące ww. dochodów o kwotę 11,5 tys. zł.

Wykazanie w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, stanowiło naruszenie dyscypliny finansów

⁶¹ Miasta: Łomża, Opole i Włocławek oraz w powiaty: hajnowski, głogowski i pucki.

publicznych z art. 138 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, a obecnie stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych przewidziane w art. 18 pkt 2 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Kontrolowani starostowie w zasadzie zgodnie z wymogami art. 9 – 25 ustawy o rachunkowości, prowadzili ewidencję księgową należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Nieprawidłowości w ewidencji księgowej stwierdzono w 4 kontrolowanych powiatach.

W Urzędzie Miasta Włocławka nie przestrzegano wymogów określonych w art. 23 i 25 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Analiza 30 kart ewidencji analitycznej należności podmiotów o największych zaległościach w opłatach z tytułu użytkowania wieczystego wykazała, że:

- w 30 przypadkach brakowało określenia rodzaju dowodu księgowego stanowiącego podstawę zapisu księgowego, daty dokonania tego zapisu, kont, których dotyczył zapis oraz pozostawiono w ewidencji wolne miejsca pozwalające na zmiany lub dopiski;
- w 22 przypadkach dokonywano korekt zapisów poprzez skreślenie lub korektorowanie;
- w 18 przypadkach zapisów dokonano w sposób nietrwały (zapisów dotyczących odsetek dokonano ołówkiem).

W Urzędzie Miasta Radomia wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit.c oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości, dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości nie zawierała: opisu systemu przetwarzania danych oraz opisu systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

3.2.1.6. Odprowadzanie dochodów

W 14 kontrolowanych starostwach nie przestrzegano obowiązujących terminów przekazywania pobranych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa na rachunek właściwych urzędów wojewódzkich⁶².

Pobrane dochody w kwocie 4.273 tys. zł, w 167 przypadkach przekazano z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 300 dni w stosunku do terminów wynikających z § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad, trybu i terminów opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych zadań.

Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy w kontrolowanym okresie 33 razy nieterminowo przekazało na rachunek Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, pobrane dochody z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Opóźnienia wynosiły od 2 do 300 dni. Ogólna kwota nieterminowo przekazanych dochodów wynosiła 511,9 tys. zł, a z tytułu opóźnień nie naliczono i nie odprowadzono odsetek.

⁶² Miasta: Gdańsk, Gorzów Wielkopolski, Lublin, Łomża, Poznań oraz powiaty: bydgoski, hajnowski, ławski, kamieński, kielecki, piaseczyński, pucki, tomaszowski i tatrzański.

W okresie od 1 stycznia 2004 r. do 30 kwietnia 2005 r. w 5 objętych kontrolą powiatach niezgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, na dochody własne potrącano 25% wpływów uzyskanych z odsetek za nieterminowe regulowanie należności z tytułu sprzedaży, opłat za trwałe zarząd, użytkowanie, użytkowanie wieczyste oraz czynszów dzierżawnego i najmu nieruchomości Skarbu Państwa⁶³.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego⁶⁴, powiatom przysługuje 5% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami.

W wyniku pobrania na dochody 6 powiatów 25% zamiast 5% wpływów uzyskanych z tytułu odsetek, doszło do ustalenia należności Skarbu Państwa w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia, co stanowiło naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, a obecnie stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych, należnych, uzyskanych i przekazanych dochodów oraz zaległości zawarte są w tabelach nr 4 – 6, stanowiących załączniki do *Informacji*.

3.2.2. Urzędy wojewódzkie

3.2.2.1. Nadzór i kontrola

Obowiązujące przepisy prawne nie przewidują obowiązku przekazywania wojewodom informacji dotyczących nieruchomości Skarbu Państwa, którymi na terenie województw gospodarują starostowie. Z ustaleń kontroli wynika jednocześnie, że większość wojewodów nie wykazywała zainteresowania uzyskaniem pełnej wiedzy w tym zakresie. Nie posiadali zatem rozeznania m.in. w zakresie: z tytułu jakich należności można planować dochody, możliwości aktualizacji opłat z tytułu udostępniania nieruchomości, jakie rezerwy występują w udostępnianiu nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa, wielkości dotacji celowych potrzebnych na regulowanie stanu prawnego nieruchomości i możliwego wzrostu dochodów z tego tytułu. Nie byli w związku z tym w stanie sprawować w sposób właściwy nadzoru nad realizacją przez starostów zleconego ustawowo zadania w zakresie gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

⁶³ Miasta: Biała Podlaska, Gorzów Wielkopolski, Łomża, Włocławek oraz powiat nowosolski.

⁶⁴ Dz.U. nr 203, poz. 1966 ze zm.

Informacji o liczbie i powierzchni nieruchomości Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie, w tym ujętych w zasobie, nie posiadali wojewodowie: lubuski, mazowiecki, opolski, śląski, świętokrzyski, wielkopolski i zachodniopomorski.

Wojewoda Świętokrzyski wskazywał w czasie kontroli, że w aktualnym stanie prawnym nie ma przepisów nakładających na wojewodów obowiązek zbierania i gromadzenia informacji dotyczących nieruchomości Skarbu Państwa, zlokalizowanych na terenie województwa. Samodzielne nałożenie przez wojewodę na starostów obowiązku przekazywania takich informacji byłoby w istocie utworzeniem nowego – niezgodnego z prawem – obowiązku sprawozdawczego.

Wojewodowie małopolski i warmińsko-mazurski gromadzili dane dotyczące nieruchomości Skarbu Państwa tylko na potrzeby konkretnych spraw, czy planowanych zamierzeń. Wojewoda Podkarpacki zebrał sporządzone przez starostów zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków za lata 2003-2004. Wojewoda Dolnośląski gromadził dane dotyczące nieruchomości Skarbu Państwa w związku z przeprowadzaną kontrolą NIK, a wojewodowie: łódzki i podlaski dysponowali takimi danymi tylko według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia jedynie działania podejmowane w tym zakresie przez wojewodę lubelskiego i pomorskiego.

Wojewoda Lubelski zobowiązał starostów do prowadzenia ewidencji nieruchomości udostępnionych z zasobu do odpłatnego korzystania, bowiem dane o tych nieruchomościach pozwalają na planowanie wydatków i wpływów z powyższego tytułu. Kopie założonej ewidencji zostały przekazane do urzędu wojewódzkiego i wprowadzone do elektronicznej bazy danych (okresowo aktualizowanej przez starostów). Ponadto nieruchomości Skarbu Państwa ewidencjonowane są w osobnej grupie rejestrowej katastru nieruchomości (ewidencji gruntów i budynków). Jednym z podzbiorów katastru jest grupa nieruchomości Skarbu Państwa o nieuregulowanym stanie prawnym.

W Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim informacje dotyczące nieruchomości Skarbu Państwa są gromadzone w Wydziale Rozwoju Regionalnego na płytach CD. Prowadzone są w formie arkusza kalkulacyjnego EXCEL oraz aktualizowane na dzień 1 stycznia każdego roku. Zawierają one - m.in. - wykazy powierzchni gruntów Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej.

Wojewodowie tylko formalnie wywiązywali się z przewidzianego w art. 91 ust. 3 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych obowiązku dokonywania kwartalnych ocen wykonania przez starostów zadań zleconych z zakresu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. W przypadku 3 wojewodów⁶⁵ dokonywane oceny nie obejmowały wszystkich kwartałów lub nie uwzględniały prawidłowości i terminowości pobierania dochodów, zakresu zrealizowanych zadań zleconych oraz prawidłowości wykorzystania dotacji. Czterech innych wojewodów⁶⁶ oceny ograniczyło do formalnego przyjęcia sporządzonych kwartalnych analiz wykonania ww. zadań.

⁶⁵ Mazowiecki, lubelski, łódzki

⁶⁶ Dolnośląski, podkarpacki, małopolski, podlaski.

Jedynie 5 wojewodów w różnym zakresie realizowało wynikający z art. 15 pkt 2 ustawy o administracji rządowej w województwie obowiązek kontroli wykonania przez starostów zadań z zakresu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Działania pozostałych 11 wojewodów⁶⁷ w tym zakresie, Najwyższa Izba Kontroli oceniła negatywnie.

Działania kontrolne wojewodów skupiały się przede wszystkim na pozyskiwaniu i odprowadzaniu dochodów budżetowych z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz na prawidłowości wykorzystania dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej.

Wojewoda Opolski przeprowadził 6 kontroli dotyczących gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa. W protokołach z tych kontroli wykazano m.in. brak ewidencji nieruchomości Skarbu Państwa, nieopracowywanie planów wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa oraz niedokonywanie zabezpieczeń hipotecznych należności. Przeprowadzone kontrole nie obejmowały zagadnień dotyczących oceny prawidłowości i skuteczności postępowania windykacyjnego wobec osób i jednostek organizacyjnych zalegających z opłatami z tytułu udostępniania tych nieruchomości oraz prawidłowości naliczania odsetek. Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości do kontrolowanych jednostek nie kierowano wniosków i zaleceń.

Wojewoda Świętokrzyski nie podejmował w stosunku do starostów, w ramach sprawowanego nadzoru, wystarczających działań w celu zwiększenia skuteczności realizacji dochodów budżetowych. Działania te ograniczono jedynie do skierowania pism zobowiązujących starostów do zwiększenia efektywności realizacji dochodów budżetowych za 2003 r. oraz I kwartał 2004 r. oraz przeprowadzenia w 2003 r. w jednym starostwie kontroli dotyczącej windykacji zaległości w rozdziale 70005 – Gospodarka gruntami i nieruchomościami.

Wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego, zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kontroli urzędów, instytucji publicznych i przedsiębiorców w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących geodezji i kartografii, opracowywali projekty rocznych planów kontroli. Poza 2 przypadkami, wojewódzcy inspektorzy przekazywali projekty planów w terminie do dnia 15 listopada Głównemu Geodecie Kraju w celu uzgodnienia.

Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Kielcach projekty rocznych planów kontroli na 2003 i 2005 r. przekazał Głównemu Geodecie Kraju w celu uzgodnienia z opóźnieniem wynoszącym – odpowiednio – 12 i 6 dni, natomiast projektu planu kontroli na 2004 r. nie przekazał w ogóle.

Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Rzeszowie projekty rocznych planów kontroli na 2003, 2004 i 2005 r. przekazał Głównemu Geodecie Kraju z opóźnieniem wynoszącym – odpowiednio – 14, 18 i 21 dni.

Wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego podejmowali, na podstawie art. 7b ust. 1 pkt 1a ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne, kontrole prawidłowości prowadzenia przez starostów ewidencji gruntów i budynków. Skuteczność

⁶⁷ Dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, mazowieckiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego.

tych kontroli była jednak niewielka, mając na uwadze stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości w zakresie prowadzonej przez starostów ewidencji.

Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie sprawowanego przez wojewodów nadzoru i kontroli nad gospodarowaniem przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa wskazują – zdaniem NIK – na możliwość istnienia lub sprzyjają powstaniu mechanizmu korupcyjnego, polegającego na słabości kontroli i braku nadzoru ze strony wojewodów.

Wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego wypełniali formalnie obowiązek przechowywania kopii zabezpieczających baz danych ewidencji gruntów i budynków, przekazywanych przez starostów zgodnie z § 53 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Nie dokonywali natomiast analizy danych zawartych w tych bazach ewidencyjnych, m.in. w zakresie: możliwości udostępniania przez starostów danych ewidencyjnych w formie plików komputerowych; wymiany danych ewidencyjnych pomiędzy prowadzonymi ewidencjami, a innymi ewidencjami i rejestrami, tj. pod kątem spełniania wymogów § 51 ww. rozporządzenia; wyeliminowania nieprawidłowości ujawnionych w czasie kontroli poprawności prowadzenia ewidencji przez starostów oraz czy w przypadku stwierdzenia nieodpowiednich stanów operatów ewidencyjnych nie zachodzi potrzeba skorzystania z uprawnienia do zarządzenia weryfikacji danych ewidencyjnych.

Wojewoda Świętokrzyski kwestionował w czasie kontroli uprawnienie wojewódzkiego inspektora nadzoru geodezyjnego i kartograficznego do analizowania baz danych ewidencyjnych przekazywanych przez starostów uznając, iż obowiązujące przepisy prawne nie dają ku temu żadnych podstaw. Stanowisko wojewody w tym zakresie było niestuszne, przede wszystkim z uwagi na treść § 15 ust. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 16 lipca 2001 r. w sprawie zgłaszania prac geodezyjnych i kartograficznych, ewidencjonowania systemów i przechowywania kopii zabezpieczających bazy danych, a także ogólnych warunków umów o udostępnianie tych baz⁶⁸.

Zdaniem NIK, istotnym ograniczeniem w realizacji przez wojewodów, działających w tym zakresie przy pomocy wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego, obowiązku bieżącej kontroli prawidłowości prowadzenia ewidencji gruntów i budynków, jest w również fakt, iż obowiązujące przepisy (w szczególności rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków) nie przewidują obowiązku przekazywania wojewodzie (wojewódzkiemu inspektorowi nadzoru geodezyjnego i kartograficznego) powiatowych zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków.

W badanym okresie wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego nie korzystali z uprawnienia do zarządzenia weryfikacji danych

⁶⁸ Dz.U. nr 78, poz. 837.

ewidencyjnych, zgodnie z § 54 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

Czterech wojewodów⁶⁹ nie zrealizowało w pełni wniosków pokontrolnych NIK skierowanych po kontroli realizacji należności z tytułu sprzedaży i odpłatnego udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa w okresie 1999 – 2000 (I półrocze).

Niezrealizowane przez wojewodów wnioski NIK dotyczyły: uwzględnienia w tematyce kontroli prowadzonych w starostwach skuteczności postępowań windykacyjnych i terminowości przekazywania Skarbowi Państwa dochodów budżetowych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami*, podjęcia skutecznych działań w celu zmniejszenia zaległości z tytułu gospodarowania nieruchomościami skarbowymi, wyeliminowania nieterminowego załatwiania spraw oraz uwzględniania w kwartalnych ocenach wykonania budżetu zagadnień dotyczących przyczyn powstania zaległości w dochodach z tytułu sprzedaży i odpłatnego udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa.

3.2.2.2. Planowanie i sprawozdawczość

Planowanie przez wojewodów na lata 2003 – 2005 dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, opierało się przede wszystkim na planach tych dochodów i ich wykonaniu z lat poprzednich.

Wojewoda Dolnośląski nie posiadał pełnej wiedzy o możliwej do uzyskania wielkości dochodów z tytułu gospodarowania przez starostów nieruchomościami Skarbu Państwa. Planowanie dochodów polegało na zebraniu od starostów informacji o kwotach dochodów i ich zsumowaniu. Przy czym w pismach do starostów kierowano jedynie prośbę o skalkulowanie planowanych dochodów Skarbu Państwa, bez uzasadnienia przyczyn spadku czy też wzrostu planowanych dochodów.

Wojewoda Zachodniopomorski nie posiadał rozeznania o rzeczywistej wysokości dochodów budżetowych należnych z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa. Brak danych dotyczących wielkości zasobu nieruchomości Skarbu Państwa oraz nieruchomości udostępnionych do odpłatnego korzystania, nie pozwalał na zweryfikowanie planowanej przez starostów wysokości tych dochodów. Wojewoda nie miał również możliwości oceny skuteczności egzekwowania dochodów.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, negatywny wpływ na rzetelność planowania dochodów miał fakt braku pełnych informacji o nieruchomościach Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie.

Należne wpływy z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa wynoszące w 2003 r. 1.329.478 tys. zł zrealizowano tylko w 48,3%, a w 2004 r. wynoszące 1.454.567 tys. zł zrealizowano w 49,9%.

⁶⁹ Wojewodowie: małopolski, lubelski, łódzki, świętokrzyski.

Planowane na lata 2003 i 2004 dochody budżetów wojewodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa w wysokości 577.845 tys. zł i 527.499 tys. zł zostały wykonane w wysokości 641.927 tys. zł oraz 725.624 tys. zł.

W 2003 r. planowanych dochodów nie wykonali wojewodowie: dolnośląski, kujawsko-pomorski, małopolski, pomorski, warmińsko-mazurski, a w 2004 r. – małopolski i wielkopolski. Głównymi przyczynami niewykonania dochodów były, zdaniem wojewodów: ograniczone możliwości ściągnięcia należności, spowodowane trudną sytuacją ekonomiczno-finansową podmiotów korzystających z nieruchomości Skarbu Państwa oraz przewlekłe prowadzenie przez starostów postępowań windykacyjnych wobec zaległości wynikających z umów cywilno-prawnych.

W kontrolowanym okresie utrzymywał się wysoki poziom zaległości z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, które na koniec 2004 r. wynosiły 612.202 tys. zł.

Informacje o kwotach dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz o dochodach, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa, związanych z realizacją tych zadań, przyjętych w projektach ustaw budżetowych, jak i wynikających z układu wykonawczego budżetu wojewodów na lata 2003, 2004 i 2005, w dziale 700 – *Gospodarka mieszkaniowa*, rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami*, poza jednym przypadkiem, były przekazywane starostom w terminach określonych w art. 88 ust. 1 pkt 2 i art. 89 ust. 3 ustawy o finansach publicznych oraz w § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad, trybu i terminów opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych zadań.

Jedynie w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu nie dotrzymano wynikających z ww. przepisów terminów przekazania starostom informacji o wysokości dotacji na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz kwot dochodów, które podlegały przekazaniu do budżetu państwa. Opóźnienia w doręczeniu starostom informacji wynosiły w 2003 r. – 2 i 4 dni, a w 2004 r. – 5 i 6 dni.

W latach 2003 – 2005 wojewodowie planowali wysokość dotacji celowych na finansowanie zadań zleconych w dziale 700 – *Gospodarka mieszkaniowa*, rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* na podstawie limitów wynikających z wstępnych kwot wydatków dla poszczególnych części budżetowych oraz z projektów ustaw budżetowych. Plany dotacji uwzględniały w ramach ww. limitów również wnioski składane przez starostów.

Planowane w latach 2003 – 2004 (według ustaw budżetowych) dotacje celowe na finansowanie zadań zleconych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami* w kwocie 41.596 tys. zł, zostały w trakcie wykonywania budżetów

zwiększone do wysokości 88.335 tys. zł (o 112,4%). Wykorzystano dotacje w kwocie 85.878 tys. zł (97,2%), głównie na wypłatę odszkodowań za wywłaszczone nieruchomości, a także na wykonanie operatów szacunkowych, założenie ksiąg wieczystych i opłaty sądowe.

Niewykorzystana przez starostów dotacja budżetowa wynosząca 1.414,9 tys. zł, została zwrócona do budżetu państwa, z tego po terminie wraz z odsetkami zwrócono 213 tys. zł.

Planowane kwoty dotacji były zdecydowanie niższe od zgłaszanych przez starostów potrzeb. W latach 2003 – 2005 zgłoszone potrzeby określające wysokość planowanej dotacji budżetowej były zaspokajane w wysokości od 22 do 90%. Starostwie wielokrotnie informowali wojewodów, że brak środków nie pozwala im w pełni realizować zadań wynikających z ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami, w tym zaplanowanych aktualizacji opłat oraz regulacji stanów prawnych nieruchomości Skarbu Państwa.

Kontrola Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie wykazała, że starostowie zgłaszali zapotrzebowanie na dwu i trzykrotnie większe kwoty środków dotacji, głównie na wypłatę odszkodowań dla osób fizycznych z tytułu przeznaczenia gruntów pod drogi publiczne, które wojewoda uwzględniał stosownie do możliwości finansowych budżetu państwa. W 2003 r. starostowie zgłosili zapotrzebowanie na kwotę 10.787,3 tys. zł, a otrzymali 3.321,4 tys. zł, tj. mniej o 7.465,9 tys. zł. W 2004 roku zgłoszono zapotrzebowanie na kwotę 12.887,0 tys. zł, a otrzymano 6.355,0 tys. zł, tj. mniej o 6.532,0 tys. zł.

Z ustaleń kontroli przeprowadzonej w starostwach wynika, że zapewnienie większych środków na aktualizację wycen wartości nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste mogłoby przynieść istotny wzrost dochodów z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa.

Spośród skontrolowanych wojewodów, dwóch (mazowiecki i lubelski) nie zapewniło przekazywania starostom dotacji na finansowanie gospodarowania nieruchomościami skarbowymi w terminach umożliwiających pełne i terminowe wykonanie zleczonych zadań, wynikającym z art. 49 ust. 5 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

O zmianach kwot dotacji celowych przyznanych powiatom na finansowanie zadań w dziale 700, rozdziale 70005, informowano niezwłocznie właściwych starostów oraz Ministra Finansów i ministra właściwego do spraw administracji publicznej, tj. przestrzegano art. 94 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

W 2 przypadkach nie przestrzegano wynikającego z art. 94 ust. 2 ustawy o finansach publicznych obowiązku dokonywania zmian kwot dotacji na zadania zlecone w terminie do 15 listopada danego roku budżetowego.

Spośród objętych analizą 50 decyzji Wojewody Śląskiego dotyczących zmian kwot dotacji na zadania zlecone związane z gospodarką nieruchomościami, w 18 przypadkach zostały one wydane po dniu 15 listopada, tj. z naruszeniem ww. art. 94 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Dokonanie zmian kwot dotacji po terminie, spowodowane było późniejszym

przyznaniem przez Ministra Finansów środków budżetowych pochodzących z rezerwy celowej, a przeznaczonych na wypłatę odszkodowań dla osób fizycznych z tytułu zajęcia nieruchomości pod drogi publiczne.

Wojewoda Podkarpacki wydał w grudniu 2004 r. 4 decyzje dotyczące zmian kwot dotacji na zadania zlecone związane z gospodarką nieruchomościami Skarbu Państwa. Decyzje Wojewody Podkarpackiego zostały wydane w związku z podziałem przyznanych przez Ministra Finansów w grudniu 2004 r. dodatkowych środków finansowych z rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonych na wypłatę przez starostów odszkodowań za grunty zajęte pod drogi publiczne.

Wojewodowie nierzetelnie kontrolowali składane przez powiaty sprawozdania budżetowe Rb-27ZZ z wykonania dochodów związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego.

W sprawozdaniach Rb-27ZZ złożonych przez 61 powiatów, niezgodnie z § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁷⁰, dochody z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa wykazano zbiorczo w § 235 – *Dochody budżetu państwa związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego*, bez wskazania paragrafów określających źródła powstania tych dochodów⁷¹. W przypadku 26 powiatów, nieprawidłowo wykazano w sprawozdaniach Rb-27ZZ dane dotyczące dochodów należnych jednostkom samorządu terytorialnego, zaliczając do tych dochodów również 25% wpływów uzyskanych z odsetek za nieterminowe uiszczanie opłat z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz dochodów uzyskanych z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności⁷².

Służby Wojewody Lubelskiego nierzetelnie wypełniały obowiązek sprawdzania sprawozdań pod względem formalno-rachunkowym, wynikający z § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Analiza złożonych przez powiaty sprawozdań Rb-27ZZ z wykonania dochodów związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego wykazała, że w 2003 r. 2 powiaty pobrały na dochody własne ponad 5% wpływów uzyskanych z opłat za zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa. W sprawozdaniach Rb-27ZZ złożonych przez 23 powiaty w 2003 r. i 12 powiatów w 2004 r., dochody z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, wykazano zbiorczo w § 235 – *Dochody budżetu państwa związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego*, bez wskazania paragrafów określających źródła powstania tych dochodów, tj. niezgodnie z § 5 w związku z § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Z kontroli **Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku** wynikało, że w latach 2004 – 2005 (do 30 kwietnia), 9 starostw odprowadziło na dochody własne 25% wpływów uzyskanych z tytułu odsetek od nieterminowych wpłat należności za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, starostwa mogły pobierać na dochody własne 25% środków tylko od wpływów osiągniętych ze sprzedaży, opłat z tytułu trwałego zarządu, użytkowania, użytkowania wieczystego, czynszu dzierżawnego i najmu nieruchomości Skarbu Państwa. Według art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 listopada

⁷⁰ Dz.U. nr 170, poz. 1426.

⁷¹ Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w 5 urzędach wojewódzkich: lubelskim, łódzkim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim, pomorskim.

⁷² Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w 5 urzędach wojewódzkich, tj. lubelskim, lubuskim, kujawsko-pomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim.

2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego od wpływów z tytułu odsetek, przysługiwał powiatom odpis na dochody własne w wysokości 5%.

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych i wykonanych dochodów oraz planowanych i wykonanych dotacji w rozdziale 70005 *Gospodarka gruntami i nieruchomościami*, przedstawione zostały w tabelach nr 7-8 stanowiących załączniki do *Informacji*.

3.2.3. Główny Urząd Geodezji i Kartografii

3.2.3.1. Dokonywanie ocen realizacji zadań związanych z modernizacją ewidencji geodezyjnej, zapewnienie warunków wykonania tych zadań

Na podstawie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne i rozporządzenia Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków, rozpoczęto tworzenie komputerowej ewidencji gruntów i budynków. Zadanie to kontynuowano na podstawie rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Wdrażanie do stosowania komputerowej ewidencji gruntów i budynków następowało jednak bez uwzględnienia potrzeby wprowadzenia w skali kraju ujednoczonych baz danych (przy zapewnieniu ich wykorzystania m.in. do współdziałania z systemem ksiąg wieczystych i obsługi systemu podatkowego).

Na koniec 2004 r. do prowadzenia ewidencji gruntów i budynków starostowie wykorzystywali 31 różnych programów komputerowych. W 13 powiatach funkcjonowały 2 lub 3 programy ewidencji gruntów i budynków.

Duża różnorodność programów ewidencji gruntów i budynków znacznie ograniczała możliwości udostępniania przez starostów danych ewidencyjnych w formie plików komputerowych SWDE oraz wymiany danych ewidencyjnych pomiędzy prowadzonymi przez starostów ewidencjami, a innymi ewidencjami i rejestrami, tj. spełniania wymogów § 51 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

Zdaniem NIK szansą na spełnienie powyższych wymogów jest budowany obecnie w Centralnym Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie (gospodarstwie pomocniczym Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii), Zintegrowany Systemem Informacji o Nieruchomościach⁷³ i tworzona Integrująca Platforma Elektroniczna.

⁷³ Zintegrowany System Informacji o Nieruchomościach – *ZSIN*, także *ZSK* – Zintegrowany System Katastralny, to zespół rozwiązań prawnych, organizacyjnych i technicznych zapewniający szybki dostęp do aktualnych i wiarygodnych informacji o nieruchomościach.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Główny Geodeta Kraju – jako organ nadzorujący realizację polityki państwa w zakresie geodezji i kartografii – oraz wojewódzcy inspektorzy nadzoru geodezyjnego i kartograficznego, nieskutecznie monitorowali realizację przez starostów obowiązków utrzymania operatów ewidencyjnych w stanie aktualności oraz dokonywania okresowych weryfikacji danych ewidencyjnych, wynikających z § 44 pkt 2 i 6 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

Kontrola w powiatach wykazała, że spośród 34 kontrolowanych starostów tylko 11 (32,3%), na bieżąco – zgodnie z wymogami § 56 pkt 1 ww. rozporządzenia – prowadziło działania modernizacyjne⁷⁴, w ramach bieżącej aktualizacji operatu ewidencyjnego. Pozostałych 23 starostów działań tych nie prowadziło lub prowadziło je w niewielkim zakresie i nieterminowo.

Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Szczecinie nie wywiązywał się z obowiązku niezwłocznej aktualizacji ewidencji gruntów i budynków; stwierdzono przypadki wprowadzania zmian w ewidencji geodezyjnej nieruchomości z opóźnieniem wynoszącym do dwóch miesięcy.

Prezydent Miasta Opola nie wywiązywał się z obowiązku niezwłocznej aktualizacji operatu ewidencyjnego gruntów, wynikającego z § 47 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Badanie aktualizacji danych ewidencyjnych w odniesieniu do 35 działek Skarbu Państwa wykazało, że w przypadku 28 działek (80%) zmian tych nie dokonano niezwłocznie. Opóźnienia licząc od dat wpływu dokumentów będących podstawą dokonania zmian, wynosiły w przypadku 9 działek do 30 dni, 13 działek do 50 dni oraz 6 działek powyżej 51 dni.

Realizując obowiązek wynikający z § 80 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, Główny Geodeta Kraju dokonał za 2003 i 2004 r. ocen realizacji zadań podejmowanych w ramach modernizacji ewidencji gruntów i budynków, określonych w § 80 ust. 1 ww. rozporządzenia. Oceny te Główny Geodeta Kraju przedłożył w terminie do 30 kwietnia 2004 i 2005 r. Ministrowi Infrastruktury. W ocenie za 2003 r. zawarto nierzetelne dane dotyczące zakończenia w 2003 r. zadania polegającego na uruchomieniu w powiatach programów informatycznych, umożliwiających prowadzenie ewidencji gruntów i budynków obejmującej pełny zakres danych ewidencyjnych. W rzeczywistości w 14 powiatach nie dostosowano w pełni programów komputerowych do wymogów § 80 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, przewidującego realizację powyższego zadania w terminie do dnia 31 grudnia 2003 r.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Główny Geodeta Kraju w niewielkim zakresie zapewniał warunki techniczno-organizacyjne do wykonywania przez starostów modernizacji ewidencji gruntów i budynków (§ 81 ww. rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków).

⁷⁴ Prezydenci miast: Gdańska, Gorzowa Wielkopolskiego, Katowic, Lublina, Łodzi, Radomia i Rzeszowa oraz starostowie: kędzierzyńsko-kozielski, mielecki, nowosolski i pucki.

W szczególności działalność szkoleniowa Głównego Geodety Kraju, w świetle wyników kontroli w starostwach powiatowych, nie była wystarczająca, a skuteczność szkoleń, które przeprowadzono, była niewielka.

Jedynie w latach 2001 – 2002 przeprowadzone zostały szkolenia dla pracowników służby geodezyjnej i kartograficznej stopnia wojewódzkiego i powiatowego w zakresie programów umożliwiających kontrolę poprawności danych ewidencyjnych oraz ich konwersję do oczekiwanego formatu, programów służących do przetwarzania danych, a także szkolenia dotyczące aplikacji komputerowych, wspomagających proces powszechnej taksacji nieruchomości. Przeprowadzono również szkolenia z zakresu katastru dla pracowników służby geodezyjnej i kartograficznej województw: kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego.

W latach 2003 – 2004 działalność szkoleniowa Głównego Geodety Kraju ograniczała się do organizowania sesji i konferencji naukowych dla przedstawicieli samorządów powiatowych oraz służby geodezyjnej i kartograficznej. W niewielkim zakresie tematyka organizowanych szkoleń obejmowała prowadzenie przez starostów ewidencji gruntów i budynków.

Główny Geodeta Kraju, na podstawie § 8 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie kontroli urzędów, instytucji publicznych i przedsiębiorców w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących geodezji i kartografii, uzgadniał przedkładane przez wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego projekty rocznych planów kontroli.

Główny Geodeta Kraju skontrolował w 2003 r. 2 urzędy wojewódzkie, 1 urząd marszałkowski oraz 1 powiat. Tematyka kontroli przeprowadzanych w urzędach wojewódzkich obejmowała m.in. przechowywanie kopii zabezpieczających bazy danych ewidencji gruntów i budynków. W 2004 r. nie przeprowadzono kontroli działalności wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego, natomiast do sierpnia w 2005 r. rozpoczęto kontrolę w 1 urzędzie wojewódzkim.

Najwyższa Izba Kontroli uznaje, iż zakres działalności kontrolnej Głównego Geodety Kraju, mając na uwadze wyniki kontroli w starostwach powiatowych, był niewystarczający.

W związku z powyższymi ustaleniami uzasadniona jest też ocena, że Główny Geodeta Kraju podejmował niewystarczające działania w celu zapewnienia przestrzegania przez starostów przepisu art. 21 ust. 1 ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne, z którego wynika, że dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków stanowią podstawę m.in. gospodarki nieruchomościami.

3.2.3.2. Sporządzanie krajowych zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków

Zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne, Główny Geodeta Kraju sporządził za lata 2003 i 2004 krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów. Zestawienia te sporządzono na podstawie wojewódzkich zestawień opracowywanych przez marszałków województw, które z kolei opracowywane były w oparciu o powiatowe zestawienia przekazane przez starostów.

Główny Geodeta Kraju nie weryfikował poprawności sporządzenia wojewódzkich i powiatowych zestawień zbiorczych danych ewidencyjnych.

Ustalenia kontroli pozwalają na uznanie, iż sporządzane przez Głównego Geodetę Kraju krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków, zawierały nierzetelne dane.

Z kontroli starostw powiatowych wynika bowiem, że spośród 34 skontrolowanych starostów, aż 11 nierzetelnie sporządzało zbiorcze powiatowe zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków. Zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków zawierające nieprawidłowe dane, były automatycznie generowane przez programy ewidencji gruntów i budynków. We wszystkich kontrolowanych starostwach programy te nie pozwalały na weryfikację generowanych zapisów, poprzez sporządzanie szczegółowych wykazów działek zaliczonych do poszczególnych pozycji zestawienia.

Krajowe zbiorcze zestawienia danych objętych ewidencją gruntów zawierające też nierzetelne dane ewidencyjne wynikające z zestawień powiatowych, przekazywane były do Głównego Urzędu Statystycznego oraz ministerstw Sprawiedliwości, Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Infrastruktury. Wynika z tego, że Główny Geodeta Kraju, wykonując dyspozycję § 76 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków, przekazywał centralnym organom administracji państwowej nierzetelne dane.

W związku ze zmianą definicji zasobu m.in. nieruchomości Skarbu Państwa, obowiązującą od 22 września 2004 r. w wyniku nowelizacji art. 21 ustawy o gospodarce nieruchomościami, Główny Geodeta Kraju podjął działania w celu uwzględnienia tej zmiany, przygotowując projekt rozporządzenia, zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Dotychczas nie wprowadzono jednak stosownej zmiany w tym rozporządzeniu. Jednocześnie wprowadzono korektę opisu podgrupy 1.4 (zasób nieruchomości Skarbu Państwa), w szablonie zbiorczego zestawienia danych objętych ewidencją gruntów i budynków za 2004 r., polegającą na wyłączeniu z zasobu nieruchomości Skarbu Państwa gruntów przekazanych w trwałe zarząd. Wprowadzenie powyższej korekty przez Głównego Geodetę Kraju było działaniem nieuprawnionym i stanowiło w istocie niedopuszczalną zmianę przepisów obowiązującego rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Dobór powiatów i miast na prawach powiatu do skontrolowania został dokonany według kryterium najwyższych należności i zaległości w dochodach z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa (za wyjątkiem województwa podlaskiego, kujawsko-pomorskiego, małopolskiego, warmińsko-mazurskiego – ze względu na realizowanie bądź zaplanowanie kontroli przez NIK, RIO lub UKS w jednostkach spełniających to kryterium, i świętokrzyskiego – ze względu na przeprowadzenie kontroli w jednostkach spełniających to kryterium w 2004 r., w ramach kontroli P/04/147⁷⁵).

Doboru próby do badania prawidłowości kwalifikowania nieruchomości do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych oraz gospodarowania zasobem nieruchomości Skarbu Państwa, w 10 starostwach dokonano z zastosowaniem opracowanego na zlecenie Delegatury NIK w Kielcach narzędzia informatycznego *SWDE Kontroler*, natomiast w 24 starostwach doboru próby dokonano w sposób celowy, wybierając nieruchomości o największych powierzchniach.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Kierownicy 5 kontrolowanych jednostek skorzystali z przysługującego im zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy o NIK uprawnienia i zgłosili łącznie 20 zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokołach kontroli. W wyniku ich rozpatrzenia, ostatecznymi uchwałami komisji odwoławczych oraz uchwałami komisji rozstrzygających uwzględniono w całości 3 zastrzeżenia, uwzględniono częściowo 12 i oddalono w całości 5 zastrzeżeń.

Wszyscy kierownicy kontrolowanych jednostek podpisali protokoły kontroli.

W związku z kontrolą w 26 przypadkach zasięgnięto, w trybie art. 29 pkt 2 lit.f ustawy o NIK, informacji w 98 jednostkach niekontrolowanych (głównie w urzędach skarbowych).

W związku z prowadzonymi postępowaniami kontrolnymi, w charakterze świadków przesłuchano 4 osoby.

Dodatkowe wyjaśnienia, w trybie art. 59 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, zostały złożone przez kierowników 7 kontrolowanych jednostek.

Wyniki kontroli omówiono podczas 7 narad pokontrolnych, zorganizowanych przez kierowników kontrolowanych jednostek.

⁷⁵ Gospodarowanie przez starostów nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2001 – 2004 (I kwartał).

Na podstawie ustaleń kontroli, NIK przekazała ogółem 54 wystąpień pokontrolnych, do kierowników kontrolowanych jednostek (województw, starostów, prezydentów miast na prawach powiatu oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatów gospodarujących nieruchomościami Skarbu Państwa), zawierających 269 wniosków pokontrolnych (55 wniosków do wojewodów oraz 214 wnioski do starostów), w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do starostów, NIK wnioskowała m.in. o:

- wyeliminowanie nieprawidłowości w ewidencjonowaniu nieruchomości, w tym w zakresie prowadzenia ewidencji zasobu nieruchomości Skarbu Państwa,
- utrzymywanie ewidencji gruntów i budynków w stanie aktualności,
- podjęcie odpowiednich działań mających na celu uregulowanie stanu prawnego nieruchomości Skarbu Państwa,
- sporządzanie planów wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa,
- zaprzestanie wykazywania nierzetelnych danych w sporządzonych zbiorczych zestawieniach danych objętych ewidencją gruntów i budynków,
- wyeliminowanie przypadków nieterminowego załatwiania wniosków w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności,
- korzystanie w daleko większym zakresie z uprawnienia do aktualizowania z urzędu stawek opłat rocznych z tytułu wieczystego użytkowania i trwałego zarządu, w przypadku wzrostu wartości nieruchomości,
- bezzwłoczne kierowanie do dłużników wezwań do zapłaty, w przypadku opóźnień w uiszczaniu opłat z tytułu korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa, a w przypadku ich nieskuteczności – niezwłoczne wystawianie tytułów wykonawczych lub kierowanie pozwów o zapłatę zaległych należności o charakterze cywilnoprawnym do sądu,
- sporządzanie sprawozdań finansowych Rb-ZZ27 zgodnie z przepisami § 6 ust. 1 pkt 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej,
- wyeliminowanie przypadków nieterminowego przekazywania na rachunek urzędów wojewódzkich pobranych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Do wojewodów, NIK wnioskowała m.in. o:

- analizowanie danych zawartych w bazach ewidencji gruntów i budynków, przekazywanych przez starostów, pod kątem prawidłowości prowadzenia ewidencji, w tym wyeliminowania nieprawidłowości ujawnionych w wyniku przeprowadzonych kontroli,

- uwzględnianie w projektach planów dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa przewidywanych wpływów z tytułu windykacji wymagalnych wierzytelności oraz prognozowanych dochodów wynikających z planów wykorzystania zasobów nieruchomości Skarbu Państwa,
- dokonywanie (kwartalnych) ocen realizacji budżetu zgodnie z art. 91 ust. 3 i 4 ustawy o finansach publicznych,
- zwiększenie liczby kontroli starostw w zakresie ewidencjonowania nieruchomości, windykacji zaległości z tytułu dochodów budżetowych w rozdziale 70005 – *Gospodarka gruntami i nieruchomościami*, prawidłowości gospodarowania zasobem nieruchomości Skarbu Państwa,

Kierownicy jednostek kontrolowanych poinformowali właściwe delegatury NIK o podejmowanych działaniach dla realizacji wszystkich 269 wniosków. Do czasu sporządzenia niniejszej *Informacji*, zrealizowano 113 wniosków, a w trakcie realizacji znajdowało się 125. Do zrealizowania pozostaje 31 wniosków głównie długofalowych, których realizacja jest na bieżąco monitorowana przez Delegatury NIK.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne, starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu poinformowali Najwyższą Izbę Kontroli m.in. o: podjęciu działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowego zaliczania nieruchomości do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych; prowadzeniu postępowań administracyjnych i sądowych w celu ustalenia stanu prawnego nieruchomości; eliminowaniu niezgodności zapisów między ewidencją gruntów i budynków, a księgami wieczystymi; opracowaniu planów wykorzystania zasobów nieruchomości Skarbu Państwa; podjęciu niezbędnych działań w celu zwiększenia liczby nieruchomości Skarbu Państwa objętych aktualizacją opłat; wyeliminowaniu opóźnień w przekazywaniu na rachunek budżetu państwa pobranych dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami; zobowiązaniu właściwych komórek organizacyjnych do niezwłocznego podejmowania czynności windykacyjnych i egzekucyjnych wobec podmiotów zalegających z terminowym wnoszeniem opłat za korzystanie z nieruchomości Skarbu Państwa.

Wojewodowie poinformowali Najwyższą Izbę Kontroli m.in. o: wyeliminowaniu przypadków nieterminowego przekazywania starostom dotacji; podjęciu działań mających na celu gromadzenie niezbędnych informacji o nieruchomościach Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie; wyeliminowaniu nieprawidłowości dotyczących dokonywania kwartalnych ocen wykonania budżetu, w tym ocen wykonania przez starostów zleconych zadań z zakresu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa; zwiększeniu liczby kontroli prawidłowości ewidencjonowania nieruchomości oraz realizacji dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

W związku ze stwierdzeniem popełnienia w 8 kontrolowanych jednostkach czynów wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych, delegatury NIK zamierzają skierować do przewodniczących właściwych komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych 7 zawiadomień. Do czasu sporządzenia *Informacji* skierowano do regionalnej komisji orzekającej 1 zawiadomienie obejmujące 2 osoby, dotyczące wykazania w sprawozdaniach budżetowych danych niezgodnych z ewidencją księgową. Pozostałe zawiadomienia są w trakcie przygotowywania.

Na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁶, Delegatura NIK w Białymstoku skierowała do prokuratury zawiadomienie przeciwko 4 osobom podejrzanym o popełnienie przestępstw z art. 271 § 1 Kodeksu karnego polegających na poświadczeniu nieprawdy w dokumentacji dotyczącej czasu rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych oraz popełnieniu samowoli budowlanej, tj. czynu zabronionego określonego w art. 90 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane⁷⁷.

Delegatura NIK w Rzeszowie skieruje zawiadomienie do prokuratury w sprawie sprzedaży przez Starostę Mieleckiego nieruchomości znacznie poniżej jej wartości i działania przez to na szkodę interesu publicznego, w wyniku niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego, tj. popełnienia czynu zabronionego określonego w art. 231 Kodeksu karnego.

Zastrzeżenia do ocen, uwag lub wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych zostały zgłoszone przez kierowników 9 kontrolowanych jednostek. Zgłoszono 31 zastrzeżeń, z tego 21 do ocen i uwag i 10 do wniosków pokontrolnych. W wyniku rozpatrzenia zgłoszonych zastrzeżeń uwzględniono w całości 8 zastrzeżeń, uwzględniono częściowo 3, natomiast oddalono 20 zastrzeżeń.

Zgłoszone przez starostów zastrzeżenia kwestionowały zamieszczone w wystąpieniach uwagi, oceny i wnioski dotyczące m.in.: nieprowadzenia ewidencji nieruchomości Skarbu Państwa lub ewidencji zasobu nieruchomości skarbowych oraz niezgodnego z przepisami prawa prowadzenia tych ewidencji; braku planów wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa; zaniechania dokonywania aktualizacji stawek opłat rocznych z tytułu udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa; niezgodnego z przepisami prawa prowadzenia ewidencji księgowej należności, zawierania bez zgody wojewodów umów dzierżawy nieruchomości skarbowych na czas dłuższy niż 3 lata oraz przewlekłego prowadzenia postępowań w sprawie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Wojewodowie w zastrzeżeniach kwestionowali m.in. oceny dotyczące: nierzetelnego analizowania składanych przez starostów sprawozdań Rb-27ZZ;

⁷⁶ Dz.U. z 2001 r. nr 85, poz. 937 ze zm.

⁷⁷ Dz.U. z 2003 r. nr 207, poz. 2016 ze zm.

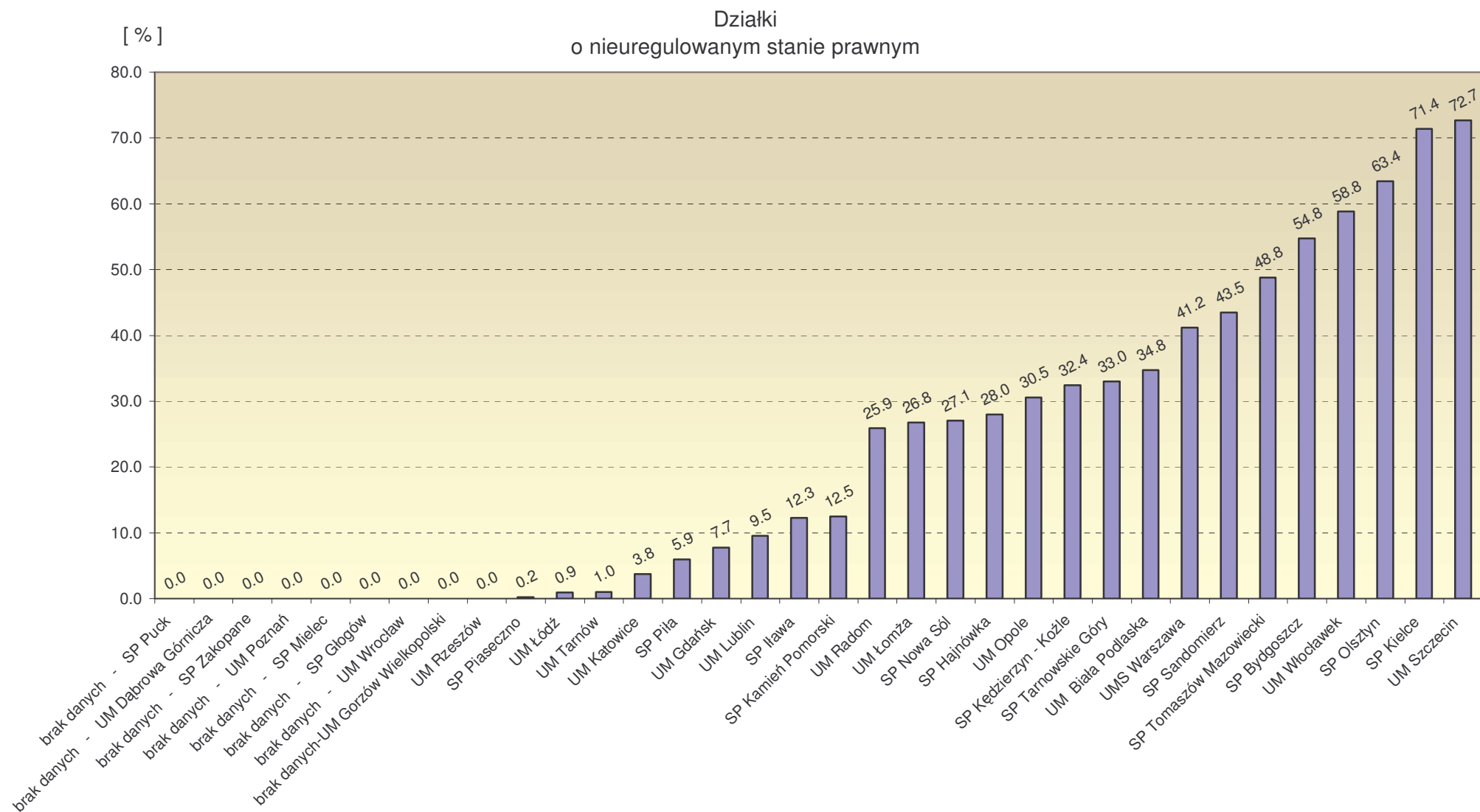
nieuzyskiwania przez wojewodów aktualnych informacji o nieruchomościach Skarbu Państwa, którymi gospodarują starostowie oraz niedokonywania analizy danych zawartych w bazach ewidencji gruntów i budynków, przekazywanych przez starostów, pod kątem prawidłowości prowadzenia ewidencji, w tym wyeliminowania nieprawidłowości ujawnionych w wyniku przeprowadzonych kontroli.

Finansowe rezultaty kontroli obejmują:

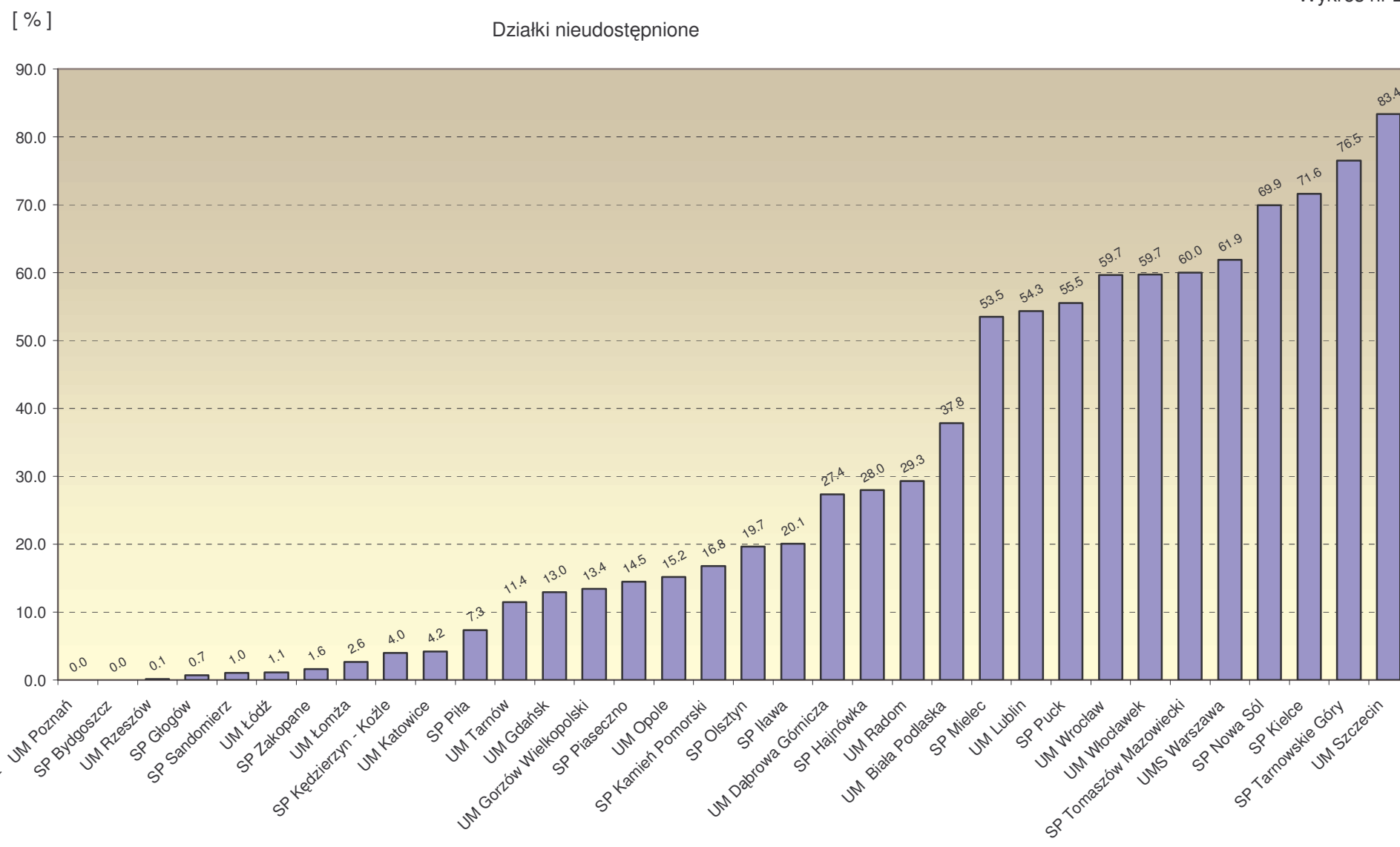
1. Nieprawidłowości w wymiarze finansowym dotyczące 131.566 tys. zł, na które składają się kwoty:
 - odpowiadające nierzetelnym danym w ewidencji finansowo-księgowej lub sprawozdawczości – 62.913,2 tys. zł,
 - uzyskane z naruszeniem prawa – 60 tys. zł,
 - wydatkowane z naruszeniem prawa – 8,6 tys. zł,
 - wydatkowane niegospodarnie, niecelowo i nierzetelnie – 3,7 tys. zł,
 - uszczuplenia środków publicznych – 48.016 tys. zł,
 - inne nieprawidłowości w wymiarze finansowym – 20.564,5 tys. zł.
2. Korzyści finansowe dotyczące 5.231 tys. zł, na które składają się:
 - pożytki finansowe w postaci należnych środków publicznych lub innych składników aktywów – 4.624 tys. zł,
 - inne nieutracone pożytki finansowe – 484,5 tys. zł,
 - oszczędności uzyskane w wyniku działań kontrolnych – 121 tys. zł,
 - oszczędności lub uzyskane pożytki finansowe dla osoby fizycznej bądź podmiotów spoza sektora finansów publicznych – 1 tys. zł.

5. Załączniki

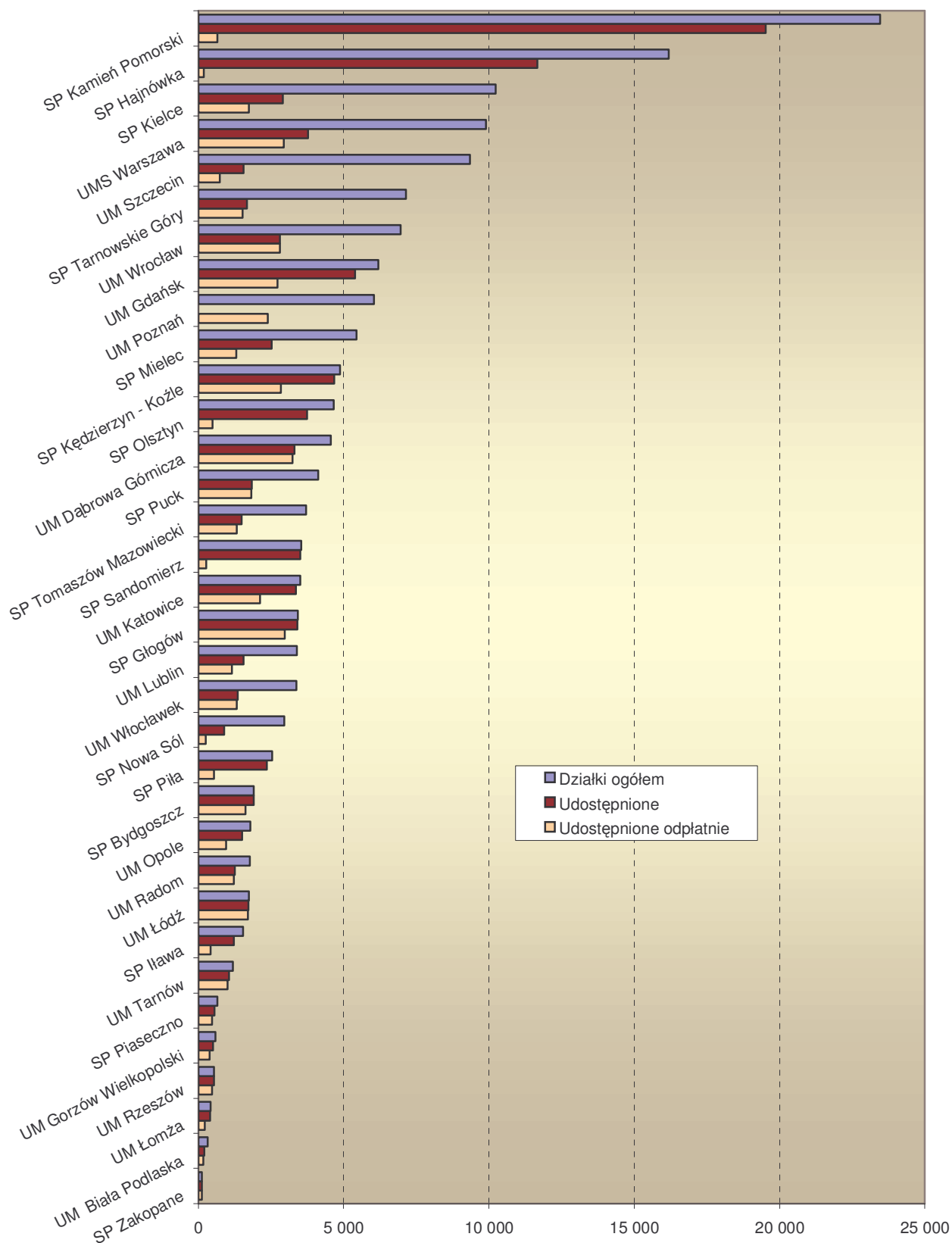
5.1. Wykresy i tabele

Wykres nr 2

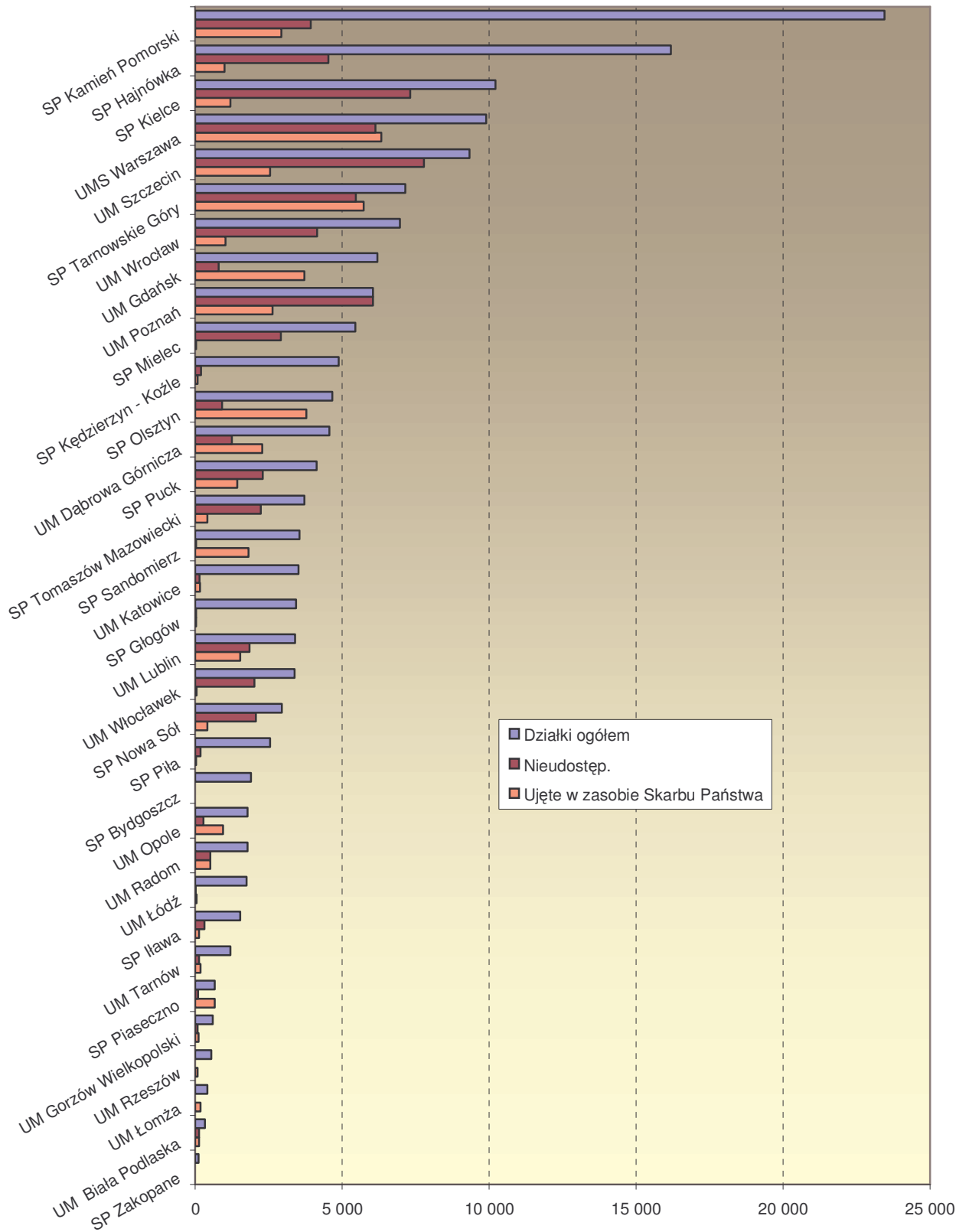

Relacje
między działkami ogółem, udostępnionymi i udostępnionymi odpłatnie

[w ha]

Relacje
między działkami ogółem, niedostępnymi i ujętymi
w zasobie Skarbu Państwa

[w ha]

Wykaz
nieruchomości uszeregowanych narastająco, wg powierzchni udostępnionych

(w ha)

Lp.	Nazwa starostwa lub miasta na prawach powiatu	Działki ogółem	Udostępnione (6+8)	4:3 w %	Udostępnione odpłatnie	6:3 w %	Udostępnione nieodpłatnie	8:3 w %	Nieudostęp. (3-4)	10:3 w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	UM Poznań	6 040			2 385	39.5				
2	UM Szczecin	9 339	1 554	16.6	741	7.9	813	8.7	7 785	83.4
3	SP Tarnowskie Góry	7 145	1 677	23.5	1 525	21.3	152	2.1	5 468	76.5
4	SP Kielce	10 223	2 904	28.4	1 734	17.0	1 171	11.5	7 319	71.6
5	SP Nowa Sól	2 954	888	30.1	259	8.8	629	21.3	2 066	69.9
6	UMS Warszawa	9 898	3 774	38.1	2 943	29.7	831	8.4	6 124	61.9
7	SP Tomaszów Mazowiecki	3 706	1 482	40.0	1 316	35.5	166	4.5	2 224	60.0
8	UM Włocławek	3 375	1 360	40.3	1 318	39.1	42	1.2	2 015	59.7
9	UM Wrocław	6 959	2 805	40.3	2 805	40.3	0.4	0.01	4 154	59.7
10	SP Puck	4 130	1 837	44.5	1 818	44.0	19	0.5	2 293	55.5
11	UM Lublin	3 397	1 551	45.7	1 162	34.2	389	11.5	1 846	54.3
12	SP Mielec	5 441	2 530	46.5	1 313	24.1	1 217	22.4	2 911	53.5
13	UM Biała Podlaska	328	204	62.2	173	52.7	31	9.5	124	37.8
14	UM Radom	1 772	1 253	70.7	1 221	68.9	32	1.8	519	29.3
15	SP Hajnówka	16 186	11 661	72.0	184	1.1	11 477	70.9	4 525	28.0
16	UM Dąbrowa Górnicza	4 564	3 315	72.6	3 240	71.0	75	1.6	1 249	27.4
17	SP Iława	1 534	1 226	79.9	426	27.8	800	52.2	308	20.1
18	SP Olsztyn	4 665	3 748	80.3	485	10.4	3 263	69.9	917	19.7
19	SP Kamień Pomorski	23 455	19 520	83.2	655	2.8	19 865	84.7	3 935	16.8
20	UM Opole	1 785	1 514	84.8	953	53.4	561	31.4	271	15.2
21	SP Piaseczno	658	562	85.5	472	71.8	90	13.7	95	14.5
22	UM Gorzów Wielkopolski	588	509	86.6	394	67.1	115	19.5	79	13.4
23	UM Gdańsk	6 193	5 391	87.0	2 716	43.9	2 675	43.2	802	13.0
24	UM Tarnów	1 190	1 054	88.6	1 012	85.0	42	3.5	136	11.4
25	SP Piła	2 544	2 358	92.7	546	21.5	1 812	71.2	186	7.3
26	UM Katowice	3 508	3 362	95.8	2 115	60.3	1 247	35.5	146	4.2
27	SP Kędzierzyn - Koźle	4 874	4 681	96.0	2 843	58.3	1 838	37.7	193	4.0
28	UM Łomża	418	407	97.4	215	51.4	192	45.9	11	2.6
29	SP Zakopane	119	118	98.4	117	97.8	1	0.6	2	1.6
30	UM Łódź	1 740	1 721	98.9	1 712	98.4	9	0.5	19	1.1
31	SP Sandomierz	3 540	3 504	99.0	273	7.7	3 231	91.3	37	1.0
32	SP Głogów	3 432	3 408	99.3	2 970	86.5	438	12.8	24	0.7
33	UM Rzeszów	540	539	99.9	479	88.8	60	11.1	1	0.1
34	SP Bydgoszcz	1 903	1 903	100.0	1 620	85.1	283	14.9	0	0.0

Uwaga: pusta komórka tabeli oznacza, że jednostka kontrolowana nie dysponowała tymi danymi

Wykaz
nieruchomości uszeregowanych narastająco, wg udostępnionych odpłatnie

Lp.	Nazwa starostwa lub miasta na prawach powiatu	Działki ogółem	Udostępnione (6+8)	4:3 w %	Udostępnione odpłatnie	6:3 w %	Udostępnione nieodpłatnie	8:3 w %	Nieudostępn. (3-4)	(w ha)	
										10:3 w %	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	SP Hajnówka	16 186	11 661	72.0	184	1.1	11 477	70.9	4 525	28.0	
2	SP Kamień Pomorski	23 455	19 520	83.2	655	2.8	19 865	84.7	3 935	16.8	
3	SP Sandomierz	3 540	3 504	99.0	273	7.7	3 231	91.3	37	1.0	
4	UM Szczecin	9 339	1 554	16.6	741	7.9	813	8.7	7 785	83.4	
5	SP Nowa Sól	2 954	888	30.1	259	8.8	629	21.3	2 066	69.9	
6	SP Olsztyn	4 665	3 748	80.3	485	10.4	3 263	69.9	917	19.7	
7	SP Kielce	10 223	2 904	28.4	1 734	17.0	1 171	11.5	7 319	71.6	
8	SP Tarnowskie Góry	7 145	1 677	23.5	1 525	21.3	152	2.1	5 468	76.5	
9	SP Piła	2 544	2 358	92.7	546	21.5	1 812	71.2	186	7.3	
10	SP Mielec	5 441	2 530	46.5	1 313	24.1	1 217	22.4	2 911	53.5	
11	SP Iława	1 534	1 226	79.9	426	27.8	800	52.2	308	20.1	
12	UMS Warszawa	9 898	3 774	38.1	2 943	29.7	831	8.4	6 124	61.9	
13	UM Lublin	3 397	1 551	45.7	1 162	34.2	389	11.5	1 846	54.3	
14	SP Tomaszów Mazowiecki	3 706	1 482	40.0	1 316	35.5	166	4.5	2 224	60.0	
15	UM Włocławek	3 375	1 360	40.3	1 318	39.1	42	1.2	2 015	59.7	
16	UM Poznań	6 040			2 385	39.5		0.0			
17	UM Wrocław	6 959	2 805	40.3	2 805	40.3	0.4	0.01	4 154	59.7	
18	UM Gdańsk	6 193	5 391	87.0	2 716	43.9	2 675	43.2	802	13.0	
19	SP Puck	4 130	1 837	44.5	1 818	44.0	19	0.5	2 293	55.5	
20	UM Łomża	418	407	97.4	215	51.4	192	45.9	11	2.6	
21	UM Biała Podlaska	328	204	62.2	173	52.7	31	9.5	124	37.8	
22	UM Opole	1 785	1 514	84.8	953	53.4	561	31.4	271	15.2	
23	SP Kędzierzyn - Koźle	4 874	4 681	96.0	2 843	58.3	1 838	37.7	193	4.0	
24	UM Katowice	3 508	3 362	95.8	2 115	60.3	1 247	35.5	146	4.2	
25	UM Gorzów Wielkopolski	588	509	86.6	394	67.1	115	19.5	79	13.4	
26	UM Radom	1 772	1 253	70.7	1 221	68.9	32	1.8	519	29.3	
27	UM Dąbrowa Górnicza	4 564	3 315	72.6	3 240	71.0	75	1.6	1 249	27.4	
28	SP Piaseczno	658	562	85.5	472	71.8	90	13.7	95	14.5	
29	UM Tarnów	1 190	1 054	88.6	1 012	85.0	42	3.5	136	11.4	
30	SP Bydgoszcz	1 903	1 903	100.0	1 620	85.1	283	14.9	0	0.0	
31	SP Głogów	3 432	3 408	99.3	2 970	86.5	438	12.8	24	0.7	
32	UM Rzeszów	540	539	99.9	479	88.8	60	11.1	1	0.1	
33	SP Zakopane	119	118	98.4	117	97.8	1	0.6	2	1.6	
34	UM Łódź	1 740	1 721	98.9	1 712	98.4	9	0.5	19	1.1	

Uwaga: pusta komórka tabeli oznacza, że jednostka kontrolowana nie dysponowała tymi danymi

Wykaz
nieruchomości uszeregowanych narastająco, wg ujętych w zasobie

(w ha)

Lp.	Nazwa starostwa lub miasta na prawach powiatu	Działki ogółem	Udostępnione (6+8)	4:3 w %	Udostępnione odpłatnie	6:3 w %	Udostępnione nieodpłatnie	8:3 w %	Nieudostęp. (3-4)	10:3 w %	ujęte w zasobie	12:3 w %	Brak ewidencji zasobu	Brak planu wykorzyst. zasobu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	SP Bydgoszcz	1 903	1 903	100.0	1 620	85.1	283	14.9	0	0.0	3.6	0.2		x
2	SP Mielec	5 441	2 530	46.5	1 313	24.1	1 217	22.4	2 911	53.5	27.0	0.5		
3	SP Głogów	3 432	3 408	99.3	2 970	86.5	438	12.8	24	0.7	24.0	0.7		
4	UM Włocławek	3 375	1 360	40.3	1 318	39.1	42	1.2	2 015	59.7	46.4	1.4		x
5	SP Piła	2 544	2 358	92.7	546	21.5	1 812	71.2	186	7.3	35.0	1.4		
6	SP Kędzierzyn - Koźle	4 874	4 681	96.0	2 843	58.3	1 838	37.7	193	4.0	74.5	1.5		x
7	SP Zakopane	119	118	98.4	117	97.8	1	0.6	2	1.6	2.5	2.1	x	x
8	UM Łódź	1 740	1 721	98.9	1 712	98.4	9	0.5	19	1.1	42.0	2.4		
9	UM Katowice	3 508	3 362	95.8	2 115	60.3	1 247	35.5	146	4.2	167.0	4.8		x
10	SP Hajnówka	16 186	11 661	72.0	184	1.1	11 477	70.9	4 525	28.0	997.0	6.2		x
11	SP Iława	1 534	1 226	79.9	426	27.8	800	52.2	308	20.1	128.0	8.3		
12	SP Tomaszów Mazowiecki	3 706	1 482	40.0	1 316	35.5	166	4.5	2 224	60.0	416.0	11.2	x	x
13	SP Kamień Pomorski	23 455	19 520	83.2	655	2.8	19 865	84.7	3 935	16.8	2 936.0	12.5	x	x
14	UM Szczecin	9 339	1 554	16.6	741	7.9	813	8.7	7 785	83.4	1202.4	12.9	x	x
15	SP Nowa Sól	2 954	888	30.1	259	8.8	629	21.3	2 066	69.9	411.0	13.9		
16	UM Tarnów	1 190	1 054	88.6	1 012	85.0	42	3.5	136	11.4	173.0	14.5		x
17	UM Wrocław	6 959	2 805	40.3	2 805	40.3	0.4	0.01	4 154	59.7	1 027.0	14.8		
18	UM Rzeszów	540	539	99.9	479	88.8	60	11.1	1	0.1	81.3	15.1		
19	UM Gorzów Wielkopolski	588	509	86.6	394	67.1	115	19.5	79	13.4	109.6	18.6		x
20	SP Kielce	10 223	2 904	28.4	1 734	17.0	1 171	11.5	7 319	71.6	2 635.0	25.8	x	
21	UM Radom	1 772	1 253	70.7	1 221	68.9	32	1.8	519	29.3	518.0	29.2		
22	SP Puck	4 130	1 837	44.5	1 818	44.0	19	0.5	2 293	55.5	1 432.0	34.7		x
23	UM Biała Podlaska	328	204	62.2	173	52.7	31	9.5	124	37.8	131.0	39.9		x
24	UM Łomża	418	407	97.4	215	51.4	192	45.9	11	2.6	175.0	41.9		x
25	UM Poznań	6 040			2 385	39.5					2 551.0	42.2		x
26	UM Lublin	3 397	1 551	45.7	1 162	34.2	389	11.5	1 846	54.3	1 523.0	44.8		x
27	UM Dąbrowa Górnicza	4 564	3 315	72.6	3 240	71.0	75	1.6	1 249	27.4	2 277.0	49.9		
28	SP Sandomierz	3 540	3 504	99.0	273	7.7	3 231	91.3	37	1.0	1 812.6	51.2		x
29	UM Opole	1 785	1 514	84.8	953	53.4	561	31.4	271	15.2	942.0	52.8		x
30	UM Gdańsk	6 193	5 391	87.0	2 716	43.9	2 675	43.2	802	13.0	3 722.0	60.1		x
31	UMS Warszawa	9 898	3 774	38.1	2 943	29.7	831	8.4	6 124	61.9	6 329.9	64.0		
32	SP Tarnowskie Góry	7 145	1 677	23.5	1 525	21.3	152	2.1	5 468	76.5	5 725.0	80.1		
33	SP Olsztyn	4 665	3 748	80.3	485	10.4	3 263	69.9	917	19.7	3 786.0	81.2		
34	SP Piaseczno	658	562	85.5	472	71.8	90	13.7	95	14.5	657.4	100.0		

Uwaga: pusta komórka tabeli oznacza, że jednostka kontrolowana nie dysponowała tymi danymi

Stan należności i zaległości

(w tys. zł)

Nazwa powiatu	Stan na 31.12.2003 r.			Stan na 31.12.2004 r.		
	Należności	Zaległości	Zaległości objęte windykacją	Należności	Zaległości	Zaległości objęte windykacją
Miasto Biała Podlaska	9 033.0	9 033.0	9 033.0	9 327.0	9 327.0	9 327.0
Powiat Bydgoski	779.4	494.2	487.6	853.9	561.3	556.1
Miasto Dąbrowa Górnicza	16 810.1	15 967.3	0.0	11 826.1	11 821.4	0.0
Miasto Gdańsk	26 194.4	26 194.4	11 126.7	23 909.9	23 909.9	6 086.4
Powiat Głogowski	4 170.9	750.7	750.7	4 543.6	809.6	809.6
Miasto Gorzów Wielkopolski	6 062.0	2 780.0	1 782.0	7 875.0	3 490.0	2 705.0
Powiat Hajnowski	148.6	148.6	120.5	200.9	112.9	82.5
Powiat Iławski	274.3	274.3	274.3	218.3	218.3	218.3
Powiat Kamieński	2 257.0	469.0	427.0	927.0	808.0	783.0
Miasto Katowice	16 209.0	6 494.0	6 494.0	31 363.0	8 234.0	8 234.0
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	3 329.0	3 329.0	3 329.0	2 734.0	2 734.0	2 734.0
Powiat Kielecki	581.4	39.8	37.0	602.6	54.3	46.6
Miasto Lublin	6 359.9	6 358.2	63 582.0	6 697.6	6 696.1	6 696.1
Miasto Łomża	1 912.0	967.0	128.0	1 759.0	676.0	138.0
Miasto Łódź	13 804.0	13 516.9	9 384.3	16 014.7	15 673.6	10 112.7
Powiat Mielecki	2 740.0	1 181.0	1 178.0	2 934.0	970.0	966.0
Powiat Nowosolski	2 841.8	2 841.8	2 741.2	3 325.0	3 313.0	3 093.9
Powiat Olsztyński	970.0	269.1	265.3	1 120.3	287.7	283.9
Miasto Opole	3 855.0	3 855.0	1 061.0	3 878.0	3 878.0	2 091.0
Powiat Piaseczyński	7 620.3	1 745.7	1 596.6	7 917.6	1 826.9	1 795.9
Powiat Piliński	126.4	126.4	54.9	169.2	169.2	169.2
Miasto Poznań	28 735.0	28 672.0	13 074.0	33 401.0	32 481.0	16 107.0
Powiat Pucki	2 221.0	807.0	590.0	2 545.0	931.0	805.0
Miasto Radom	11 879.3	11 873.3	1 923.3	11 235.9	11 235.9	1 494.9
Miasto Rzeszów	4 078.2	460.9	460.7	4 371.2	493.6	476.9
Powiat Sandomierski	96.6	96.2	95.1	144.1	142.7	142.4
Miasto Szczecin	17 831.8	35 495.9	10 464.1	19 378.3	31 038.2	1 518.9
Powiat Tatrzański	648.0	648.0	630.0	654.0	617.0	599.0
Powiat Tarnogórski	3 733.2	3 689.4	1 669.5	4 287.0	4 223.6	1 595.0
Miasto Tarnów	939.9	662.7	658.4	736.3	670.1	668.3
Powiat Tomaszowski	2 525.9	1 671.5	1 190.7	3 120.9	1 977.6	1 363.7
Miasto Stołeczne Warszawa	421 937.0	284 081.0	62 889.0	461 907.0	305 379.0	41 091.0
Miasto Włocławek	3 586.0	873.0	531.0	3 825.0	1 207.0	880.0
Miasto Wrocław	47 232.1	12 532.1	11 458.8	50 871.5	15 031.5	13 777.9
Razem	671 522.5	478 398.4	219 487.7	734 673.9	500 999.4	137 449.2

Planowane, należne, uzyskane i przekazane dochody w 2003 r.

Nazwa Powiatu	Dochody w zł						
	Planowane		Należne	Uzyskane	Przekazane	Saldo końcowe	
	Uchwała budżetowa	Uchwała budżetowa po zmianie	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Należności pozostałe do zapłaty	Zaległości
1	2	3	5	6	7	8	9
Miasto Biała Podlaska	570 000	570 000	9 637 963	371 232	574 741	9 033 238	9 033 238
Powiat Bydgoski	615 000	615 000	1 341 815	310 292	538 616	779 364	494 222
Miasto Dąbrowa Górnicza	7 695 925	5 914 524	23 999 253	7 191 035	6 838 016	16 810 119	15 967 307
Miasto Gdańsk	18 208 050	18 208 050	47 516 136	23 865 721	23 865 721	26 194 418	26 194 418
Powiat Głogowski	3 467 727	3 467 727	4 182 077	3 149 067	3 287 066	676 098	675 854
Miasto Gorzów Wielkopolski	3 933 000	3 933 000	6 062 113	1 696.355.78	3 189.384.24	2 779 856	2 779 856
Powiat Hajnowski	150 000	150 000	332 800	176 000	237 300	148 700	148 700
Powiat Iławski	1 016 000	1 016 000	1 406 481	985 897	985 897	367 172	367 172
Powiat Kamieński	891 000	891 000	5 433 743	1 037 771	2 500 574	2 506 223	609 446
Miasto Katowice	3 326 627	2 360 570	16 208 514	9 721 543	9 237 333	6 494 263	6 494 263
Powiat Kędzierzyński-Kozielski	2 536 000	2 536 000	7 704 500	3 782 860	3 600 570	3 929 450	3 929 450
Powiat Kielecki	791 000	548 000	581 452	541 641	514 971	39 810	39 810
Miasto Lublin	7 753 000	7 753 000	13 762 288	7 406 845	7 036 503	6 359 910	6 358 269
Miasto Łomża	860 000	860 000	1 927 000	960 000	912 000	994 000	994 000
Miasto Łódź	17 621 500	17 621 500	31 890 500	18 006 800	17 123 600	14 011 000	13 627 200
Powiat Mielecki	1 775 000	1 775 000	2 740 466	1 103 346	1 468 496	1 180 743	1 180 743
Powiat Nowosolski	770 000	770 000	3 653 140	771 295	771 295	2 841 780	2 841 780
Powiat Olsztyński	783 000	783 000	1 041 897	377 575	661 654	347 371	342 645
Miasto Opole	2 850 000	2 850 000	7 389 564	1 075 384	3 357 244	3 863 794	3 863 794
Powiat Piaseczyński	3 630 000	3 630 000	7 620 300	5 603 000	5 603 000	1 745 700	1 745 700
Powiat Piłski	2 008 000	2 008 000	3 156 051	1 088 423	1 540 906	1 541 167	1 536 591
Miasto Poznań	25 400 000	25 400 000	58 579 110	17 317 969	28 529 019	28 780 827	28 718
Powiat Pucki	1 766 000	1 766 000	2 221 000	1 434 000	1 347 000	807 000	807 000
Miasto Radom	3 869 240	2 824 010	16 285 184	4 273 150	4 108 575	12 017 303	11 971 209
Miasto Rzeszów	3 377 000	3 377 000	4 078 249	3 455 871	3 455 582	622 967	460 990
Powiat Sandomierski	16 000	17 252	469 441	374 202	356 457	96 599	95 238
Miasto Szczecin	15 547 000	15 547 000	15 593 886	12 197 347	11 603 461	23 715 525	23 715 525
Powiat Tatrzański	1 547 700	1 547 700	1 793 258	1 091 325	1 091 325	648 109	648 109
Powiat Tarnogórski	1 032 795	759 464	5 276 057	1 605 984	1 526 007	3 733 241	3 689 375
Miasto Tarnów	2 552 156	2 552 156	2 862 707	1 926 304	1 830 015	939 967	662 687
Powiat Tomaszowski	714 765	714 765	2 525 982,19	456 757,93	813 933,84	1 671 525,02	1 671 525,02
Miasto Stołeczne Warszawa	130 340 000	130 340 000	421 936 541	143 699 315	136 597 174	284 081 027	230 261 630
Miasto Włocławek	2 200 000	2 200 000	3 523 761	1 575 049	2 426 103	969 850	969 850
Miasto Wrocław	37 386 428	37 386 428	47 232 052	33 119 689	33 119 689	12 641 881	12 532 108
Razem	306 999 913	302 692 146	777 439 299	309 595 932	316 645 910	471 698 472	385 066 897

Planowane, należne, uzyskane i przekazane dochody w 2004 r.

Nazwa Powiatu	Dochody w zł						
	Planowane		Należne	Uzyskane	Przekazane	Saldo końcowe	
	Uchwała budżetowa	Uchwała budżetowa po zmianie	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Sprawozdanie Rb-27ZZ za IV kwartał	Należności pozostałe do zapłaty	Zaległości
1	2	3	4	5	6	7	8
Miasto Biała Podlaska	298 000	298 000	10 029 591	194 599	527 206	9 327 486	9 327 486
Powiat Bydgoski	600 000	600 000	1 494 196	380 277	491 067	853 990	561 299
Miasto Dąbrowa Górnicza	7 467 291	7 467 291	29 986 333	18 143 924	13 628 796	11 826 111	11 821 403
Miasto Gdańsk	14 060 000	13 008 000	51 605 097	28 393 694	28 393 694	23 909 904	23 909 904
Powiat Głogowski	2 514 474	2 514 474	4 564 081	3 142 834	2 827 528	809 630	809 320
Miasto Gorzów Wielkopolski	3 569 000	3 569 000	7 875 191	1 811 479	3 369 011	3 505 407	3 489 612
Powiat Hajnowski	80 000	80 000	679 800	103 800	352 200	200 900	99 300
Powiat Iławski	997 000	997 000	1 412 135	1 072 297	1 072 297	320 575	320 575
Powiat Kamieński	950 000	950 000	3 896 413	712 687	1 951 185	1 142 739	1 024 003
Miasto Katowice	2 085 322	2 091 763	31 368 952	23 143 053	17 477 639	8 234 113	8 234 113
Powiat Kędzierzyński-Kozielski	1 905 000	1 905 000	7 711 990	4 980 750	3 918 340	2 733 940	2 733 940
Powiat Kielecki	2 084 049	495 000	606 615	548 337	412 524	54 258	54 258
Miasto Lublin	5 436 000	5 436 000	15 297 381	8 620 379	6 520 167	6 697 671	6 696 092
Miasto Łomża	660 000	660 000	1 767 000	1 091 000	818 000	706 000	706 000
Miasto Łódź	12 270 000	12 270 000	40 797 800	24 875 400	18 696 200	16 031 700	15 690 500
Powiat Mielecki	1 794 000	1 794 000	2 934 702	1 209 404	1 450 673	970 451	970 450
Powiat Nowosolski	700 000	700 000	4 060 828	551 469	551 469	3 325 645	3 325 645
Powiat Olsztyński	644 000	644 000	1 189 827	438 099	581 214	414 756	287 655
Miasto Opole	1 687 500	1 687 500	8 156 519	1 952 522	3 212 524	3 893 874	3 893 874
Powiat Piaseczyński	5 500 000	5 500 000	7 917 600	1 748 300	4 589 700	1 826 900	1 826 900
Powiat Piłski	1 995 000	1 995 000	3 477 452	1 322 235	1 506 757	1 506 411	1 505 487
Miasto Poznań	33 072 000	33 072 000	68 455 160	22 081 971	26 519 653	33 528 786	32 807 099
Powiat Pucki	1 263 000	1 263 000	2 545 000	1 617 000	1 246 000	931 000	923 000
Miasto Radom	3 079 210	3 079 210	15 760 530	4 421 881	3 523 585	11 339 409	11 337 297
Miasto Rzeszów	3 255 000	3 255 000	4 371 265	3 694 682	3 694 682	677 336	493 562
Powiat Sandomierski	92 500	92 500	484 798	342 071	257 973	144 072	142 727
Miasto Szczecin	13 005 000	13 005 000	5 739 902	23 548 684	17 808 782	19 257 713	19 257 713
Powiat Tatrzański	1 418 352	1 418 352	2 613 130	1 471 360	1 471 360	654 252	626 538
Powiat Tarnogórski	912 033	845 667	7 218 350	2 950 262	2 233 608	4 286 950	4 223 640
Miasto Tarnów	2 068 609	2 068 609	2 661 156	1 926 960	1 445 593	736 335	670 056
Powiat Tomaszowski	870 000	870 000	312 0961,76	412 255,85	861 082,39	1 977 639,39	1 977 639,39
Miasto Stołeczne Warszawa	131 500 000	136 960 000	461 907 031	161 327 329	122 099 995	305 379 446	226 233 127
Miasto Włocławek	2 391 000	2 391 000	3 836 283	1 811 966	1 937 295	1 253 804	1 253 804
Miasto Wrocław	25 475 000	25 475 000	50 871 528	27 039 509	27 039 509	15 125 032	15 031 490
Razem	285 698 340	288 457 366	862 808 838	376 670 214	321 626 226	491 606 596	410 287 869

Planowane i wykonane dochody w rozdziale 70005 – Gospodarka gruntami i nieruchomościami

w tys. zł							
Nazwa województwa	Plan	Należności	Dochody wykonane ogółem	w tym	Dochody przekazane	Należności pozostałe do zapłaty	w tym
				należne powiatowi			zaległości
1	2	3	4	5	6	7	8
2003 r.							
Dolnośląskie	69 329	90 490	65 051	3 196	61 835	25 833	25 604
Kujawsko-Pomorskie	22 144	32 639	21 237	1 104	21 430	11 690	10 507
Lubelskie	15 943	40 987	18 192	903	17 288	22 845	22 707
Lubuskie	12 062	21 484	12 115	595	11 520	9 369	9 255
Łódzkie	27 592	52 131	30 166	1 457	28 709	22 103	21 598
Małopolskie	47 818	69 439	47 413	2 336	47 313	19 690	19 626
Mazowieckie	144 025	480 516	179 548	8 964	170 579	306 907	252 889
Opolskie	12 442	30 437	15 831	775	15 063	14 642	11 757
Podkarpackie	16 616	24 079	16 663	826	15 609	7 443	6 552
Podlaskie	9 113	16 601	9 801	488	9 484	6 800	6 257
Pomorskie	44 530	79 131	44 512	2 179	42 328	37 316	36 694
Śląskie	51 259	192 210	72 750	3 536	69 065	120 501	116 948
Świętokrzyskie	9 351	16 404	10 214	492	9 724	6 187	5 967
Warmińsko- Mazurskie	17 278	21 508	15 410	740	14 716	6 146	4 880
Wielkopolskie	45 457	92 913	48 323	2 444	0	42 146	40 334
Zachodniopomorskie	32 886	68 509	34 702	1 650	32 746	34 383	31 616
RAZEM	577 845	1 329 478	641 927	31 684	567 409	694 000	623 190
2004 r.							
Dolnośląskie	48 721	97 870	67 002	16 205	50 791	30 939	30 368
Kujawsko-Pomorskie	20 986	33 147	23 859	5 804	17 469	9 400	9 062
Lubelskie	11 930	42 903	18 959	4 590	14 371	24 011	22 947
Lubuskie	11 210	25 090	13 819	3 401	10 418	11 271	11 071
Łódzkie	21 753	62 995	38 444	9 497	28 947	24 668	24 136
Małopolskie	37 308	72 577	35 303	11 513	35 303	25 761	25 656
Mazowieckie	165 000	535 411	203 123	49 469	153 624	337 361	257 946
Opolskie	9 361	33 486	19 343	4 606	14 732	14 195	14 169
Podkarpackie	16 000	25 222	18 375	4 492	13 943	6 916	5 882
Podlaskie	7 300	18 521	11 326	2 787	8 637	7 195	6 072
Pomorskie	31 000	92 615	51 036	12 465	38 546	42 339	34 156
Śląskie	48 000	193 759	109 279	26 839	83 029	85 225	83 841
Świętokrzyskie	9 700	17 064	10 220	2 453	7 749	6 894	6 290
Warmińsko- Mazurskie	13 700	21 880	15 346	3 727	121 592	6 564	5 256
Wielkopolskie	45 420	104 084	43 242	13 772	0	47 070	45 890
Zachodniopomorskie	30 110	77 943	46 948	11 212	35 425	31 235	29 461
RAZEM	527 499	1 454 567	725 624	182 831	634 576	711 044	612 202

Planowane i wykonane dotacje celowe
w rozdziale 70005 – Gospodarka gruntami i nieruchomościami

Nazwa województwa	w tys. zł									
	Plan po otrzymaniu od Ministra Finansów wstępnych kwot wydatków	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie	Kwoty niewykorzystanych i zwróconych dotacji	w tym		Wskaźnik w %		
						Zwrócone po terminie wraz z odsetkami	Kolumna 5:3	Kolumna 6:4	Kolumna 7:5	
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
2003 r.										
Dolnośląskie	1 125.0	1 125.0	1 374.0	1 364.0	10.0	0.0	121.2	121.2	0.7	
Kujawsko-Pomorskie	1 281.0	1 281.0	2 161.8	2 149.2	12.6	0.0	167.7	167.8	0.6	
Lubelskie	1 758.0	1 869.0	2 662.0	2 523.0	136.0	0.0	151.4	134.9	5.1	
Lubuskie	478.0	478.0	486.0	486.0	2.0	0.0	101.7	101.7	0.4	
Łódzkie	1 000.0	1 000.0	1 540.0	1 538.0	2.0	0.0	154.0	154.0	0.1	
Małopolskie	1 772.0	1 997.0	3 390.0	3 326.0	64.0	13.0	191.3	166.5	1.9	
Mazowieckie	3 530.0	3 530.0	5 523.0	4 764.0	24.0	1.0	156.5	135.0	0.4	
Opolskie	594.0	594.0	604.0	598.0	6.0	0.0	101.7	100.7	1.0	
Podkarpackie	723.0	723.0	1 152.3	1 150.8	1.5	0.0	159.4	159.2	0.1	
Podlaskie	583.0	583.0	1 092.4	1 081.8	10.6	0.0	187.3	185.6	0.9	
Pomorskie	1 329.0	1 329.0	1 920.0	1 676.0	243.0	0.0	144.5	126.1	12.6	
Śląskie	1 861.0	1 861.0	2 737.0	2 670.0	69.0	9.0	147.1	143.5	2.5	
Świętokrzyskie	1 060.0	1 060.0	1 574.0	1 496.0	78.0	0.0	148.5	141.1	5.0	
Warmińsko- Mazurskie	447.0	447.0	495.6	494.1	1.5	0.0	111.0	111.0	0.3	
Wielkopolskie	1 336.0	1 336.0	4 324.5	4 240.8	83.7	7.8	323.6	317.4	1.9	
Zachodniopomorskie	801.0	801.0	1 783.0	1 760.0	23.0	0.0	222.6	219.7	1.3	
RAZEM	19 678.00	20 014.00	32 819.60	31 317.70	766.90	30.80	166.8	156.5	2.3	
2004 r.										
Dolnośląskie	697.0	697.0	4 262.0	4 237.0	25.0	0.0	607.9	607.9	0.6	
Kujawsko-Pomorskie	1 261.0	1 261.0	1 300.1	1 261.6	38.5	0.0	103.1	100.1	3.0	
Lubelskie	1 830.0	1 830.0	2 072.0	1 970.0	48.0	0.0	113.2	107.6	2.6	
Lubuskie	347.0	347.0	437.0	437.0	1.0	0.0	125.9	125.9	0.2	
Łódzkie	970.0	970.0	5 181.0	5 174.0	7.0	0.0	534.0	533.0	0.1	
Małopolskie	2 239.0	2 239.0	6 480.0	6 362.0	118.0	0.0	289.4	284.1	1.8	
Mazowieckie	3 435.0	3 455.0	7 487.0	7 219.0	28.0	11.0	216.7	208.9	0.4	
Opolskie	594.0	594.0	664.0	663.0	1.0	0.0	111.8	111.6	0.2	
Podkarpackie	730.0	730.0	974.0	972.9	1.1	0.1	133.4	133.3	0.1	
Podlaskie	915.0	915.0	982.8	955.2	27.6	0.0	107.4	104.4	2.8	
Pomorskie	1 329.0	1 329.0	3 931.0	3 795.0	122.0	0.0	295.8	285.5	3.1	
Śląskie	2 071.0	2 071.0	6 232.0	6 199.0	33.0	1.0	300.9	299.3	0.5	
Świętokrzyskie	1 060.0	1 060.0	1 510.0	1 467.0	43.0	0.0	142.4	138.4	2.8	
Warmińsko- Mazurskie	1 947.0	1 947.0	2 080.0	2 034.9	45.6	0.0	107.0	105.0	2.0	
Wielkopolskie	1 336.0	1 336.0	10 307.8	10 236.6	71.2	169.9	771.5	766.2	0.7	
Zachodniopomorskie	801.0	801.0	1 614.0	1 576.0	38.0	0.0	201.5	196.7	2.3	
RAZEM	21 562.0	21 582.0	55 514.7	54 560.2	648.0	182.0	257.5	252.8	1.2	

Wnioskowane, planowane i wykorzystane dotacje

Nazwa kontrolowanej jednostki	Wnioskowana kwota dotacji (w zł)	Plan po zmianach (w zł)	Wykonanie (w zł)	Kwoty niewykorzystanych i zwróconych dotacji (w zł)
1	2	3	4	5
2003 r.				
Miasto Biała Podlaska	125 000	80 000	80 000	0
Powiat Bydgoski	930 780	930 780	930 691	0
Miasto Dąbrowa Górnicza	52 342	52 342	52 326	16
Miasto Gdańsk	317 628	288 300	98 661	189 663
Powiat Głogowski	35 000	26 000	26 000	0
Miasto Gorzów Wielkopolski	111 000	111 000	111 000	0
Powiat Hajnowski	50 000	50 000	50 000	0
Powiat Iławski	20 000	20 000	19 989	11
Powiat Kamieński	202 600	94 530	92 530	2 000
Miasto Katowice	3 042 000	323 000	323 000	0
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	42 000	42 000	42 000	0
Powiat Kielecki	1 000 000	528 980	528 109	871
Miasto Lublin	2 963 400	1 140 076	1 087 818	52 258
Miasto Łomża	786 000	78 000	78 000	0
Miasto Łódź	1 699 819	927 602	926 595	1 007
Powiat Mielecki	73 000	69 626	69 626	0
Powiat Nowosolski	100 000	36 000	35 349	651
Powiat Olsztyński	31 141	31 141	31 141	0
Miasto Opole	110 000	110 000	108 162	1 838
Powiat Piaseczyński	659 000	200 000	200 000	0
Powiat Piłski	70 247	70 247	63 652	6 595
Miasto Poznań	714 454	714 454	714 454	0
Powiat Pucki	76 100	76 100	76 094	6
Miasto Radom	1 500 000	1 217 400	1 214 600	2 800
Miasto Rzeszów	277 339	277 339	277 174	165
Powiat Sandomierski	38 000	38.000	31 483	6 517
Miasto Szczecin	147 000	147 000	147 000	0
Powiat Tatrzański	578 000	390 076	390 076	0
Powiat Tarnogórski	108 764	108 764	108 764	0
Miasto Tarnów	218 500	87 840	82 351	5 489
Powiat Tomaszowski	80 000	20 720	20 605	115
Miasto Stołeczne Warszawa	1 643 753	1 208 020	1 204 062	3 957
Miasto Włocławek	198 700	60 000	59 972	28
Miasto Wrocław	2 100 000	218 000	208 000	10 000
Razem	20 101 567	9 773 337	9 489 284	283 987

Wnioskowane, planowane i wykorzystane dotacje

Nazwa kontrolowanej jednostki	Wnioskowana kwota dotacji (w zł)	Plan po zmianach (w zł)	Wykonanie (w zł)	Kwoty niewykorzystanych i zwróconych dotacji (w zł)
1	2	3	4	5
2004 r.				
Miasto Biała Podlaska	70 000	70 000	70 000	0
Powiat Bydgoski	200 000	75 000	73 454	546
Miasto Dąbrowa Górnicza	95 457	95 457	95 279	180
Miasto Gdańsk	1 700 000	268 000	243 890	24 107
Powiat Głogowski	50 000	20 081	20 081	0
Miasto Gorzów Wielkopolski	140 027	140 027	140 027	0
Powiat Hajnowski	93 200	93 200	93 200	0
Powiat Hławski	20 000	12 500	12 422	78
Powiat Kamiński	57 140	57 140	56 823	317
Miasto Katowice	2 185 000	688 000	687 755	245
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	52 000	52 000	52 000	0
Powiat Kielecki	383 778	383 778	383 778	0
Miasto Lublin	843 500	553 982	553 982	0
Miasto Łomża	40 000	40 000	38 300	1 700
Miasto Łódź	4 74 138	4 660 975	4 654 891	6 084
Powiat Mielecki	38 510	38 510	38 510	0
Powiat Nowosolski	20 000	17 000	17 000	0
Powiat Olsztyński	34 410	34 410	34 410	0
Miasto Opole	100 000	71 000	70 948	52
Powiat Piaseczyński	659 000	150 614	145 744	4 870
Powiat Pilecki	99 370	99 370	94 360	5 010
Miasto Poznań	2 533 862	2 533 862	2 533 862	0
Powiat Pucki	319 615	319 615	314 503	5 112
Miasto Radom	160 000	82 000	78 700	1 900
Miasto Rzeszów	277 339	277 339	277 174	165
Powiat Sandomierski	50 000	50 000	49 834	166
Miasto Szczecin	347 556	347 556	338 120	9 436
Powiat Tatrzański	369 000	55 520	55 303	217
Powiat Tarnogórski	199 020	122 495	122 495	0
Miasto Tarnów	486 500	109 370	75 812	33 558
Powiat Tomaszowski	30 000	29 760	29 760	0
Miasto Stołeczne Warszawa	4 798 051	4 679 895	4 669 136	10 759
Miasto Włocławek	230 000	36 500	36 462	38
Miasto Wrocław	3 306 000	3 306 000	3 234 999	71 001
Razem	24 649 310	19 570 956	19 393 044	175 541

5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów i jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrolę oraz lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Kontrolowany podmiot	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność
1.	Delegatura NIK w Białymstoku	Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku	Wojewoda Podlaski – Marek Strzaliński
		Urząd Miasta w Łomży	Prezydent Miasta Łomża – Jerzy Brzeziński
		Starostwo Powiatowe w Hajnówce	Starosta Hajnowski – Włodzimierz Pietrocuk
2.	Delegatura NIK w Bydgoszczy	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy	Wojewoda Kujawsko-Pomorski – Romuald Kosieniak
		Urząd Miasta we Włocławku	Prezydent Miasta Włocławek – Władysław Skrzypek
		Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy	Starosta Bydgoski – Jan Graczkowski
3.	Delegatura NIK w Gdańsku	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku	Wojewoda Pomorski – Cezary Dąbrowski
		Urząd Miasta w Gdańsku	Prezydent Miasta Gdańska – Paweł Adamowicz
		Starostwo Powiatowe w Pucku	Starosta Pucki – Artur Jabłoński
4.	Delegatura NIK w Katowicach	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach	Wojewoda Śląski – Lechosław Jarzębski
		Urząd Miasta w Dąbrowie Górniczej	Prezydent Miasta Dąbrowy Górniczej – Jerzy Talkowski
		Urząd Miasta w Katowicach	Prezydent Miasta Katowice – Piotr Uszok
		Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach	Starosta Tarnogórski – Kazimierz Szczerba od 20 listopada 2002 r. do 7 listopada 2003 r. – Józef Burdziak
5.	Delegatura NIK w Kielcach	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach	Wojewoda Świętokrzyski – Włodzimierz Wójcik
		Starostwo Powiatowe w Kielcach	Starosta Kielecki – Zbigniew Banaśkiewicz
		Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	Starosta Sandomierski – Mieczysław Sawa
6.	Delegatura NIK w Krakowie	Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie	Wojewoda Małopolski – Jerzy Adamik
		Urząd Miasta w Tarnowie	Prezydent Miasta Tarnowa – Mieczysław Biń
		Starostwo Powiatowe w Zakopanem	Starosta Tatrzański Andrzej Gąsienica-Makowski
7.	Delegatura NIK w Lublinie	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie	Wojewoda Lubelski – Andrzej Kurowski

		Urząd Miasta w Białej Podlaskiej	Prezydent Miasta Biała Podlaska – Andrzej Czapski
		Urząd Miasta w Lublinie	Prezydent Miasta Lublina – Andrzej Pruszkowski
8.	Delegatura NIK w Łodzi	Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi	Wojewoda Łódzki – Stefan Krajewski
		Urząd Miasta w Łodzi	Prezydent Miasta Łodzi – Jerzy Kropiwnicki
		Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Łodzi	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej – Jan Schnerch
		Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim	Starosta Tomaszowski – Andrzej Barański
9.	Delegatura NIK w Olsztynie	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie	Wojewoda Warmińsko-Mazurski – Stanisław Leszek Szatkowski
		Starostwo Powiatowe w Iławie	Starosta Iławski – Ryszard Zabłotny
		Starostwo Powiatowe w Olsztynie	Starosta Olsztyński – Adam Sierzputowski
10.	Delegatura NIK w Opolu	Opolski Urząd Wojewódzki w Opolu	Wojewoda Opolski – Elżbieta Rutkowska
		Urząd Miasta w Opolu	Prezydent Miasta Opole – Ryszard Zębaczyński
		Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu	Starosta Kędzierzyński – Kozielski – Józef Gisman
11.	Delegatura NIK w Poznaniu	Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu	Wojewoda Wielkopolski – Andrzej Nowakowski
		Urząd Miasta Poznania	Prezydent Miasta Poznania – Ryszard Grobelny
		Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego „Geopoz” w Poznaniu	Dyrektor Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego „Geopoz” – Andrzej Krygier
		Starostwo Powiatowe w Pile	Starosta Piłski – Leszek Partyka
12.	Delegatura NIK w Rzeszowie	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Wojewoda Podkarpacki Jan Stanisław Kurp
		Biuro Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa	Dyrektor Biura – Artur Piwowarski
		Starostwo Powiatowe w Mielcu	Starosta Mielecki – Józef Smaczny
13.	Delegatura NIK w Szczecinie	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie	Wojewoda Zachodniopomorski – Stanisław Wziątek
		Urząd Miasta w Szczecinie	Prezydent Miasta – Marian Jurczyk
		Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Szczecinie	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Szczecinie – Andrzej Myłka
		Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim	Starosta Kamieński – Anatol Kołoszuk

14.	Delegatura NIK w Warszawie	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie	Wojewoda Mazowiecki – Leszek Mizeliński
		Urząd Miasta Stołecznego Warszawy	Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy – Lech Kaczyński
		Urząd Miasta w Radomiu	Prezydent Miasta Radomia – Zdzisław Piotr Marcinkiewicz
		Starostwo Powiatowe w Piasecznie	Starosta Piaseczyński – Jerzy Kongiel
15.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu	Wojewoda Dolnośląski – Stanisław Łopatowski od 22.10.2001 r. do 21.03.2003 r. – Ryszard Nawrat
		Urząd Miasta Wrocławia	Prezydent Wrocławia – Rafał Dutkiewicz
		Starostwo Powiatowe w Głogowie	Starosta Głogowski – Elżbieta Urbanowicz-Przysiężna
16.	Delegatura NIK w Zielonej Górze	Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim	Wojewoda Lubuski Janusz Gramza od 22.10.2001 r. do 7.07. 2004 r. – Andrzej Korski
		Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego	Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego – Tadeusz Jędrzejczak
		Starostwo Powiatowe w Nowej Soli	Starosta Nowosolski – Tadeusz Gabryelczyk

5.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
6. Przewodniczący Sejmowej Komisji Infrastruktury
7. Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
8. Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
9. Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki Narodowej
10. Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
11. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
12. Minister Finansów
13. Minister Transportu i Budownictwa
14. Minister Skarbu Państwa
15. Minister Sprawiedliwości
16. Główny Geodeta Kraju
17. Wojewodowie